

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ BİLİM
DALI

ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTSEL VE GENEL AMAÇLI
FACEBOOK KULLANIMLARI VE FACEBOOK
BAĞIMLILIKLARI
(SAÜ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRE ÇAM

EKİM 2012

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ BİLİM
DALI

ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTSEL VE GENEL AMAÇLI
FACEBOOK KULLANIMLARI VE FACEBOOK
BAĞIMLILIKLARI
(SAÜ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRE ÇAM

DANIŞMAN:
PROF.DR. AYTEKİN İŞMAN

EKİM 2012

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Emre ÇAM

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Öğretmen Adaylarının Eğitsel ve Genel Amaçlı Facebook Kullanımları ve Facebook Bağımlılıkları (SAÜ Eğitim Fakültesi Örneği) başlıklı bu yüksek lisans tezi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan .....(İmza)

Prof. Dr. Aytekin İŞMAN

Üye .....(İmza)

Doç. Dr. Ömer Faruk TUTKUN

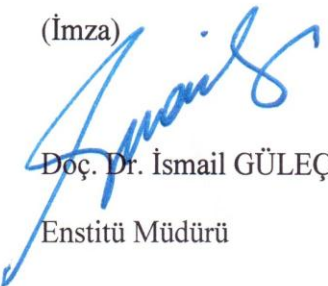
Üye .....(İmza)

Yrd. Doç. Dr. Mübin KIYICI

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

23/10/2012

(İmza)

Doç. Dr. İsmail GÜLEÇ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bilgi toplumuna geçiş sürecinde, internet kullanımı ile insanların ilgi ve beklentileri değişmektedir. Sosyal ağlarında günlük hayatımıza girmesiyle birlikte bu ilgi ve beklentiler farklı bir boyut kazanmıştır. Tüm yaş grubundan birçok insan sosyal ağlara farklı amaçlar doğrultusunda katılmakta ve çevrimiçi sosyal ağlara katılan kullanıcı sayıları her geçen gün artmaktadır. Bu kullanıcılar sosyal ağları çeşitli amaçlar için kullanabilmektedir. Ama bu kullanımın aşırıya kaçması ile ilk zamanlarda alışkanlık olan bu durum, gün geçtikçe bir bağımlılık haline dönüşebilmektedir.

Bu çalışmada günümüzde sosyal ağlar içerisinde en çok kullanıcısı olan Facebook ele alınmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının Facebook bağımlılıkları, Facebook kullanım amaçları ve Facebook'un eğitsel amaçlı kullanımı ele alınmıştır. Bu araştırmanın sosyal ağ siteleri alanında yapılacak araştırmalara ve alana katkı sağlaması umulmaktadır.

Öncelikle araştırmamın her aşamasında görüş, öneri ve eleştirileriyle beni yönlendiren, deneyimleri ve desteğiyle bana her zaman yol gösteren ve motive eden, yardımlarını esirgemeyen danışmanım ve hocam Sayın Prof. Dr. Aytekin İŞMAN'a gösterdiği anlayış, sabır ve titiz tutum için minnettarım.

Araştırmam süresince yardımlarını esirgemeyen çalışma arkadaşlarım ve dostlarım; Ali KIRKSEKİZ, Aydın KİPER, Onur İŞBULAN, Özlem Canan GÜNGÖREN, Selçuk TERCAN, Zeliha DEMİR ve bana yardımcı olan Tekin SAYGILI'ya teşekkür ederim.

Deneyimleri ve desteğiyle bana her zaman yol gösteren ve beni akademik hayata yönlendiren babam Prof. Dr. Halit ÇAM'a ve annem Meliha ÇAM'a teşekkürü bir borç bilirim.

Emre ÇAM

17.10.2012

ÖZET

ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTSEL VE GENEL AMAÇLI FACEBOOK KULLANIMLARI ve FACEBOOK BAĞIMLILIKLARI

(SAÜ Eğitim Fakültesi Örneği)

ÇAM, Emre

Yüksek Lisans Tezi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Aytekin İŞMAN

Ekim, 2012. 148 Sayfa.

Bu çalışmada, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmen adaylarının Facebook Bağlılıkları, Facebook Kullanım amaçları (sosyal ilişkiler, çalışmalara ilişkin ve günlük kullanım) ve Facebook'un eğitsel kullanımına (iletişim, işbirliği, kaynak ve materyal paylaşım) yönelik cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenine göre öğretmen adaylarının görüşleri incelenmiştir. Araştırma, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmen adayları ile yürütülmüştür. Araştırmanın örnekleme 877'si kız ve 617'si erkek olmak üzere toplam 1494 kişiden oluşmuştur. Araştırmada yer alan öğretmen adaylarının cinsiyetlere göre dağılımını %58.7'sini kız ve %41.3'ünü erkek öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmaya, BÖTE, Sınıf öğretmenliği, Sosyal Bilgiler, PDR, Fen ve Teknoloji, Okul Öncesi, Matematik, Zihin Engelliler ve Türkçe öğretmenliği bölümünden birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıftan öğretmen adayları katılmıştır. Araştırma tarama modelinde yürütülmüştür. Verilen üç ayrı anket ile öğretmen adaylarının verdikleri cevaplarla bir veri seti oluşturulmuştur.

Elde edilen veriler, açıklayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi, test-tekrar test güvenilirliği, frekans ve yüzde, t- testi, ANOVA ve korelasyon katsayıları ile analiz edilmişlerdir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular sonrasında yapılan t-testi sonuçlarına göre erkek öğretmen adaylarının, kız öğretmen adaylarına göre Facebook'u daha fazla kullandıkları tespit edilmiştir. Faktörler açısından yapılan ANOVA analizi ile bölümlere göre anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, yapılan ANOVA analizi ile sınıf değişkenine göre de anlamlı farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Sosyal Ağ, Bağlılık, Eğitsel Kullanım, Facebook.

ABSTRACT

EDUCATIONAL AND GENERAL USE OF FACEBOOK AND FACEBOOK ADDICTION OF TEACHER CANDIDATES

(SAU College of Education Sample)

ÇAM, Emre

Master Thesis, Department of Computer Education and Instructional Technology

Supervisor: Prof. Dr. Aytekin İŞMAN

October, 2012. 148 Pages.

In this study, the views of prospective teachers of Sakarya University Education Faculty over Facebook addictions, Facebook usage purposes (social relations, for their studies and daily use) and the use of Facebook for their academic purposes (communication, cooperation, sharing sources and materials) have been analyzed in terms of gender, department and grade variables. The research has been conducted with prospective teachers of Sakarya University Education Faculty. The sample of the research consists of a total of 1494 people 877 of which are females and 677 of which are males. Distributions of prospective teachers who took part in the research according to their genders were as follows: %58.7 of females and %41.3 of males. First, second, third and fourth grade prospective teachers from the departments of Computer Education and Instructional Technology, Classroom Teaching, Social Sciences, Psychological Counseling, Science and Technology, Pre-Schooling, Mathematics, Teaching of Mentally Disabled and Turkish have taken part in the research. The research has been conducted according to the scanning model. A set of data has been formed depending on the answers of the prospective teachers to the three different polls.

The data collected through the polls has been analyzed with the help of exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, test-retest reliability, frequency and percentage, t-test, ANOVA and the correlation coefficient techniques.

At the end of the research, according to the t-test results, it has been found that male prospective teachers use Facebook more than female prospective teachers. Also, with the ANOVA analysis carried out in terms of factors, it has been understood that there are significant differences among the departments. With the ANOVA analysis, considerable differences have been found in the answers of the prospective teachers according to the grade variable.

Keywords: Internet, Social Network, Addiction, Educational Using, Facebook.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1 Problem Cümlesi	3
1.2 Alt Problemler	4
1.3 Araştırmanın Önemi	5
1.4 Sınırlılıklar	7
1.5 Tanımlar	7
1.6 Kısaltmalar	8
BÖLÜM II: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1 İnternet	9
2.1.1. İnternetin Dünyada ve Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi	12
2.2 Bağımlılık	15
2.3 İnternet Bağımlılığı	16
2.4 Sosyal Ağlar	26
2.4.1 Facebook	30
2.5 Sosyal Ağların Eğitsel Amaçlı Kullanımı	33
2.5.1 İlgili Araştırmalar	36
2.6 Sosyal Ağ Bağımlılığı	43
2.6.1 İlgili Araştırmalar	46
BÖLÜM III: YÖNTEM	49
3.1 Araştırmanın Modeli	49
3.2 Evren ve Örneklem	49

3.3 Veri Toplama Araçları	50
3.3.1 Facebook Bağımlılığı Ölçeği	50
3.3.1.1 Açıklayıcı Faktör Analizi.....	51
3.3.1.2 Doğrulayıcı Faktör Analizi	54
3.3.1.3 İç Tutarlık Katsayısı.....	55
3.3.1.4 Test - Tekrar Test Güvenirliği.....	55
3.3.2 Facebook Kullanım Amacı Ölçeği.....	57
3.3.3 Facebook Eğitsel Kullanım Ölçeği	57
3.4 Verilerin Toplanması	58
3.5 Verilerin Analizi	58
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUM	60
4.1 Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	60
4.2 Öğretmen Adaylarının Facebook Bağımlılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	62
4.3 Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	72
4.4 Öğretmen Adaylarının Facebook'u Eğitsel Kullanımlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	78
4.5 Facebook Bağımlılığı Ölçeğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	89
4.5.1 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Bağımlılık Düzeyleri (t-test)	90
4.5.2 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Bağımlılık Düzeyleri (ANOVA).....	90
4.5.3 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Bağımlılık Düzeyleri (ANOVA).....	93
4.6.1 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test).....	94
4.6.2 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)	95
4.6.3 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)	97
4.6.4 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test).....	98

4.6.5 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalar İlişkin Kullanımı Faktörüne Yönelik Düzeyleri (ANOVA)	99
4.6.6 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)	100
4.6.7 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test).....	102
4.6.8 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)	102
4.6.9 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)	104
4.7 Facebook Eğitsel Kullanımı Ölçeğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	105
4.7.1 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test).....	105
4.7.2 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)	105
4.7.3 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)	107
4.7.4 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test)	109
4.7.5 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA).....	109
4.7.6 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)	111
4.7.7 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test) ...	112
4.7.8 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA).....	112
4.7.9 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)	114
4.8 Faktörler Bazında Öğretmen Adaylarının Facebook Bağımlılığı, Facebook Kullanım Amacı ve Facebook'un Eğitsel Kullanımı Arasındaki İlişkinin Düzeyi ve Yönü açısından Yapılan Analizler (Simple Correlation: Pearson Correlation).....	116
BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	120
5.1 Sonuç ve Tartışma.....	120
5.2 Öneriler	127

KAYNAKÇA.....	129
EKLER.....	144
ÖZGEÇMİŞ	148

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye de yıllara göre Facebook kullanıcılarının sayısı.....	32
Tablo 2. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları	53
Tablo 3. Facebook Bağımlılığı Ölçeği Test-Tekrar Test Güvenirlik Katsayıları	55
Tablo 4. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	60
Tablo 5. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Dağılımları	61
Tablo 6. Katılımcıların Üniversitede Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Dağılımları	62
Tablo 7. “Kendini ne sıklıkla Facebook’ ta harcamayı planladığın süreden daha fazla internette gezinirken bulursun?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	62
Tablo 8. “Facebook’ ta daha fazla zaman geçirme için ne sıklıkla okulla ilgili çalışmaları ihmal edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	63
Tablo 9. “Facebook’ ta zaman geçirmeyi, arkadaşınla zaman geçirmeye ne sıklıkla tercih edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	63
Tablo 10. “Facebook kullanıcılarıyla ne sıklıkla yeni ilişkiler kurarsın?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	64
Tablo 11. “İnsanlar Facebook’ ta geçirdiğin zaman miktarı konusunda ne sıklıkla şikayet ederler?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri.....	64
Tablo 12. “Facebook’ ta geçirdiğin zaman yüzünden notların ya da okul çalışmaların ne sıklıkla sekteye uğrar?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	65
Tablo 13. “Yapman gereken başka bir şey varken Facebook’ u ne sıklıkla kontrol edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	65
Tablo 14. “Facebook yüzünden üretkenliğın ne sıklıkla sekteye uğrar?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	66
Tablo 15. “İnsanlar Facebook’ ta ne yaptığını sorduklarında ne sıklıkla kendini savunur ya da gizlemeye çalışırsın?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	66
Tablo 16. “Yaşamındaki olumsuz düşüncelerden kurtulmak için Facebook’ ta gezinmeyi ne sıklıkla tercih edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	67
Tablo 17. “Facebook’ a girecekken kendini ne sıklıkla çok fazla istekli bulunursun?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	67
Tablo 18. “Hayatın Facebook olmadan sıkıcı, boş ve zevksiz olacağını ne sıklıkla düşünürsün?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	68
Tablo 19. “Facebook’ ta gezinirken rahatsız edilirsın ne sıklıkla ani tepkiler gösterir, bağırır ya da sinirlenirsin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	68
Tablo 20. “Gece geç saatte Facebook’ ta gezindiğin için ne sıklıkla uykusuz kalırsın?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	69

Tablo 21. “Kendini ne sıklıkla Facebook’ta gezinirken hayal edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	69
Tablo 22. “Facebook’ta gezinirken kendini ne sıklıkla “birkaç dakika daha” derken bulursun?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	70
Tablo 23. “Kendini ne sıklıkla Facebook’ta harcadığın zamanı azaltmaya çalışırken bulur ve başarısız olursun?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	70
Tablo 24. “Kendini ne sıklıkla Facebook’ta ne kadar süre gezindiğini saklamaya çalışırken bulursun?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri.....	71
Tablo 25. “Facebook’ta zaman geçirmeyi, arkadaşlarıyla dışarı çıkmaya ne sıklıkla tercih edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	71
Tablo 26. “Facebook’ta gezinmediğinde kendini ne sıklıkla depresif, moralsiz ya da gergin hissedersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	72
Tablo 27. “Facebook’u eski arkadaşlarımı bulmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	73
Tablo 28. “Facebook’u yeni arkadaşlıklar kurmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri.....	73
Tablo 29. “Facebook’u arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	74
Tablo 30. “Facebook’u arkadaşlarımla çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımında bulunmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	74
Tablo 31. “Facebook’u benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	75
Tablo 32. “Facebook’u okuluma (sınıf, üniversite, bölüm,) ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	75
Tablo 33. “Facebook’u okul ve okul arkadaşlarımla ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	76
Tablo 34. “Facebook’u sınıf arkadaşlarımla ödev ve proje çalışmalarımı paylaşmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	76
Tablo 35. “Facebook’u akademik (derslerimle ilgili) çalışmalarına destek olması için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	77
Tablo 36. “Facebook’u günlük yaşamla ilgili gelişmelerden haberdar olmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	77
Tablo 37. “Facebook’u gündemdeki yenilikleri takip etmek için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	78
Tablo 38. “Sınıf arkadaşları arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	79
Tablo 39. “Öğretmen-öğrenci arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	80

Tablo 40. “Sınıf içi tartışmaların yürütülmesi.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri...	81
Tablo 41. “Ders materyallerinin ve kaynaklarının iletilmesi.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	82
Tablo 42. “Okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılması.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	83
Tablo 43. “Ödevlerin ya da ders ile ilgili görevlerin verilmesi.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	84
Tablo 44. “Ortak ilgi ve gereksinimler doğrultusunda akademik gruplar (topluluklar) oluşturulması.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	85
Tablo 45. “Derslerle ya da diğer eğitsel çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımında bulunulması.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	86
Tablo 46. “Grup çalışmalarının yürütülmesi.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri.....	87
Tablo 47. “Öğrenme için zengin kaynak ve materyale erişim.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri.....	88
Tablo 48. “Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteğinin sağlanması (video, animasyon, ses...)” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri	89
Tablo 49. Öğretmen Adaylarının Facebook Bağımlılığı Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu.....	90
Tablo 50. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Bağımlılıklarına İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	91
Tablo 51. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Bağımlılığı Varyans Analizi Sonuçları	91
Tablo 52. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Bağımlılıklarına İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	93
Tablo 53. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Bağımlılığı Varyans Analizi Sonuçları	93
Tablo 54. Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu	95
Tablo 55. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA).....	95
Tablo 56. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	96
Tablo 57. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	97
Tablo 58. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	97
Tablo 59. Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Kullanımı Faktörüne Yönelik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu	98

Tablo 60. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Kullanımı Faktörüne Yönelik Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	99
Tablo 61. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Kullanımı Faktörüne Yönelik Varyans Analizi Sonuçları	99
Tablo 62. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Kullanımlarına Yönelik Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	101
Tablo 63. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Kullanımına Yönelik Varyans Analizi Sonuçları	101
Tablo 64. Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu	102
Tablo 65. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	103
Tablo 66. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	103
Tablo 67. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	104
Tablo 68. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	104
Tablo 69. Öğretmen Adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu	105
Tablo 70. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	106
Tablo 71. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	106
Tablo 72. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	108
Tablo 73. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	108
Tablo 74. Öğretmen Adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu	109
Tablo 75. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	109
Tablo 76. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	110
Tablo 77. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	111
Tablo 78. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	111

Tablo 79. Öğretmen Adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu	112
Tablo 80. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	113
Tablo 81. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	113
Tablo 82. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)	115
Tablo 83. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	115
Tablo 84. Faktörler bazında Öğretmen Adaylarının Facebook Bağımlılığı, Facebook Kullanım Amacı ve Facebook Eğitsel Kullanımı arasındaki düzeye ilişkin Basit Korelasyon Katsayıları	117

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Türkiye’deki Facebook kullanıcılarının yaş dağılımları	33
Şekil 2. Eğitimcilerin Sosyal Ağlara Üye Olma Oranları	37
Şekil 3. Eğitimcilerin Sosyal Ağları Eğitimde Kullanma Amaçları	37
Şekil 4. Scree Plot Grafiği Faktör Yapısı Şekli	52
Şekil 5. Facebook Bağımlılığı Ölçeği’ne İlişkin Path Diagramı ve Faktör Yükleri	54

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnternet, bütün konuşmaların yazıldığı sessiz bir dünyadır. Bu dünyada varlık, beden ve mekândan arınmış ve yalnızca kelimelere dönüşmüş bir biçimde vücut bulmaktadır. Bu anlamda internet hayal edilmiş ve hayali bir mekân olarak tanımlanabilir (Güzel, 2006). İnternet, aynı anda ve her yerde bulunan bilgisayar ağlarının, fiziksel mekândan bağımsız, milyonlarca insanın siber dünyada bir araya gelmesiyle oluşmuştur. İnternet daha önce tarihte hiç tanık olunmamış tarzda yeni tür ilişkileri ve bu ilişkiler sonucu ortaya çıkan sanal toplulukları gündeme getirmiştir. Bu topluluklar, kişisel ilişkiler ağının yaratılması için yeterli sayıda insan bir araya geldiğinde internet vasıtası ile oluşturulan sosyal paylaşım ağlarıdır (Gürhani, 2004:2).

Ülkemizde ve dünyada internet kullanıcılarının sayısı ve bu kullanıcıların internette geçirdikleri süre hızla artmaktadır. İnternet kullanımındaki artışa paralel olarak; kullanıcılara kendi içeriklerini oluşturma, sosyalleşme gibi olanaklar sağlayan sosyal paylaşım ağlarının da giderek yaygınlaştığı görülmektedir (Amichai-Hamburger ve Vinitzky, 2010). Sosyal paylaşım ağları, kullanıcının profil oluşturabildiği ve kendisini diğer kullanıcılara bağlayan kişisel bir ağ kurabildiği, online konumlar olarak tanımlanmaktadır (Lenhart ve Madden, 2007).

Sosyal Paylaşım Ağlarının özellikleri şu şekilde açıklanabilmektedir (Altay, 2010):

- Sosyal Paylaşım ağları katılımcıdır, tüm internet kullanıcısı bireyler birer haber ve bilgi kaynağıdır.
- Sosyal Paylaşım ağları şeffaftır, hangi bilginin kimler tarafından üretildiği ya da paylaşıldığı görülebilir.
- Sosyal Ağlar ulaşılabilir, internet bağlantısı olan herkes kolaylıkla sosyal ağlarda olan biteni takip edebilir.

- Sosyal Ağlar aynı zamanda bir iletişim kanalıdır. Sosyal medya kullanıcıları birbirleriyle iletişim kurabilirler.

Dünya’da son zamanlarda hızla yükselişe geçen sosyal paylaşım ağlarında insanların kendilerini ifade edebilmeleri, eğlenerek stres atabilmeleri, ortak amaçlar ya da görüşler doğrultusunda birleşebilmeleri söz konusu olabilmektedir. Hızlı bir yükseliş sağlayan ve geniş bir üyeye sahip olan sosyal paylaşım ağlarından biri de Facebook.com’ dur. Facebook genç üyeler tarafından tercih edilmekte ve çoğunlukla arkadaşlarını bulma gereğiyle üye olunmaktadır (Kobak ve Biçer, 2008).

Facebook kişilerin anlık iletişim protokollerinin yeni nesil kuşaklara web 2.0 teknolojisi ile birleşmesinden ortaya çıkan, tanıdığınız kişilerle görsel ve yazılı olarak iletişimde kalmanızı, çevrenizi genişletmenizi sağlayan bir sosyal paylaşım ağıdır. Facebook’ta kullanıcı kendi profil sayfasını oluşturabilir, fotoğraf, video ve yazı paylaşabilir. Ayrıca kullanıcı, izinler çerçevesinde diğer kullanıcıların profil sayfalarını, fotoğraf, video ve yazılarını görebilmektedir. Facebook sayesinde, yeni arkadaşlıklar kurulabilmekte, kullanıcılar arkadaşlarının profillerindeki gönderilerine yorum ve bilgi paylaşımında bulunabilmektedirler. Facebook üzerinden kullanıcılar çeşitli etkinlikler, sayfalar ve gruplar oluşturabilmektedirler.

Sosyal ağ kullanıcılarının çoğunlukla öğrencilerden oluşması sebebiyle eğitim amaçlı da kullanımı gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Zengin içerik desteği ve kaynak paylaşımı da sağlayan Facebook, eğitim ve öğretim süreçlerinde kullanılabilir. Öğretmen soru cevap şeklinde dersini sosyal ağlar üzerinden verebilmektedir ki, bu durum ise öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci iletişiminin ve etkileşiminin sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Öğretmen öğrencilerine çeşitli videolar, resimler ve yazılar ile yeni öğrenimler sağlayabilmektedir.

Sosyal ağların bilinçli kullanımının yanı sıra, bilinçsiz olarakta kullanımı mevcuttur. Bireyler internet ve sosyal ağlarda en yoğun olarak çok kullanıcı ve sonu olmayan oyunlarla ve sohbet ortamlarında çok fazla vakit harcamaktadırlar. İnternet ve sosyal ağların kullanımında bireyler bu durumu ilk başlarda alışkanlık olarak görmüş, sonrasında bu alışkanlık bağımlılığa dönüşmüştür.

Zamanlarının çoğunu sanal dünyada geçiren insanların bir kısmı kontrol edemedikleri internet kullanımı nedeniyle sosyal, mesleksi ve özel yaşamlarında sorun yaşamaya başlamışlardır. Örneğin gelişen teknolojilerin en önemlilerinden olan internet sayesinde ve sosyal ağların hayatımıza girmesiyle zaman ve mekân fark etmeden iletişim, haberleşme, eğitim, bankacılık işlemleri gibi ihtiyaçlarımızı giderme şansına sahibiz. Fakat internet ve sosyal ağları hayatımızın merkezine alıp, araç olmaktan çıkarıp bir amaç haline getirmeye başlarsak, internet ve sosyal ağlar hayatımızı olumsuz yönde etkileyerek bir bağımlılık haline gelebilmektedir. Bireyler Facebook, Twitter gibi sosyal ağlarda durumlarını anında paylaşabilmektedirler. Günümüzde mobil cihazlarında verdiği internet desteği ile bireylerin sosyal ağlara bağlanma süreleri daha da artmıştır. Murray (2008), günümüz topluluklarında sosyal ağların, insanların iletişim kurma biçimini ve bilgi paylaşımını da değiştirdiğini ifade etmiştir. Kullanıcılar yolda yürürken, evdeyken, araba sürerken hatta tuvaletten bile mobil cihazlar sayesinde sosyal paylaşım ağlarına bağlanabilmekte ve paylaşımlarda bulunabilmektedirler. Ayrıca sosyal paylaşım ağlarının sunduğu uygulamalar ile bireylerin sosyal paylaşım ağlarında geçirdiği zaman artmış ve gittikçe de artmaktadır. Örneğin, Facebook üzerinde birçok uygulama ve oyun bulunmaktadır. Facebook'taki Farmville, Poker ...v.b. gibi oyunlarla kullanıcılar Facebook üzerinde geçirdikleri zamanın çoğu kez farkında olmamaktadırlar.

Sosyal ağlar arasında en çok kullanıcısı olan Facebook'un gerek çeşitli etkinlikler, iletişim ve bilgi paylaşımı, gerekse eğitim-öğretim açısından daha çok gençler ve öğrenciler tarafından kullanılması, gün geçtikçe sosyal ağların kullanım süresinin de uzamasından dolayı eğitim fakültesinde öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma yapılmasının gerekli olduğu fikrine varılmıştır.

1.1 PROBLEM CÜMLESİ

Öğretmen adaylarının eğitsel amaçlı, genel amaçlı Facebook kullanımları ve Facebook Bağımlılıkları arasında ilişkinin düzeyleri nedir?

1.2 ALT PROBLEMLER

1. Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook Bağımlılık düzeyleri nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook Bağımlılık düzeyleri nelerdir?
3. Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook Bağımlılık düzeyleri nelerdir?
4. Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook kullanım amacına ait, sosyal ilişkiler faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
5. Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook kullanım amacına ait, sosyal ilişkiler faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
6. Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook kullanım amacına ait, sosyal ilişkiler faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
7. Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook kullanım amacına ait, çalışmalara ilişkin kullanımı faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
8. Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook kullanım amacına ait, çalışmalara ilişkin kullanımı faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
9. Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook kullanım amacına ait, çalışmalara ilişkin kullanımı faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
10. Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook kullanım amacına ait, günlük etkinlikler faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
11. Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook kullanım amacına ait, günlük etkinlikler faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
12. Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook kullanım amacına ait, günlük etkinlikler faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
13. Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından eğitsel amaçlı Facebook kullanımına ait, iletişim faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
14. Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından eğitsel amaçlı Facebook kullanımına ait, iletişim faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?

15. Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından eğitsel amaçlı Facebook kullanımına ait, iletişim faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
16. Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından eğitsel amaçlı Facebook kullanımına ait, işbirliği faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
17. Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından eğitsel amaçlı Facebook kullanımına ait, işbirliği faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
18. Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından eğitsel amaçlı Facebook kullanımına ait, işbirliği faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
19. Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından eğitsel amaçlı Facebook kullanımına ait, kaynak ve materyal paylaşımı faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
20. Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından eğitsel amaçlı Facebook kullanımına ait, kaynak ve materyal paylaşımı faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
21. Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından eğitsel amaçlı Facebook kullanımına ait, kaynak ve materyal paylaşımı faktörüne ilişkin düzeyleri nelerdir?
22. Faktörler Bazında Öğretmen Adaylarının Facebook Bağımlılığı, Facebook Kullanım Amacı ve Facebook'un Eğitsel Kullanımı Arasındaki İlişkinin Düzeyi ve Yönü nedir?

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Günümüzde en çok kullanılan sosyal paylaşım ağı Facebook'dur. 900 milyon civarındaki üye sayısı ile hayatımızı etkileyen, yönlendiren bir araç haline gelmiştir ve bu etki gün geçtikçe artmaktadır (Socialbakers, 2012).

Sosyal ağların ortaya çıkışı ve popülaritesi ile binlerce kişinin tek bir bireymiş gibi birbirleriyle iletişim sağlamaları kolaylaşmıştır (Owen ve Humphrey, 2009). İnternet yoluyla sosyalleşme özellikle genç yetişkinler arasında önemli bir yer tutmakta (Kirschner ve Karpinski, 2010) ve bugün, milyonlarca genç yetişkin insan sosyal paylaşım sitelerini kullanmaktadırlar (Pempek, ve diğerleri., 2009). Facebook gibi

popüler sosyal paylaşım sitelerine katılım özellikle gençler ve genç yetişkinler arasında son yıllarda inanılmaz bir artış göstermiştir (Li, 2007). Çünkü gençler zamanının önemli bir kısmını sosyal paylaşım ağlarında geçirmektedirler. Bu siteler, kişilerin birbirleri hakkındaki özel bilgileri elde edebilmede, özellikle yeni arkadaş edinmede ve eski arkadaşları bulmada sıkça kullanılmaktadırlar (Morgan, ve diğerleri, 2010).

Facebook'ta kullanıcılar, bu sanal ortam üzerinde kurdukları arkadaşlıklar sayesinde bilgi alış-verişinde bulunabilmektedir. Genelde kurulan bu arkadaşlıklar okul ve sınıf hayatı çevresindedir. Sınıf arkadaşları ile iletişim kurulmasına, öğretmen-öğrenci ve öğrenci- öğrenci arasında iletişim kurulmasına, ödevler ve dersler ile ilgili ortak gruplar kurulmasına olanak sağlamaktadır. Zengin içerik desteğiyle Facebook'ta öğretmenler ve öğrenciler karşılıklı iletişim ve etkileşim içerisinde bulunabilmektedir.

Kullanıcılar genelde Facebook üzerinden fotoğraflarını, videolarını, kişisel bilgilerini, deneyimlerini paylaşmaktadır. İnsanlar yeni arkadaşlıklar, yeni çevreler ve yeni ilişkiler kurmak için de Facebook'u kullanabilmektedir. Facebook'ta kullanıcılar ortak ilgi ve gereksinimlere sahip insanlarla gruplar oluşturabilmekte, etkinliklere katılabilmektedir. Sanal hayata dahil olmak başlangıçta her ne kadar zararsız gözükse de, bu durumun aşırısı akıl sağlığına ve sosyal yaşama yönelik kötü sonuçlar doğurma eğilimi göstermektedir.

Bu tür çevrimiçi aktiviteler başlangıçta çok eğlenceli olabilmekle birlikte bu tarz etkinliklere kendinizi kaptırıp gerçek hayatı unutabileceğiniz bir dönem gelebilir. Bu süreç bağımlılık sürecidir. Bağımlı kişiler Facebook'ta harcadığı vakitten dolayı giderek evden daha az çıkmaya, arkadaşları ile daha az vakit geçirmeye başlayabilir. Facebook başındayken etrafta olup bitene karşı tepkisiz kalır. Facebook'ta görüşmeyi, aynı arkadaşla dışarıda yüz yüze görüşmeye tercih ederler. Sık sık arkadaşları ile mesajlaşmak için Facebook'ta buluşma saati verir ve o saatte bilgisayar başına geçerler. Bu kişiler aslında Facebook arkadaşlarının yarısından daha fazlasını tanımamaktadır. Profilleri incelerken daha çok kimin ne kadar arkadaşı olduğuna önem verirler. Bu kişilerde sıklıkla daha fazla arkadaş edinme yarışı vardır. Bir süre sonra ise kendilerini yetersiz hissetmeye başlarlar. Devamlı olarak yeni bir şeyler "kazanma" duygusunu

doymak zorundadırlar. Bu insanlar süreç içinde dışlanmışlık, tükenmişlik ve anlamsızlık hislerine karşı kendilerini savunmasız bulabilmektedirler.

Facebook'un büyük bir bölümünün genç ve öğrenci nüfusundan oluştuğu, Facebook'un kullanıcıların hayatında önemli rol oynadığını, geçirdikleri zamanın büyük bir bölümünün Facebook'taki uygulamalar olduğunu, bu zamanın gün geçtikçe aşırı bir şekilde artış gösterdiğini ve kullanıcının çevresine ve kendine zarar verdiği düşünülürse bu açıdan araştırmanın büyük önem taşıdığı ileri sürülebilir.

Ayrıca bu alanla ilgili yapılan araştırmaların yok denecek kadar az olması ve bu tip sitelerin üniversite öğrencileri tarafından yaygın olarak kullanılmasından dolayı bu sosyal ağlarla ilgili ileride yapılacak çeşitli araştırmalara kaynak olması açısından önem arz etmektedir.

1.4 SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

1. 2011–2012 ve 2012–2013 eğitim-öğretim yılında Sakarya ili Hendek ilçesindeki Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 4689 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Verilerin toplanma süresi olarak 2011 - 2012 Eğitim-Öğretim yılı bahar yarıyılı ve 2012 - 2013 güz yarıyılı ile sınırlıdır

1.5 TANIMLAR

Sosyal Ağ: İnsanların tanışmak, tartışmak, ortak ilgi grupları ile iletişime geçmek, örgütlenmek gibi sosyal ilişkilerin taşındığı sanal ortam.

Bağımlılık: Bireylerin, kendilerinin ruhsal ve bedensel sağlığına ya da sosyal yaşamına zarar vermesine karşın, belirli bir eylemi yinelemeye yönelik önüne geçilemez bir istek duymaları hali.

1.6 KISALTMALAR

- BÖTE** : Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
- DSM- IV** : Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı
- ECAR** : EDUCAUSE Center for Applied Research

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 İNTERNET

"Ağların Ağı" olarak da ifade edilen interneti, günümüzde okul, iş ve toplum yaşamında sıkça kullanılan, teknik olarak milyonlarca bilgisayarın ve bilgisayar sistemlerinin birbirine bağlı olduğu dünya çapında bir ağ sistemi, önemli bir iletişim ve bilgi paylaşım aracı olarak tanımlayabiliriz. Bunun dışında internet kavramı, farklı araştırmacılar tarafından da tanımlanmış olup bazıları şunlardır:

İnternet, kavramı “international” ve “network” kelimelerinin birleşmesinden oluşmaktadır (Gülşen, 2005).

İnternet, iletişim teknolojilerinin mümkün kıldığı, günümüzde milyonlarca insan ve bilgisayarı birbirine bağlayan, fiziksel mekândan bağımsız sanal bir iletişim, ticaret, bilgi, eğlence ve paylaşım ortamıdır (Çelik ve Karaaslan, 2003).

İnternet, dünya çapında binlerce bilgisayar ağını birbirine bağlayan bir ağıdır (Başaran, 2005:36).

İnternet, uluslararası, parçaları tüm dünyaya dağılmış, dinamik canlı büyük bir kütüphanedir. Bunun da ötesinde milyonlarca insanın katıldığı bir iletişim, dayanışma ve paylaşım ortamıdır (Akgül, 1995).

İnternet, bir çok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır (Dede, 2004:11).

İnternet sınıf, ırk ve cinsiyet gibi farklar olmaksızın tüm insanların doğrudan iletişim kurabilmelerine olanak veren, yaşama demokratik katılımı zenginleştiren, dünyayı adeta tek bir sanal toplum haline getiren bir olgudur (Oral, 2005:91).

İnternet, dünya üzerindeki milyonlarca bilgisayarın birbirlerine bağlanmaları ile oluşan global bir bilgisayar ağını ifade etmektedir (Boğaç ve Songür, 1999:282).

İnternet, birden fazla haberleşme ağının birlikte meydana getirdikleri; metin, resim, müzik, grafik vb. dosyalar ile bilgisayar programlarının kısaca tüm insanlık bilgisinin paylaşıldığı ve karşılıklı etkileşim ile iletildiği, bilgisayarlar arası kurulan bir ağıdır (Özdilek, 2002:13).

İnternet, dünya üzerinde bulunan bilişim ağlarının ve bilgisayarların birbirleri ile bir iletişim ağı kurarak kendine özgü bir dille iletişimlerinin sağlandırılmasıdır (Yenidünya ve Değirmenci, 2003:36).

Varol ve Alkan (1998) interneti, birçok bilgisayar sistemini TCP/IP (Transmission Control Protocol / Internet Protocol) protokolü ile birbirine bağlayan dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağı olarak tanımlamıştır (Akt. Gürol ve Sevindik, 1999).

Sunduğu bütün olanaklarla İnternet, eğitimcilerin de üzerinde önemle durduğu bir konudur. Bu teknolojik gelişim, yeni öğretim yaklaşımlarına uygun öğrenme ortamlarını sağlamaktadır. Artık geleneksel öğretme anlayışında iki temel öge olan öğrenci ve öğretmen kavramları, öğrenen ve kolaylaştırıcı olarak değişime uğramıştır. Bu durum hala ağırlıklı olarak kabul gören öğretmen merkezli yaklaşıma karşı ileri sürülen öğrenen merkezli yaklaşımının uygulanabilirliği konusunda ipuçları verebilir. İnternet yine bu yaklaşımların ve değişimin ütopya değil, yaşamın bir parçası olduğunu göstermesi açısından işe koşulması gereken son derece önemli bir araçtır (Duman, 1997).

İşman (2005)' a göre internetin dört iletişim özelliği bulunmaktadır.

- İnternet herkese açık ve bağımsız bir iletişim sistemidir.
- Çok kültürlü bir yapıyı ortaya çıkarmaktadır.
- Her amaç için rahatlıkla kullanılabilir.
- Psikolojik olarak insanları rahatlatır.

Bu iletişim özellikleri ile birlikte internet kullanıcılarına çok farklı özellikler sunmaktadır. Bu özellikleri İpek (2002) ve Genç (2002) aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Elektronik Posta (E-mail): Elektronik Posta internetin temel aracıdır. Bireysel ve gruplar arasındaki hızlı iletişim için ucuz ve taşınabilir araçtır. İnsanlar arasında bilgi paylaşımı veya mesajları değiştirmek amacıyla kullanılır. Bir bilgisayar ağı üzerinden belli bilgisayarın adresine, kullanılan yazılım aracılığıyla posta gönderilir.
- Bültenler (Yazı Tahtaları): Bir çok bültene internet yardımıyla ulaşılabilir. İnternet üzerindeki yaygın iki bülten Usenet ve Listserv'dir. Usenet güncel olarak organize edilmiş haber gruplarını kapsamakta olup dünyanın herhangi bir yerindeki bir kuruluşa kadar bültenin dağıtımında kullanılır. Listserv ise ilave olarak değişik konularda tartışma ortamları sağlar.
- World Wide Web (WWW, W3 veya Web): WWW internete ulaşımında büyük bir buluştur. Hughes WWW' yu "... büyük bir doküman evrenine evrensel olarak ulaşmak için bilgi değişimini sağlayan bir geniş-alan, hipermedya" olarak tanımlamaktadır. WWW internette mevcut resimler, metin, ses ve video gibi geniş aralıktaki kaynaklara ulaşma imkânı sağlar.
- Dosya Aktarım Düzenleyicisi (FTP): FTP ve Gopher uzak bilgisayar sistemlerindeki dosyaların kullanımlarında, depolama ve düzenleme protokolleridir. FTP ile kullanıcının yerel bilgisayarına dosya transferi yapılabilir.
- Telnet: Telnet tüm internet kullanıcıları için standart mevcut bir uygulamadır. Uzak bilgisayarlarla etkileşimli görüşmeler, bazı durumlarda veri tabanı arama makineleriyle iletişim imkânı sağlamaktadır. Telnet kullanımlarının en popüler avantajı kütüphane kataloglarına erişim imkânı sağlamasıdır.

İnternetin sağladığı bu özelliklerle kullanıcılar birbirleri ile asenkron iletişim gerçekleştirebilir, bilgi paylaşımı yapılabilir, birbirlerine elektronik dosyalar gönderebilir ve paylaşabilirler. Bu özellikler akademik ortamlara da çeşitli avantajlar sağlamış ve interneti kullanan öğrenciler ve akademisyenler için bir bilgi kaynağı olarak günümüz dünyasında yer almıştır.

İşman (1998)' a göre küresel iletişim ağı da denilen bu sistem (internet), bilimsel araştırmaların, üretkenliğin, küresel değişmelerin, küresel ticaretin ve eğitimin ana bilgi

kaynağıdır. Bu yazılı, sözlü ve görüntülü bilgi iletişim ağı eğitimcilere, küresel uzaktan eğitim hizmetini sunma fırsatını da vermektedir.

İnternet, eğitim ortamlarında kullanılabilir pek çok bileşeni içerir. Bunlar:

- Gerçek zamanlı tartışmaya olanak sağlayan Internet Relay Chat (IRC);
- Asenkron kişisel iletişimi sağlayan e-posta;
- Çoklu ortam yüzeyi olan World Wide Web(www);
- Asenkron tartışmayı ve çoklu ortam ve veri transferini sağlayan Usenet;
- Yazı tabanlı iletişimi sağlayarak gerçek zamanlı etkileşimi sağlayan Çoklu Kullanıcılı Alanlar (Kohoe, 1992; McManus, 1996; Akt. İşbulan, 2008).

Bazı sınırlılıklarının bulunmasına rağmen (erişilen bilginin niteliği, bilginin organize olmaması, teknik alt yapı ...) internet, günümüz dünyasında en kısa zamanda ve en az maliyetle çok fazla sayıda öğrenciye ulaşmak için kullanılan bir eğitim öğretim ortamıdır. Hazırlanan öğretimsel materyallerin internet ortamına uygunluğu sağlandığında, birlikte getirdiği özellikleri ile beraber internet, geleceğin eğitim sistemlerini etkileyecek bir yapıdadır.

İnternet Türkiye’de ve dünyada 1990’lardan sonra yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır. Ancak ilk olarak gelişmeye başladığı dönem daha eski tarihlere dayanmaktadır.

2.1.1. İnternetin Dünyada ve Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

İnternetin dünya üzerindeki ilk gelişim süreci 1836 yılında telgrafın bulunması ile başlamıştır. Bu gelişmenin ardından 1858–1866 yılları arasında haberleşmeyi sağlamak için Avrupa ve Amerika arasında iletişim kablosu döşenmiş ve 1876 yılında, Alexandra Graham BELL tarafından telefonun bulunması ile birlikte internetin gelişiminin temelleri atılmıştır (İşman, 2011).

1962 yılında J.C.R. Licklider'in Amerika'nın en büyük üniversitelerinden biri olan Massachusetts Institute of Technology'de (MIT) oluşturduğu "Galaktik Ağ" kavramı internetin oluşumunun başlangıç aşamasıdır. Licklider, bu kavramla küresel olarak bağlanmış bir sistemde isteyen herkesin herhangi bir yerden veri ve programlara

erişebilmesini ifade etmiştir. Licklider 1962 Ekim ayında Amerikan Askeri araştırma projesi olan İleri Savunma Araştırma Projesi'nin (DARPA - Defense Advanced Research Project Agency) bilgisayar araştırma bölümünün başına geçmiştir. MIT'de araştırmacı olarak çalışan Lawrence Roberts ile Thomas Menli ise, bilgisayarların ilk kez birbirleri ile 'konuşmasını' 1965 yılında gerçekleştirmiştir.

1966 yılı sonunda Roberts DARPA'da çalışmaya başlamış ve "ARPANET" isimli projesi önerisini yapmıştır. ARPANET çerçevesinde ilk bağlantı 1969 yılında dört merkezle (University of California at Los Angeles (UCLA), Stanford Research Institute (SRI), University of Utah, University of California at Santa Barbara (UCSB)) yapılmış ve ana bilgisayarlar arası bağlantılar ile internetin ilk şekli ortaya çıkmıştır. (Gromov, 1998, Akt. İşbulan, 2008).

Kısa süre içerisinde birçok merkezdeki bilgisayarlar ARPANET ağına bağlanmıştır. 1971 yılında Ağ Kontrol protokolü (NCP-Network Control Protokol)ismi verilen bir protokol ile çalışmaya başlanmıştır. 1972 yılı Ekim ayında gerçekleştirilen Uluslararası Bilgisayar İletişim Konferansı (ICCC-International Computer Communications Conference) isimli konferansta ARPANET'in NCP ile başarılı bir demonstrasyonu gerçekleştirilmiştir. Yine bu yıl içinde elektronik posta (e-mail) ilk defa ARPANET içinde kullanılmaya başlanmıştır. NCP'den daha fazla yeni olanaklar getiren yeni bir protokol, 1 Ocak 1983 tarihinde İletişim Kontrol Protokolü (Transmission Control Protokol/ internet protokol - TCP/IP) adıyla ARPANET içinde kullanılmaya başlanmıştır. TCP/IP bugün var olan internet ağının ana halkası olarak yerini almıştır.

1980'li yılların ortasında Savunma Bakanlığı'na bağlı (DoD) Amerikan askeri bilgisayar ağı, ARPANET'ten ayrılmış ve MILITARYNET adı ile kendi ağını kurmuştur. 1986 yılında Amerikan bilimsel araştırma kurumu 'Ulusal Bilim Kuruluşu" (NSF), ARPANET için ülke çapında beş büyük süper bilgisayar merkezi kurulmasını içeren kapsamlı bir öneri paketi öne sürmüştür (Demir, 2001). ARPANET Amerikan hükümetinin sübvansiyonu ile NSFNET olarak düzenlenmiş, 1987 yılında yeniden düzenlediği internet yapılanması planı ile NSFNET yedi bölgesel nokta üzerinde 1.5 Mb/s (daha önce 56 Kb/s idi) ile güçlü bir omurgayı işleteceğini duyurmuştur (Boğa, 2011).

1990 yılında NFSNET ile özel şirketlerin ortak işletmesi ile başlayan özelleştirme süreci, 1995 yılı mayıs ayında NSF'nin internet omurga işletmeciliğinden tamamen çekilmesi ile tamamlanmıştır. 1995 yılından itibaren ABD internet omurga işletimi tamamen özel işleticilerinin eline geçmiştir. İnternete çeşitli şekillerde, başlangıcından 1994 yılı sonuna kadar 110 ülke, 10,000 bilgisayar ağı, 3,000,000' dan fazla bilgisayar ve 25 milyonu aşkın kullanıcı bağlanmıştır. Bu sayı, Web Sayfası kavramının kullanıma girdiği 1995 yılı içinde büyük bir patlama göstermiş ve 60 milyon'a ulaşmıştır. Bu sayının 1996 yıl içinde de, her ay yüzde 10 artması beklenmektedir (İşman, 2005).

İnternetin Türkiye'deki tarihsel gelişimi ise şu şekilde gerçekleşmiştir:

Türkiye'de ilk internet uygulamaları 1987 yılında üniversitelerin BITNET/EARN bağlantıları ile başlamıştır. 1987–1993 yıllarında TUVAKA sistemi kurulmuştur. 1991 yılında ise ODTÜ ve TÜBİTAK internet çalışmalarına başlamıştır. Bu oluşumun kısa adı TR-NET'tir (İşman, 2005).

Nisan 1993'de ODTÜ-Washington (Türkiye-ABD) arasında ilk bağlantı gerçekleştirilmiştir. Bu bağlantı 64 kb ile yapılmıştır (İnan, 2000).

1996 yılında Turnet omurgası kurulmuştur. İkinci bağlantı ise 1994 yılında Ege Üniversitesi'nde gerçekleşmiştir. Ardından sırayla Bilkent Üniversitesi (Eylül-1995), Boğaziçi Üniversitesi (Kasım-1995) ve İstanbul Teknik Üniversitesi (Şubat-1996) internet bağlantıları gerçekleştirilmiştir. ULAKBİM omurgası 1997 yılında 34 Mbps'e çıkartılmıştır. Günümüzde bütün üniversiteler, devlet kuruluşları, şirketler ve bankalar internet hizmetinden yararlanmaktadırlar (İşman,2005).

Telgrafın bulunması ile başlayan internet tarihi gün geçtikçe değişmektedir. İnternete her geçen gün yeni yapılar eklenmekte, insanlar evlerinde alışverişten su faturası yatırmaya, akademik faaliyetlerden anlık gelişen haberleri öğrenmeye kadar birçok işlemi internet üzerinden yapabilmektedirler.

Tabi ki internet tüm ortamları etkilediği gibi eğitim ortamlarını da etkilemektedir. Özellikle son yıllarda internet ve eğitim bütünleşik bir hal almış, öğrenciler okullara gitmeden, internet üzerinden eğitimlerini tamamlayabilmekte; okullarda ise internet üzerinden derslere destekleyici materyaller kullanılabilirler. Kısacası internet ve

eğitim artık birbirlerinden ayrılmaz bir parça olmuş ve birbirleri ile etkileşim halinde olan iki olgu haline gelmiştir.

Yapılan tanımlara bakıldığında, internetin artık yaşamımızın bir parçası olduğu görölmektedir. Sosyal ağların hayatımıza girmesinden itibaren daha da önemli hale gelen internet, günümüzde bilgisayarlar, mobil cihazlar, tabletler v.b. vasıtasıyla, ihtiyaçlar doğrultusunda günlük hayatımızda kullanabileceğimiz bir arayış haline gelmiştir. Bu arayış internet alışkanlığı olup, gün geçtikçe internet bağımlılığı haline dönüşmektedir. Bu kavramlar doğrultusunda ilk olarak “bağımlık” kavramını ele almak gereklidir.

2.2 BAĞIMLILIK

Bağımlılık kişinin kullandığı maddeyi birçok kez bırakma girişiminde bulunmasına rağmen bırakamaması, giderek madde dozunu arttırması, kullanmayı bıraktığında yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması, zararlarını görmesine rağmen kullanmayı sürdürmesi, zamanının büyük bölümünü madde arayarak geçirmesi ile belirli bir durumdur (Ögel, 2001). Bağımlılık bir şeyi zararlı sonuçlarına rağmen yapmaya devam etmektir. Bağımlılık bir şeyi kontrollü yapamamaktır. Örneğin, kişi alkolikse içmeden durabilmektedir, ama az içerek duramamaktadır. Bir takım uyuşturucuları bile ara sıra kullanan, hayatı bu yüzden etkilenmeyen insanlar olabilmektedir. Ama birey bağımlı olmuş ise artık “Ben bunu bir kez yapacağım”, “ Ara sıra yapacağım” diye bir şansı bulunmamaktadır. Hâlbuki o kişi bir takım sorunlar yaşamakta ise, çevresiyle iletişimi bozuluyorsa, iş performansı, okul performansı olumsuz etkileniyorsa, “Ben bunu durdurmak istemiyorum, istersem durdururum” ifadesini kullanması bireylerde bir takım sorunların başladığını göstermektedir. Aslında olan şey kişinin kendisini engelleyemeyişidir. Bu hastalık bir noktaya kadar kişiye keyif vermektedir ve o keyfin ardından bu durumunu kişi genellikle inkâr etmektedir. Bağımlı olduğunu ve bağımlılığın kötü sonuçlarını görmezden gelmektedir.

Bağımlılık düşüncesel olarak belli bir maddeye ya da davranışa sahiplenme anlamına gelmektedir. Dikmen’e (2002:7) göre, bağımlılık kişiliğın düşman saydığı güçlere, gerçeklere karşı meydana getirdiği bir savunma olgusundan başka bir şey değildir.

Onları aşma yerine onlardan kaçışı sağlayan bir savunma aracı, bir silahtır. Ne yazık ki bu silah aynı zamanda kişiliğin kendisine dönüktür ve onu yok etmeye yöneliktir.

Bağımlılığın ortaya çıkmasıyla beraber yitirmeye başlayan özerklik, bireyin daha öncesinde yaşamında bulunmayan yeni tutum ve davranışlar edinmesine yol açar. Bu durum bireyin gerek kendi iç ortamına gerekse onu kuşatan dış dünyaya uyumunu olumsuz etkilemek suretiyle değişik sorunların doğmasına neden olmaktadır.

Günümüzde bağımlılık denince akla ilk gelen kavram madde bağımlılığıdır. Ama bunlar dışında bağımlılık kavramı, internet bağımlılığı (Young, 1998) , kumar bağımlılığı (Griffiths, 1995), yemek bağımlılığı ve bilgisayar oyun bağımlılığı (Griffiths, 1993) gibi farklı etkinlikleri içermektedir.

2.3 İNTERNET BAĞIMLILIĞI

Öncelikle internet ve bağımlılık sözcüklerinin bir araya gelmesi, internetle ilgili olumsuz bir çağrışım yapmaktadır. Aslında internet yararlı ve faydalı bir iletişim aracıdır. Ancak internet kullanıcılarının bir kısmı sorunlar yaşamaktadırlar.

İnternet bağımlılığı aslında New York'ta Psikiyatrist olan Dr. Ivan Goldberg tarafından 1995 yılında yerici bir şaka ile ortaya çıkan varsayımsal bir rahatsızlıktır (Federwisch, 1997). Dr. Ivan Goldberg, Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı (DSM-IV)' ndaki kriterlerden bazılarını meslektaşlarına şaka yoluyla e-mail olarak atmıştır. E-mail' e cevap olarak dönen meslektaşlarından bazıları internete bağımlılıkları olduklarını itiraf etmişlerdir. Meslektaşlarının cevabıyla şaşırın Goldberg, internet bağımlılığı teriminden bahsettiği ilk günlerde ciddi olmasa bile, günümüzde bu terim araştırmacılar tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (Kirallo, 2005).

Yapılan gözlemler sonucu internet bağımlılığının madde bağımlılığına benzer özelliklerinin olduğu belirlenmiştir. Buna göre internet kullanımı patolojik düzeyde "teknolojik bağımlılıklar" olarak ele alınmaktadır (Young, 1996). İnternet ve teknoloji bağımlılığı, kişinin kendi iradesi ile kontrol edemediği, kendini o davranışı yapmaktan alıkoyamadığı ve bağımlısı olduğu teknolojik ürüne ulaşamadığında yoksunluk yaşadığı bir durum olarak tanımlanabilmektedir. Teknolojik bağımlılıklar televizyon izleme gibi

pasif bir bağımlılık şeklinde olabileceği gibi, bilgisayar oyunları oynama gibi aktif bir bağımlılık şeklinde de olabilmektedir (Griffiths, 1995).

Aşırı internet kullanan kişilerle yapılan araştırmada, kişilerin birbirleri ile ilişkilerindeki hayal kırıklıklarına karşı duyarlı oldukları ve tanımadıkları kişilerle iletişime girmeleri, bu kişilerin depresyon düzeylerini önemli ölçüde artırdığı saptanmıştır (Kim ve diğerleri, 2006). Ancak Griffiths (2000)'e göre, aşırı internet kullanıcılarının internet bağımlısı olmadıklarını fakat interneti başka bağımlılıklarının tatmini için ideal bir ortam olarak kullandıklarını ifade etmektedir.

Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) tarafından yayınlanan DSM-IV'de internet bağımlılığı bir hastalık olarak tanımlanmamaktadır (Griffiths, 1999). Son yıllarda giderek artan internet kullanımı bazı kişilerde alışkanlık kavramının dışına çıkmakta ve bağımlılığa doğru dönüşmektedir. Kişilerin internet kullanma alışkanlıklarının bir bağımlılıktan söz edilebilecek boyuta geldiğine dair yayınlar ve vaka bildirimleri hızla artmaktadır. Bundan dolayı araştırmacılar DSM-IV'de yer almayan internet bağımlılığı kavramını, Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı'nın sonraki baskısı olacak olan DSM-V'e girmeyi hak ettiğine dair bir ruhsal bozukluk haline gelmekte olduğundan söz etmişlerdir (Block, 2008).

İnternet bağımlılığı tanımını ilk ortaya atan ve ilk tanı kriterlerini oluşturan Young (1996)'ın aşırı internet kullanan kişiler üzerinde yaptığı bir araştırmada, DSM-IV'teki kumar bağımlılığı için kullanılan tanı kriterlerini internet kullanımına uyarlamıştır. Young, aşırı internet kullanımı olanlarda davranışsal bir dürtü kontrol bozukluğu bulunmasından dolayı aşırı kumar oynama tanı kriterlerini, aşırı internet kullanımına uyarlamıştır ve "internet bağımlılığı" için ilk ciddi tanı kriterlerini yayınlamıştır (Greenfield, 1999). Ayrıca Goldberg tarafından geliştirilmiş 7 maddelik DSM-IV sınıflama sistemine göre uyarlanmış bir tanı ölçeği de bulunmaktadır (Öztürk ve diğerleri, 2007: 38).

Young (1996)'ın ortaya attığı bu kavram sonrasında, birçok araştırmacı internet bağımlılığı ile ilgili çeşitli araştırmalar yapmışlar ve çeşitli kriterler, kontrol listeleri ve testler geliştirmişlerdir. Bu araştırmalar kronolojik olarak şu şekilde sıralanmaktadır:

- Goldberg (1996) İnternet Alışkanlıkları, İnternet Bağımlılığı ve Sonuçları ile ilgili çalışmasında internet bağımlılığı kriterlerini, internette geçirilen zamanı artırma isteği, internetle ilgili hayal kurma, plânlanandan daha uzun süre internette kalma, sürekli fiziksel, sosyal ya da psikolojik sorunlara sahip olmak şeklinde açıklamıştır.
- Scherer (1997) İnternet Bağımlılığı Klinik Semptomları ile ilgili çalışmasında Teksas Üniversitesi'nde eğitim gören 531 öğrenci üzerinde İnternet kullanım durumlarını ve İnternet bağımlılığının doğasını açıklamak adına bir çalışma yürütmüştür. Araştırmacı madde bağımlılığı semptomlarına paralel 10 klinik belirtiyi içeren bir kontrol listesi (checklist) geliştirmiş ve bu on soru öğrencilere sorulmuştur.
- Brenner (1997) İnternet ile İlişkili Bağımlı Davranış Envanteri (Internet Related Addictive Behavior Inventory) adında 32 maddelik, doğru yanlış olarak yanıtlanabilecek bir ölçek geliştirmiştir.
- Young (1998) Tanı Kriterleri ile İnternet bağımlılığını başlı başına bir psikiyatrik rahatsızlık olarak tanımlamaya çalışmıştır. DSM-IV'de patolojik kumar oynama hastalığının teşhisi için verilen 10 kriterden 7'sini kullanmış ve bir sekizincisini de ekleyerek İnternet bağımlılığına ilişkin bazı kriterler ortaya koymuştur
- Petrie ve Gunn (1998) - İnternet Kullanım Alışkanlıkları, Depresyon ve İçer Kapanıklık/İnternet Kullanımı Değerlendirme Ölçeği ile Cinsiyet ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkiye de bakmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet dağılımının normal olduğunu belirlemiştir.
- Young (1998) - İnternet Bağımlılık Testi ile kızların erkeklere göre daha çok internet bağımlısı olduğunu ve haftada 39 saat internet kullanan kişilerin internet bağımlısı olduğunu belirlemiştir.
- Morrison ve Goldfine (Akt. Erin, 1999) - İnternet alışkanlıkları ve Bağımlılığın Okul Performansına Etkileri ile ilgili araştırmasında 264 üniversite öğrencisine anket uygulamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %53'ü interneti, e-maillerini

kontrol etmek için kullandıklarını, %30'u sınıf içi görevleri takip etmek için kullandıklarını ve geriye kalan % 17'si öğretmenleriyle iletişim kurmak ve araştırma yapmak için kullandıklarını söylemişlerdir.

- Chen ve Chou (1999) Çince İnternet Bağımlılık Ölçeği ile İnternet bağımlılığına ilişkin yaptıkları çalışmada yüksek risk grubundakilerin diğerlerine göre İnternet ortamında harcanan zaman bakımından önemli ölçüde bir farklılaşmanın olduğunu bulmuşlardır.
- Lin ve Tsai (1999) Taiwan Yüksek Öğrenimleri için İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Tayvan'daki gençlerin aşırı İnternet kullanım durumlarını ve kullanıcıların heyecan arayışı açısından İnternet bağımlısı olanlar ile olmayanlar arasındaki farklılıkları incelemiştir. Bunun için küme örnekleme yöntemiyle farklı bölgelerdeki liselerde eğitim gören toplam 753 öğrenci örnekleme alınmıştır. İnternet bağımlılık durumlarını belirlemek için daha önce geliştirmiş oldukları İnternet bağımlılık ölçeğini kullanmışlar ve öğrencilerin 88'i İnternet bağımlısı olarak sınıflandırılmıştır (Akt. Lin ve Tsai, 2002),
- Chou ve Hsiao (2000) Çince İnternet Bağımlılığı Davranış Envanteri ile Tayvan'daki 12 üniversitede eğitim gören toplam 910 öğrenci üzerinde yürüttükleri araştırmalarında, öğrencilerin İnternet bağımlılık durumlarını, İnternet kullanım desenlerini ve haz durumlarını incelemiştir. İnternet bağımlılık durumlarını belirlemek adına kullanılan Young'ın tanı kriterlerini Çince'ye çevirmişlerdir. Yapılan uygulamaya göre 54 (%6) öğrencinin İnternet bağımlısı olduğu belirtilmiştir.
- Griffiths (2000) İnternet Bağımlılık Kriterleri ile aşırı internet kullanıcılarının aslında internet bağımlısı olmadıklarını fakat interneti başka bağımlılıklarının tatmini için ideal bir ortam olarak kullandıklarını ifade etmektedir.
- Chou (2001) Okul Performansı ve Psikolojik Durum üzerine İnternet Kullanım Alışkanlıkları ve Bağımlılığa Etkileri ile ilgili çalışmada aşırı internet kullanan öğrencilerin sınıf içi ilişkilerinin sekteye uğradıklarını ve bu durumun öğrencinin psikolojik durumunu olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir.

- Mesch (2001) Okul Performansı ve Psikolojik Durum üzerine İnternet Kullanım Alışkanlıkları ve Bağımlılığa Etkileri ile ilgili 13-18 yaş aralığında 927 israili öğrenci üzerinde çalışmasında, katılımcıların sadece %10'unun günlük internet kullanıcısı olduğunu ve interneti sık kullananları daha az arkadaş çevresine sahip olduğunu belirlemiştir.
- Caplan (2002) Genellenmiş Problemler İnternet Kullanım Ölçeği ile kullanarak üniversite öğrencileri üzerinde araştırma yapmıştır. Araştırma sonuçları düşük benlik değerine sahip olan insanların yalnız olduğunu, yüz yüze iletişim kurma yerine internet üzerinden sosyal ilişkiler kurmayı tercih ettiklerini ve bunun yaygın patolojik internet kullanımının etiolojisinde, gelişmesinde ve sonuçlarında rol oynadığını öne sürmüştür.
- Davis, Flett ve Besser (2002) Çevrimiçi Bilişsel Durum Ölçeği ile problematik internet kullanımını dört alt faktör ile belirlemiştir. Yalnızlık/Depresyon, azalmış dürtü kontrolü, sosyal rahatlık ve dikkatin dağılması.
- Chou ve Ting (2003) İnternet Alışkanlıkları ve Bağımlılığın Psikolojik Durum Üzerine Etkileri ile ilgili çalışmasında internet bağımlılığının öz-denetim bozukluğu yarattığını belirtmiştir.
- Tsai ve Lin (2003) - İnternet Bağımlılığı Semptomları ile bağımlı öğrencilerin, İnternet kullanım süresi yönetimi konusunda zorlandıklarını ve İnternet başında gereğinden çok vakit geçirdikleri sonucuna ulaşmışlardır.
- Whang, Lee ve Chang (2003) - İnternet kullanım düzeyine göre İnternet bağımlılığı ve ilgili psikolojik profilleri/İnternet Bağımlılığı Testi ile Kore'deki 20 milyon internet kullanıcılarından (7.878'i erkek, 5.710'u kadın) 13.588 kişiye, Young'ın internet bağımlılık ölçeğini düzenleyerek uygulamışlar ve aşırı internet kullanıcılarının psikolojik profillerini ortaya çıkarmaya çalışmışlardır. Buna göre, katılımcıların %3,5'i internet bağımlısı, % 18,4'ü olası internet bağımlısı olarak teşhis edilmiştir.

- Kanwal ve Archanapreet (2003) - İnternet Bağımlılığı, Davranışsal ve Fonksiyonel Kullanım Farklılıkları/ Davis Çevrimiçi Bilişsel Ölçeği ve UCLA yalnızlık Ölçeği ile Hindistan'da 16-18 yaş aralığındaki öğrenciler üzerinde bir çalışma yapmışlardır. Araştırmaya göre, öğrencilerin diğer işlerini, internette zaman geçirmek için ertelediğini, öğrencilere göre internetsiz bir yaşamın sıkıcı olacağını belirlemiştir.
- Nichols ve Nicki (2004) İnternet Bağımlılık Ölçeği ile yaşları 18 - 24 arasında değişen 207 üniversite öğrencisi (120 erkek, 87 kadın) ile yaptıkları çalışmada internet bağımlılığının ölçümünü bulmaya çalışmışlar ve aynı zamanda bilgisayar kullanımını tetikleyen faktörleri incelemişlerdir.
- Song ve diğerleri (2004) - İnternet Bağımlılığı ve İnternet Kullanım Nedenleri/İnternet Kullanımı Anketi ile internet bağımlısı bireylerde depresyon hali saptanmış ve depresyon ile internet bağımlılığı arasında güçlü bir ilişkinin olduğu belirtilmiştir
- Leung (2004) - Bağımlılık Cinsiyet Profilleri/ İnternet Bağımlılığı Test ile 12-26 yaş arasında 722 internet kullanıcısı üzerinde yaptıkları çalışmada bir kişinin internet kullanım düzeyi arttıkça daha çekingen olduğunu ve internet bağımlısı olan insanların özellikle e-mail, chat, internet oyunları gibi aktiviteleri daha çok kullandıklarını bulmuşlardır.
- Yoo ve diğerleri (2004) Çocuklarda internet bağımlılığı semptomları ve şiddetleri/ İnternet Bağımlılığı testi, DaPaul'un dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu testi, çocuk davranış kontrol listeleri ile İnternet bağımlısı kişileri karşılaştırdıkları çalışmalarında, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğuna sahip olmanın daha yüksek bağımlılık puanları ile ilişkili olduğunu belirlemişlerdir.
- Johansson ve Götestam (2004) İnternet Bağımlılığı Testi ile Norveç'te yaptıkları çalışmada ergenlerin İnternet kullanım durumlarını, farklı İnternet aktiviteleriyle ilişkilerini ve aşırı İnternet kullanım durumlarını incelemeyi amaçlamışlardır. Bunun için 12-18 yaş aralığındaki 3237 genç örnekleme alınmıştır. Young'ın tanı

kriterlerine göre gençlerin %2'sinin İnternet bağımlısı oldukları belirlenmiştir. Buna ek olarak riskli İnternet kullanıcılarının oranının ise %8,7 olduğu bulunmuştur.

- Simkova ve Cincera (2004) İnternet Bağımlılığı Testi ile yaptıkları çalışmada, çevrimiçi sohbet etme ile İnternet Bağımlılığı Hastalığı (Internet Addiction Disorder- IAD) arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Araştırmada iki tepki grubu karşılaştırılmıştır. Young tarafından düzenlenen cevaplar seti araştırma için ortak temel olmuştur. Araştırma internet bağımlılığı hastalığının üniversite öğrencileri arasında bilindiğini, onlardan bazılarının internette çok aşırı zaman harcadıklarını ve pek çoğunun bunun bir problem olduğunu hissettiklerini göstermiştir. Araştırma ayrıca ciddi sohbet kullanıcılarının diğer üniversite öğrencilerine göre problemlerinin daha fazla olduğunu göstermiştir.
- Engelbert ve Sjöberg (2004) İnternet Kullanım Alışkanlıkları ve İnternet Bağımlılığının Psikolojik Durumlar Üzerine Etkisi/ İnternet Bağımlılığı Testi ile 41 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada öğrencilerin yalnız olma eğiliminde olduklarını ve duygusal ve sosyal beceri eksikliği hissettiklerini belirlemişlerdir.
- Rıttakerttu ve diğerleri (2004) İnternet Kullanım Alışkanlıkları ve İnternet Bağımlılıkları çalışmasında yaşları 12 ile 18 arasında değişen Finlandiya'lı öğrenciler üzerinde DSM IV'de yer alan kumar bağımlılığı kriterlerini, internet bağımlılığı kriterleri olarak uygulamışlardır.
- Thatcher ve Goolam (2005) Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği ile Bireyin internete sosyalleşme ya da sosyal destek bulma amaçlı yönelmesi internet bağımlılığı riskini etkilemekte ve birey toplumdan uzaklaşabilmekte olduğunu belirlemişlerdir.
- Yang ve diğerleri (2005) İnternet Bağımlılığı ve Aşırı İnternet Kullanıcılarının Ruhsal Belirtileri ve Kişisel Özellikleri/ İnternet Bağımlılığı Testi, SCL9oR (Psikiyatrik Semptom Kontrol Listeleri) ve 16PF (Kişisellik Faktörleri) ile yaşları 15-18 arasında değişen Koreli lise öğrencileri üzerinde yaptıkları

çalışmada interneti aşırı kullanan öğrencilerde depresyon hali saptanmış ve depresyon ile internet bağımlılığı arasında güçlü bir ilişkinin olduğu belirtilmiştir

- Lo ve diğerleri (2005) Bağımlı Çevrimiçi Oyuncular/Gerthoner ve diğerlerinin Kişilerarası ilişkiler ölçeği ve Inderbitzen ve Walter'ın Yetişkinler için Sosyal Anksiyete Ölçeği ile lise çağındaki 174 Tayvan'lı oyun bağımlısı bireyler üzerinde yaptığı araştırmasında, bağımlıların kişilerarası ilişki kurma becerilerinin azaldığı, sosyal anksiyetelerinin çoğaldığını belirtmişlerdir.
- Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği ile üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımını belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamışlardır. 1658 üniversite öğrencisinden elde edilen veriler, ölçeğin üç faktörden oluştuğunu ortaya koymuştur. Ölçeğin, haftalık internet kullanım süresi ve kendisini internet bağımlısı olarak algılama durumuna göre bireylerin problemlı internet kullanım davranışını ayırt edebildiği bulunmuştur.
- Yang ve Tung (2007) İnternet Bağımlılığı ile Tayvan liselerindeki bağımlı olan ve olmayan lise öğrencileri arasındaki farkı incelemiştir. 1708 geçerli veri arasından 236'sı (%13,8) Young'ın İnternet bağımlılığı tanı kriterlerine göre bağımlı olarak tanımlanmıştır. Araştırma sonucuna göre İnternet bağımlılarının bağımlı olmayanlara göre iki kat daha fazla İnternet'te zaman geçirdikleri ortaya çıkmıştır.
- Balta ve Horzum (2008) İnternet Bağımlılığı Testi ile ilgili çalışmasında internet bağımlılık düzeyinin; cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm, haftalık İnternet kullanım süresi ve sosyo-ekonomik düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya göre haftada sekiz saatten fazla İnternet'te bağılı kalan öğrencilerin, haftada sekiz saatten az bağılı kalan öğrencilere göre bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.
- Günüş (2009) İnternet Bağımlılık Ölçeği ile Türkçe İnternet bağımlılık ölçeği geliştirmeyi amaçlamıştır. Bunun için DSM-IV ve ilgili alanyazının yanında özellikle öğrencilerin İnternet ile ilgili düşüncelerinden alınan veriler ile ölçek

maddeleri oluşturulmuştur. Çalışmanın örneklemini 754 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların %10,1'i İnternet bağımlısı, %26,4'ü olası bağımlı (risk altında), %29,4'ü eşik grubunda ve %34,1'i de bağımlı olmayan grupta yer almıştır.

- Şahin ve Korkmaz (2011) İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması çalışmasıyla farklı yaş gruplarındaki 468 birey üzerinde bir çalışma ile internet bağımlılığı ölçeği Türkçe 'ye uyarlanmıştır.

Yukarıda da görüldüğü üzere birçok araştırmacı internet bağımlılığı hakkında çeşitli araştırmalar yapmıştır. DSM-IV'te hala bir hastalık olarak tanımlanmayan internet bağımlılığı hakkında birçok araştırmacının tanımı mevcuttur. Kandell (1998), İnternet bağımlılığını; bağlandıktan sonra yapılan faaliyetten bağımsız olarak internete psikolojik olarak bağlılık duyma olarak tanımlarken, Morahan-Martin ve Schumacher (2000), internetin yoğun olarak kullanılması ve bu kullanımın kontrol altına alınamaması, kişinin yaşamına ciddi şekilde zarar vermesi olarak tanımlamıştır. Davis (2001)'e göre internet bağımlılığı, uyumsuz düşünce ve patolojik davranışları içeren psikiyatrik bir durum olarak tanımlanmıştır. Beard ve Wolf (2001), kişinin ev, iş, okul, sosyal hayatında ya da psikolojik yaşamında zorluklara sebep olan aşırı bir şekilde kullanım olarak tanımlamaktadır. Young (2007) ise kullanıcının çevrimiçi zamanını, kontrol yeteneğini, ilişkisel, mesleki ve sosyal problemlere sebep olacak derecede etkileyebilen, yeni ve genellikle tanınmamış bir rahatsızlık olarak tanımlamıştır.

Griffiths (1998) internet bağımlılığını, davranışsal bağımlılıkların bir alt boyutu olarak tanımlanan teknolojik bağımlılık olarak tanımlamıştır. Teknolojik bağımlılığı tanımlarken dikkat çekme, duygu durum değişikliği, tolerans, geri çekilme belirtileri, çatışma ve nüksetme gibi bazı ana bileşenlerden de bahsetmiştir (Griffiths, 1999).

Young (1999), internet bağımlılığını Sanal-ilişkisel bağımlılık, sanal cinsel bağımlılık, internet için aşırı bir dürtü, aşırı bilgi yüklemesi ve bilgisayar bağımlılığı olarak beş farklı ana bileşeni olduğundan söz etmektedir. Hansen (2002), bu beş bileşene şu şekilde örnekler vermiştir:

- Sanal ilişki bağımlılığı (Cyber relationship addiction): sohbet odalarında yapılan çevrimiçi dostluklar
- Sanal cinsel bağımlılık (Cyber sexual addiction): yetişkin sohbet odaları
- İnternet için aşırı bir dürtü (Net compulsion): Kumar, günlük ticaret, ya da açık artırma ile alışveriş yapma
- Aşırı bilgi yüklemesi (Information overload): Web'te veya veritabanlarında gezinme isteği
- Bilgisayar bağımlılığı (Computer addiction): oyun oynama ya da bilgisayar programları isteği

Hall ve Parsons (2001) problemlili internet kullanımı ile ilgili bir tanımlama yapmıştır. Sekiz ayrı problemlili internet kullanımından bahsedilen tanımlamada, internet ile ilgili kaygı, internette daha fazla zaman geçirme ihtiyacı, internet kullanımını azaltmak için girişimlerde bulunma, internet kullanımını azaltmak istemeden geri çekilme, zaman yönetimi, çevresel sorunlar (iş, aile, okul ve arkadaşlar), internette harcanan zaman ile ilgili yalan söyleme ve internet kullanımı yoluyla duygu durum değişikliği gibi problemlili internet kullanımlarından bahsetmektedir (Akt: Balta ve Horzum, 2008).

Widyanto ve McMurrin (2004), internet bağımlılığını altı faktörde ele almışlardır. Bunlar, dikkati çekme (salience), aşırı kullanım (excessive use), çalışmaların göz ardı edilmesi (neglecting work), beklenti (anticipation), kontrol eksikliği (lack of control) ve sosyal hayatın göz ardı edilmesi (neglecting social life) şeklindedir.

Problemlili internet kullanımı gün geçtikçe alışkanlıktan, bağımlılığa dönüşmektedir. Görüldüğü üzere araştırmacılar, internet bağımlılığının ne tür sorunlar yaratabileceğini ve internet bağımlılığı kavramının gün geçtikçe farklı boyutlarda olabileceğini belirtmişlerdir. Yeni iletişim teknolojilerinin günlük hayata girmesiyle birlikte internet bağımlılığı da yeni bir boyut kazanmıştır. Bu iletişim teknolojilerinden en popülerleri ve önemlisi sosyal ağlardır.

2.4 SOSYAL AĞLAR

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile son yıllarda farklı dönüşümler meydana gelmiştir. Yaşanan ve yaşanmaya devam eden bu dönüşümler sosyal hayatı ve ortamı, sosyal iletişimi ve sosyal ilişkileri kapsayan bir sosyal dönüşüm olmakla birlikte, teknolojiyi ve teknoloji kullanımını da etkilemektedir (Çoklar, 2010). Yaşanan gelişmeler ve internetin sunduğu avantajlar, insanların ve özellikle gençlerin iletişim yollarını, sosyalleşmelerini ve çevrimiçi dünyadaki hareket alanlarını etkilemiştir. İnternetin kullanıcı içerikli bir seviyeye gelmesiyle ortaya çıkan Web 2.0 dönüşümüyle çevrimiçi ortam, hem kullanıcı sayısını artırmış hem de kullanıcıların içerikleri yani mesajlarını oluşturduğu ve paylaştığı büyük bir güce dönüşmüştür. İnternet, kullanıcıları birbirine bağlayan ve bilgiye ulaşılabilirliğini artıran Web 2.0 araçları ile çok farklı bir döneme girmiştir. Web 2.0 ile günümüzde farklı internet ortamları kullanılmaya başlanmıştır. Bu farklı ortamlardan bir tanesi de en popüler olarak kabul edilen sosyal ağ siteleridir.

Sosyal ağ siteleri bireylerin halka açık ya da yarı halka açık olarak profillerini kayıtlı bir sistemde oluşturmalarını, bir bağlantıyı paylaştıkları, diğer kullanıcıların listesini göstermesini ve sistem içerisinde bulunan kişilerin ilişki listelerini de görmeyi sağlayan, online topluluklardaki insanların beğenilerini, aktivitelerini paylaştıkları ve ağ üzerinden birbirlerine mesaj, e-mail, tartışma grupları video, sesli sohbet ve dosya paylaşımı yaptıkları sitelerdir (Boyd ve Ellison, 2007).

Sosyal ağlar, son yıllarda dünyada her internet kullanıcısının hayatında yer eden en önemli iletişim kanallarından biridir. Bilgi paylaşımında zaman ve mekan sınırlamasını ortadan kaldıran çevrimiçi bir araçtır.

Sosyal ağlar, insanlar arasındaki kişisel ilişkilerin oluşturduğu bir ağ çeşididir ve insanlar arasındaki bağlantı gücünü temsil etmektedir. Bu ağlar, birbiriyle etkileşim içerisinde olan bireylerin meydana getirdiği ağ olup, sadece aile ve arkadaşlardan değil öğretmenler, okul çalışanları, komşular ve toplum içindeki bağlantılardan oluşmaktadır.

Bu ortamların en temel özellikleri bireylere çift yönlü bir iletişim sürecinde ve etkileşimli bir ortamda çeşitli paylaşımlarla birlikte çalışma, etkin katılma, dönüt alma-

verme sürecine olanak sağlaması; bireylerin kendini rahat hissedebilecekleri bir ortamda alanlarını kişiselleştirebilme olanağı sunmasıdır (Lee ve McLoughlin, 2007). Bu sayede insanın merkeze alındığı, paylaşmanın, tartışmanın neredeyse masrafsız olduğu bir iletişim biçimi ortaya çıkmıştır. Sosyal ağlar adeta resmi olmayan bir eğitim yolu haline gelmiştir. Paylaşılan fikirler, yazılar, fotoğraflar ve videolarla her kullanıcının bilgi üretimine katıldığı demokratik bir ortam sunmuştur. Birçok bilgi ve deneyimin yer aldığı blog siteleri, Facebook gibi sosyal paylaşım ağları, Twitter gibi mikrobloglar ve Youtube gibi video paylaşım siteleri kullanıcıların hayatına girdi gireli fikirler artık farklı ve yeni bir doğrultuda paylaşılmaktadır.

Sosyal paylaşım siteleri, işbirliğini, bilgi paylaşımını, etkileşimi, kişilerin iletişimini farklı ortamlarda destekleyen ve onların kendi ilgileri, ihtiyaçları ve hedefleri doğrultusunda bir araya gelmelerini sağlayan yazılımlardır (Pettenati ve Ranier, 2006). Bu sayede sosyal ağlar ile sadece uzmanlar ya da belli konularda eğitim alan insanlar değil, her kullanıcı bilgi kaynağı haline gelmiştir. İnternet ile zaten artmış olan bilgiye erişim hızı sosyal ağlar ile büyük bir yükseliş göstermiştir. Kullanıcılar artık fikirlerini sadece lokal değil, global düzeyde de paylaşabilir, tartışabilir düzeye gelmiştir. Dünyanın farklı yerlerinde birbirlerini tanımayan insanlar ortak amaçları için buluşmuş, sanal topluluklar oluşturmuşlardır.

Sosyal ağlar ile birlikte, insanların eskiden ulaşamayacakları siyasetçi, yazar, sanatçı, edebiyatçı ve ünlü isimlerle iletişim kurmak artık mümkün ve normal hale gelmiştir. Kullanıcıların profilleri çeşitlendikçe yenilikçi olmak önem kazanmış ve bu durum yaratıcılığı arttırmıştır. Ebeveynler ile çocuklar arasındaki iletişimin yönü değişmiştir. Öğrenme hızı artan günümüzün internet çocukları da anne babalarına yeni bilgiler öğretmeye başlamıştır. Eğitim yöntemlerinde yeniliği ihtiyaç duyulmuştur. Her yaştan ve geçmişten kullanıcının fikrini özgürce paylaşabilmesi, demokrasi fikrinin yerleşmesini kolaylaştırmıştır. Habere ilk ağızdan olayı yaşayanlardan öğrenebilmenin yolunu açan sosyal ağlar vatandaş gazeteciliği tanımını da genişletmiştir.

Sosyal ağların olumlu etkilerinin yanında elbette olumsuz etkileri de vardır. Çünkü bir haberi, bilgiyi yaşayan insanlardan almak her zaman o bilginin doğru ve objektif olduğunu göstermemektedir. Böylece olaylar, fikirler paylaşılırken ve tartışılırken,

sosyal ağların bir bilgi çöplüğü haline gelmesi de söz konusudur. Bu durum, bazı çıkar gruplarının bilgiyi zaman zaman amaçları doğrultusunda kullanmalarına da olanak sağlayabilmektedir. Özel hayatın detaylıca paylaşılması ve adeta röntgenlenmesi sıradan ve kabul edilebilir olabilmektedir. İfade özgürlüğü ile nefret söylemi arasındaki ince çizgi sosyal ağlarda iyice görülmez bir hal alabilmektedir.

Preeti (2009)'ye göre, sosyal ağ, insanların düşüncelerini paylaşmalarını ve birbirleriyle iletişime girmelerini sağlayan internet üzerinden ortak bir amaç içerisindeki bir topluluktur. Sosyal ağlar üyelik sistemiyle kullanıcılara, çevrimiçi resim, video paylaşımı, çevrimiçi mesaj gönderimi, kullanıcı adı ve fotoğraf gibi profil bilgileri göndermelerini sağlayan bir iletişim aracıdır (Pempek ve diğerleri, 2009). Sosyal ağ siteleri, kullanıcıların katılımlarıyla gerçekleşen ve kullanıcılar tarafından oluşturulan içerikleriyle yenilikçi web siteleridir (Tredinnick, 2006). Bu siteler kullanıcıların halka açık olarak profillerini oluşturmalarını, bir bağlantıyı paylaşan diğer kullanıcıların paylaşımlarını göstermesini ve sistem içerisinde bulunan kişilerin ilişki durumlarını da görmeyi sağlamaktadır.

Sosyal ağlarla ilgili farklı literatürde değişik bazı nitelendirmeler yapılmıştır. Sosyal etkileşim ağı (Çetin, 2009), resmî olmayan özgür öğrenme ortamı (Stevenson ve Liu, 2010), reklam ve halkla ilişkiler ortamı (Onat ve Alikılıç, 2008), çevrimiçi insan topluluğu (Buss ve Strauss, 2009), pazarlama ortamı ve internetin yenilikçi fenomeni (Akar, 2010) gibi farklı nitelendirmelere rastlanmaktadır.

İlk sosyal ağ sitesi 1997 yılında, SixDegrees.com adıyla kurulmuştur. Bu site, kullanıcılara profil oluşturma ve diğer kullanıcılarla arkadaşlık etme olanağı sunmuştur. 1997-2001 yılları arasında çeşitli grupların kişisel profillerini paylaştıkları web siteleri ortaya çıkmıştır. 1999 yılında Live Journal, AsianAvenue, Black Planet, LunarStorm; 2000 yılında MiGente; 2001 yılında Cyworld ve Ryze; 2002 yılında Fotolog ve Friendster, Skyblog; 2003 yılında Couchsurfing, LinkedIn, Tribe.net, Open BC/Xing, MySpace, Last.FM, Hi5, Orkut, Dogster; 2004 yılında Flickr, Piczo, Mixi, Facebook (ilk olarak Harvard Üniversitesi'nde başlamıştır), Multiply, aSmallWorld, Dodgeball, Care2, Catster, Hyves; 2005 yılında Yahoo!360, Youtube, Xanga, Cyworld, Bebo, AsianAvenue, BlackPlanet, 2006 yılında QQ, Windows Live Spaces, Cyworld, Twitter,

MyChurch, Facebook (herkese açık) kurulmuştur (Boyd ve Ellison, 2007). 2011 yılında ise ünlü arama motoru Google'ın yeni sosyal paylaşım sitesi olarak Google+, Interest ve islamî sosyal ağ olarak SalamWorld kurulmuştur. Görüldüğü üzere dünyada kullanıcı yoğun olan sitelerin daha çok 2003-2006 yıllarında ortaya çıktıkları gözlenmektedir. Sosyal ağlar bu kadarla sınırlı kalmayıp ilerde yeni isimlerle ve farklı ara yüzlerle kurulmaya devam edeceklerdir.

Sosyal ağ siteleri kullanıcılarına; sosyal bir ortamda kendilerini ifade etme, sosyal bir ortam oluşturma, diğer kullanıcılarla etkileşim kurma ve bu etkileşimi devam ettirme (Ellison ve diğerleri, 2007), oluşturdukları resim, video gibi içeriği paylaşma (Kim ve diğerleri, 2010), kişisel bilgilerini, fotoğraf ve videolarını içeren kişisel bir profil sayfası oluşturma ve daha önce hiç tanışmadığı insanlarla ilişkiler kurma, yeni arkadaşlıklar keşfetme (Wang ve diğerleri, 2010) olanağı sunmaktadır.

Çevrimiçi sosyal ağlar birçok popüler web sitelerine yol göstermektedir. Teknoloji geliştikçe birçok uygulama birbirine daha çok bağlı hale gelmektedir. Bu durum sosyal ağlarda, yerel ve örgütsel iletişimin yanı sıra, kişisel ve ticari çevrimiçi iletişimde de büyük bir rol oynamaktadır (Mislove ve diğerleri, 2007: 31).

Sosyal ağlarda genellikle üç tip bağdan söz edilmektedir. Birincisi, çevrimiçi bir kullanıcının davranışı, onun arkadaşlarının yapacağı hareketi tetiklemektedir. Örneğin bir kullanıcı bir ürün satın aldığı anda o kişinin arkadaşı da aynı çeşit ürünü satın alma eğilimi göstermektedir. İkincisi, kişilerin aynı şeylerden hoşlanmasıdır; yani bireyin kendinde gördüğü davranışlara benzer davranışlara sahip olanlara dostça, arkadaşça davranması ve bu yüzden benzer şekilde davranışlar göstermesidir. Üçüncüsü ortamdır. Dış faktörler hem arkadaş olan iki bireyin hem de onların davranışlarının temelini oluşturmaktadır. Örneğin iki arkadaş aynı şehirde yaşamaktadır ve bu yüzden çevrimiçi fotoğraf paylaşım sitelerinde, aynı çevrede oldukları için benzer olayların fotoğraflarını paylaşırlar (Anagnostopoulos ve Ravi- Mahdian, 2008: 7).

Sosyal ağlarla ilgili çeşitli web siteleri bulunmaktadır. Bu siteler çevrimiçi iletişimin ve etkileşimin ana prensiplerini paylaşırken, özel hedef ve kullanım çeşitliliği bakımından uygulamalara göre farklılık gösterebilmektedir (Gross ve Acquisti, 2005). Bu farklı

uygulamalar ile günümüzde sosyal iletişim ağı, eğitsel amaçlı olarak da kullanılabilir.

2.4.1 Facebook

Facebook insanların arkadaşlarıyla iletişim kurması ve bilgi alışverişini sağlayan bir sosyal ağ web sitesidir. 4 Şubat 2004 tarihinde Harvard Üniversitesi öğrencisi 19 yaşındaki Mark Zuckerberg tarafından kurulan Facebook (Demirer, 2010), yaklaşık 900 milyon üyeye sahip sosyal ağ içerikli bir internet sitesidir (Socialbakers, 2012). Facebook, bu kişinin kurmuş olduğu ikinci sitedir. Zuckerberg'in ilk kurduğu site olan Facemash, Harvard'lı öğrencilerin bilgilerini ve resimlerini içeren ilk sosyal ağ içerikli sitesidir. Facemash adıyla kurduğu web sitesinde amaç, üniversitedeki öğrencilerin fotoğraflarını karşılaştırmaktı. Fakat Zuckerberg bu bilgileri ve resimleri okul yönetiminden izinsiz aldığı ve yayınladığı için kısa bir süre sonra site, okul yönetimi tarafından kapatılmıştır. Bu olaydan sonra Zuckerberg; kullanıcılarının fotoğraflarının da bulunduğu ve kişisel meraklarının yer aldığı bir profil oluşturabilecekleri, özel veya herkese açık mesajlarını paylaşarak değişik arkadaş gruplarına katılabilecekleri, profil verilerinin görüntülenmesini aynı grup veya onaylanmış arkadaşlarla sınırlayabilecekleri bir sosyal ağ içerikli site projesini gerçekleştirebilmek için ilk ismi "TheFacebook" olan Facebook'u kodlamaya başlamıştır.

Facebook'un anlamı "paper facebook" teriminden gelmektedir (Wikipedi, 2012). Bu terim Amerika Birleşik Devletleri üniversiteleri ve okullardaki öğrencilerin, öğretmenlerin ve çalışanların doldurduğu, onları tanıtan formun ismidir. Zuckerberg 2004 yılında Facebook'u kodlamayı bitirmiş ve sadece Harvard'lı öğrencilerin kullanımına açmıştır. Ama çok kısa zamanda Facebook'un ünü Boston'daki diğer üniversitelere, liselere ve şirketlere kadar hızla yayılmıştır. Bu yoğun ilgi üzerine Zuckerberg, bu uygulamayı Harvard dışına taşımaya karar vermiştir. Boston bölgesindeki okullara (Boston Koleji, Boston Üniversitesi, Harvard, Northeastern Üniversitesi, Tufts Üniversitesi), Rochester, Stanford, NYU, Northwestern ve iki ay sonra da Ivy League'de okulların kullanımına açılmıştır. Amerika, Kanada, İngiltere, Meksika, Puerto Rico, Virgin Islands Üniversitesi, Avustralya üniversiteleri, Yeni Zelanda üniversiteleride bu ağa katılmıştır (Philips, 2007). Daha sonra da .edu, .ac, .uk

gibi eğitim kuruluşları uzantılarına sahip e-posta adreslerine açılmıştır. 2006 yılında 13 yaş ve üzeri yaş kısıtlamasıyla kullanıma açılan Facebook, geçerli e-posta adresine sahip herkesin, kayıt olabileceğini duyurmuştur. Kullanıcılar için ücretsiz bir sosyal ağ sitesi olan Facebook, gelirlerini banner ve sponsor linklerden gelen reklamlardan sağlamaktadır (Demirer, 2010).

Facebook, kullanıcıların cinsiyet, ırk, renk, boy, kilo ve tüm diğer fiziksel özellikleriyle kıyafet, takı gibi dış görünüşlerini, diğer kullanıcılara ilk anda ifade etmek üzere profil resimlerini içermektedir. Kolay kullanılabilen profil seçeneklerinde, cinsiyet, doğum günü, siyasi görüş ve dini inançlar bulunmaktadır. Bunlar dışında iletişim ve adres bilgileri, ilişki durumu, kişisel ilgi alanları, eğitim ve iş durumu gibi seçenekler de Facebook'ta mevcuttur. Tüm bunların yanında kullanıcıların kişisel sayfalarında asıl yer tutan Facebook uygulamalarıdır. Facebook'ta bu uygulamalar şu şekilde sıralanmaktadır (Facebook, 2012):

- **Fotoğraflar:** Fotoğraflar uygulaması ile kullanıcılar kendi aralarındaki fotoğraflarını, kendilerini ve arkadaşlarını da üzerine etiketleyerek sunabilmektedir. Fotoğraflar herkes tarafından görülebilir, ancak gerekli ayarlamalar yapıldığı takdirde hiçbir kullanıcı tarafından da görülmeyebilir.
- **Hediyeler:** Hediyeler uygulaması Şubat 2007 yılında yapılmıştır. Kullanıcılar birbirlerine küçük ikonlardan oluşan hediyeler gönderebilmektedir. Kullanıcılar hediyelerini gizli ya da açıkça ve ücretsiz bir şekilde verebilmektedir.
- **Pazar Yeri:** Facebook Pazar Yeri (Market Place) uygulaması Mayıs - 2007 itibarıyla kullanıcılara sunulmuştur. Pazar Yeri uygulamasıyla kullanıcılar, satılık eşyalar, kiralık/satılık ev, işler ve diğerleri olmak üzere bir market ortamı yaratmış ve burada kullanıcıların birbirleriyle alışveriş yapmasını sağlamıştır. Bu hizmetleri ücretsizdir. Özellikle üniversite öğrencileri tarafından kullanılan Pazar Yeri uygulamasında öğrenciler eşyalarını, kitapları satmakta; kiralık ya da satılık ev ilanı verebilmektedir.
- **Dürtmeler:** Dürtmeler (Pokes) uygulamasıyla kullanıcılar arasında diyalog kurmaları sağlanmaktadır. Bu uygulama genellikle “merhaba” anlamına gelmektedir.

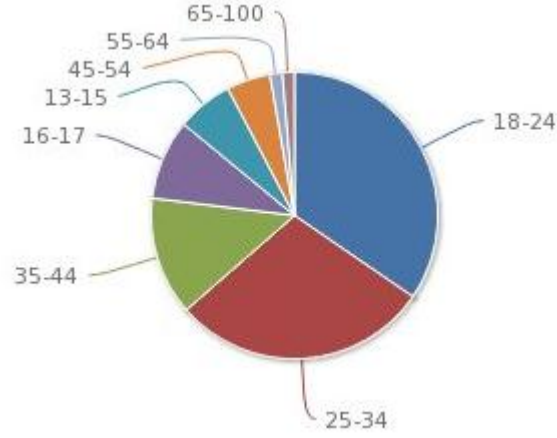
- **Etkinlikler:** Facebook'un etkinlikler uygulaması ile kullanıcılar arkadaşlarıyla belli bir buluşma ortamı oluşturabilmekte ve diğer kullanıcılar da bu etkinlikler için sunumlarını bildirebilmektedir.
- **Video:** Facebook'un video uygulaması ile kullanıcılar arasında Youtube ve ya benzeri sitelerdeki videolar paylaşılmaktadır. Ayrıca kullanıcılar kendi videolarını da Facebook'a yükleyebilmektedir.
- **Uygulamalar:** Facebook, Facebook Platform adını verdiği altyapısıyla geliştiricilerin Facebook ile etkileşimli uygulamalar yaratmasına olanak sağlamıştır.

Facebook, kullanıcılarının bir topluluk olarak meydana getirdiği ağlarda çeşitli izin seviyelerine göre özel veya herkese açık yazılarla kullanıcıların birbirleri ile iletişim ve etkileşim kurmasını, çeşitli gruplar oluşturmasını ve diğer kullanıcılar ile bilgi paylaşılmasını sağlayan çevrimiçi bir sosyal ağ yazılımıdır (Gonzales ve Vodicka, 2010). Facebook'da, kullanıcılar kendilerini çevrimiçi bir profilde tanıtmakta, arkadaş edinmekte ve diğer kullanıcıların profillerine veya gönderilerine bilgi veya yorum yazabilmektedir (Peluchette ve Karl, 2010). Zafarmand (2010: 26)'a göre, Facebook'ta kullanıcılar kendi ilgi ve profesyonellik alanında 200'e kadar sanal sayfa oluşturabilmekte ve oluşturdukları sayfalarda diğerleri ile arkadaşlık kurup, kendi ilgisini çeken fotoğraf, bilgi ve videoları onlar ile paylaşabilmektedir.

Facebook şu anda sosyal ağ siteleri arasında en hızlı büyüyen ve üniversite öğrencileri arasında en çok tercih edilen sosyal ağ sitesidir (Genç, 2010). Türkiye, Facebook kullanıcılarının sayısına bakıldığında dünyada 7. sırada yer almaktadır. Türkiyede yaklaşık 32 milyon Facebook kullanıcısı bulunmaktadır. Tablo 1' de Türkiye'de yıllara göre Facebook kullanıcılarının sayıları, Şekil' 1 de ise Türkiye'de Facebook kullanıcılarının yaş dağılımları görülmektedir.

Tablo 1. Türkiye de yıllara göre Facebook kullanıcılarının sayısı
(Burcher, 2011)

Yıl	Facebook Kullanıcılarının Sayısı
Temmuz 2008	3.464.640
Temmuz 2009	12.382.320
Temmuz 2010	22.552.540
Temmuz 2011	29.459.200
Temmuz 2012	31.504.620

Şekil 1. Türkiye’deki Facebook kullanıcılarının yaş dağılımları
(Socialbakers, 2012)

Tablo 1’e bakıldığında Temmuz 2008 - Temmuz 2012 tarihleri arasında Türkiye’deki Facebook kullanıcılarının sayısının yaklaşık 10 katına çıktığı görülmektedir. Bu Facebook’un ülkemizde hızla büyüdüğünün göstergesidir. Şekil 1’e bakıldığında Türkiye’deki Facebook kullanıcılarının yaş dağılımları görülmektedir. Şekil 1 incelendiğinde ise; Türkiye’deki Facebook kullanıcılarının %33 ünün 18-24 yaş aralığında olduğu görülmektedir ve bu yaş aralığı Türkiye’de yükseköğrenim çağında olan gençlerin içerisinde bulunduğu yaş aralığıdır. Bu duruma bağlı olarak sosyal ağların kullanıcılarının büyük bir çoğunluğunu öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin oluşturduğu düşünülürse sosyal paylaşım sitelerinin eğitsel kullanımına yönelik fikir ve çalışmaların olması değişen bilgi teknolojilerine ayak uydurmak için gereklidir.

2.5 SOSYAL AĞLARIN EĞİTSEL AMAÇLI KULLANIMI

Bilişim teknolojileri ile belli bir kesime yayım yapmanın ötesinde bireylerin işbirliği, öğrenme ve bilgiyi yapılandırma için bir topluluk oluşturduğu sosyal ağ sitelerine yönelik teknolojiler gün geçtikçe gelişmektedir. Zaman ve mekân bağımsızlığı ile sürekli olarak kullanıldığı ve isteklerin, arzuların yönlendirdiği bir ortamda, eğitimin kapsamını genişletmek ve bireylerin pasif kullanıcılıktan çıkarak, aktif olarak

katıldıkları ya da içeriği beraber ürettikleri ve böylece öğrenmenin kişisel yaşam hedeflerini ve ihtiyaçlarını desteklediği sosyal ve çevrimiçi bir süreç olarak sosyal ağları genişletmek gerekmektedir (McLoughlin ve Lee, 2007).

Günümüzde sosyal ağ sitelerindeki etkileşim arkadaşlık, akrabalık, ilgiler ve aktiviteler üzerine kuruludur. Ancak sosyal ağ sitelerinin tek işlevi bu değildir. Bu ağlar, sadece aile ve arkadaşlardan değil öğretmenler, okul çalışanları, komşular, toplum içindeki bağlantılardan da oluşmaktadır. Sosyal ağlar kullanıcılara bilgi oluşturma ve paylaşma, ilişki kurma ve geliştirme gibi birçok imkân sağlamaktadır (Kwon ve Wen, 2010).

Sosyal ağlar, “sosyal teknolojiler aracılığı ile bir grup insan tarafından kullanılan etkinlikler bütünü” şeklinde tanımlanmaktadır (Hamid ve diğerleri, 2009). Jones ve diğerleri (2010)’ ne göre sosyal ağ, teknoloji veya bilgisayar sistemleri ile ilgili değildir. Öğrencilerin veya öğretmenlerin, öğrendiklerini ve deneyimlerini paylaşmalarına olanak sağlayan bir amaçtır. Sosyal ağ siteleri, kurum içerisindeki çalışanların meslektaşlarıyla iletişim halinde bulunmalarını sağlamanın yanı sıra benzer diğer kurumlardaki meslektaşlarıyla da yeni ilişkiler kurmalarına ve işbirliği yapmalarına olanak sağlamaktadır (Ploderer ve diğerleri, 2010).

Sosyal ağlar aracılığı ile işbirliği yapmak, eğitimcilerle bilgiyi oluşturanlar (üniversiteler) arasında bilgi paylaşımına ve üretimine olanak sağlamaktadır. Bu paylaşım ve üretim ise uygulama geliştirmede taraflara bilgi sağlamaktadır (Strathdee, 2007).

Sosyal ağ kullanıcılarının çoğunlukla genç kullanıcılardan, öğrencilerden oluşması ve kullanıcılara zengin içerik sunması, sosyal ağların eğitim amaçlı olarak kullanılabilirliğini de akla getirmektedir. Sosyal ağ sitelerini her yaştaki öğrencinin kullanması ve yaşamında büyük bir yere sahip olması, bazı eğitimciler arasında büyük ilgi uyandırmıştır (Selwyn, 2007). Birçok araştırmacı bu sanal dünyanın kullanıcılar üzerindeki etkisini merak etmektedir. Bu araştırmacılar, sosyal ağların gerçekten önemli bir etkisinin olduğunu ve sosyal ağların eğitim içerisinde kullanılması konusunda fikir bütünlüğü oluşturmuşlardır. (Joly, 2007). Grant (2008) sosyal ağların, eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasının öğrenciler ve öğretmenler arasında daha iyi bir iletişim ortamı oluşturacağına ve sosyal ağlar sayesinde öğretmenlerin öğrencilerini daha iyi

tanıyabileceklerini belirtmiştir (Akt. Mazman, 2009). Sosyal ağlar iletişim becerilerini, katılımı ve sosyal bağlılığı geliştirmekte, akran desteğini ve işbirliği ile öğrenmenin gerçekleşmesini sağlamaktadır.

Ferdig (2007) sosyal ağların, yapılandırmacı yaklaşımdaki birçok pedagojik noktayla yakından ilişkili olduğunu belirtmiş ve bu araçların aktif öğrenme, sosyal öğrenme, uygulama ve öğrenme toplulukları gibi pedagojik yaklaşımları desteklediğini ileri sürmüştür.

McLoughlin ve Lee (2007), pedagojik araçlar olarak ele alınabilecek olan sosyal ağların, eğitsel anlamda sağlayabileceği yararları şu şekilde sıralamaktadır:

- Sosyal destek ve bağlanabilirlik
- İşbirlikli bilgi keşfi ve paylaşımı
- İçerik oluşturma
- Bilgi ve içerik modifikasyonu.

Muijs ve diğerleri (2010) ise, eğitimsel anlamda sosyal ağların yararlarını şu şekilde sıralamışlardır:

- Okul geliştirme,
- Fırsatları artırma (diğer okullarla işbirliği yapma)
- Kaynak paylaşımı

Akademisyenler de sosyal ağ sitelerinden yararlanmaktadırlar. Sosyal ağ siteleri, esnek ve geliştirilebilir içerik yapısı ile diğer öğretim yönetim sistemlerine göre daha kolay kullanılabilir. Öğrenciler ve araştırmacılar sosyal ağların kolay kullanımı ile kullanacakları içeriğe yönelik topluluklar oluşturmakta, birbirleri ile paylaşımlarda bulunmaktadır. Bu durum iletişim, etkileşim ve geri dönüt açısından hem öğrenciye hem de araştırmacıya kolaylıklar sağlamaktadır (Gülbahar, Kalelioğlu, Madran, 2010).

Sosyal ağlar okullarda da uygulanabilmektedir. Şu an her okulun bir web sitesi bulunmaktadır. Bu web siteleri bir dizi ağ günlüğünün birleşimiyle sosyal ağ ortamına çevrilebilir. Öğretmen kendisi ile ilgili bölümlere katkı yaparken, okul yöneticisi ana sayfadaki bütün ağ günlüklerini bir araya getirerek kaynak toplayıcı ve düzenleyici

görevini üstelenebilir. Toplanan bu ağ günlüklerinden sınıf ve öğrenciler ile ilgili bilgi alınabilir ve etkinlikler öğrenci merkezli olarak düzenlenebilir.

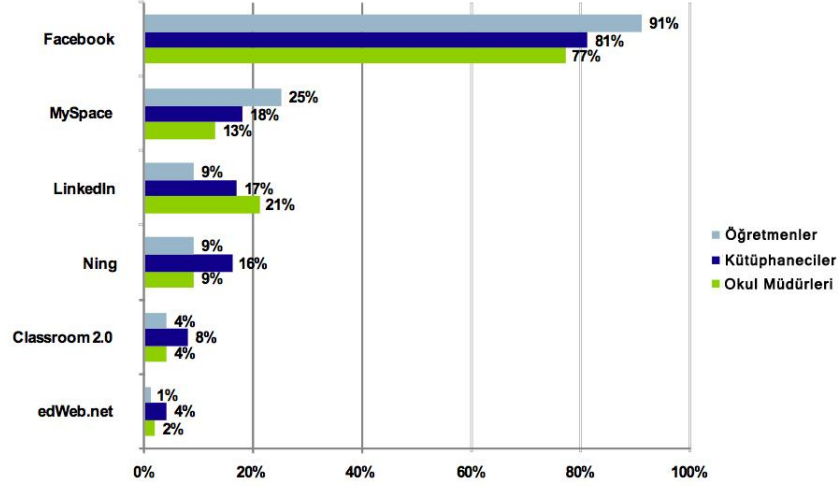
Sosyal ağlarda en çok kullanılan ve tercih edilen Facebook'u, diğer sosyal ağlardan ayıran en önemli özelliği uygulamalarıdır. Facebook üzerinden sistemin ve kullanıcıların oluşturdukları uygulamalar mevcuttur. Facebook'un sahip olduğu bu özellik, kullanıcıların, sitede daha fazla vakit geçirmelerine neden olmaktadır (Kobak ve Biçer, 2008). Facebook genellikle gençler ve öğrenciler arasında kullanıldığından dolayı ve Facebook'ta geçen zaman kaybının öğrenciler üzerinde etkisini azaltmak için, birçok araştırmacı Facebook üzerinden derslerini işlemeye başlamışlardır. Muñoz ve Towner (2009) 'a göre, Facebook farklı şekillerde derslere entegre edilebilir.

Sosyal ağların öğrenme ve öğretme süreçlerinde kullanımına dair birçok araştırma mevcuttur.

2.5.1 İlgili Araştırmalar

Türkiye ve Dünya genelinde sosyal ağların eğitsel amaçlı kullanılmasına ilişkin araştırmalara bakıldığında, bu araştırmaların birçoğunun popüler sosyal paylaşım sitesi olan Facebook üzerinde yoğunlaştığı görülür.

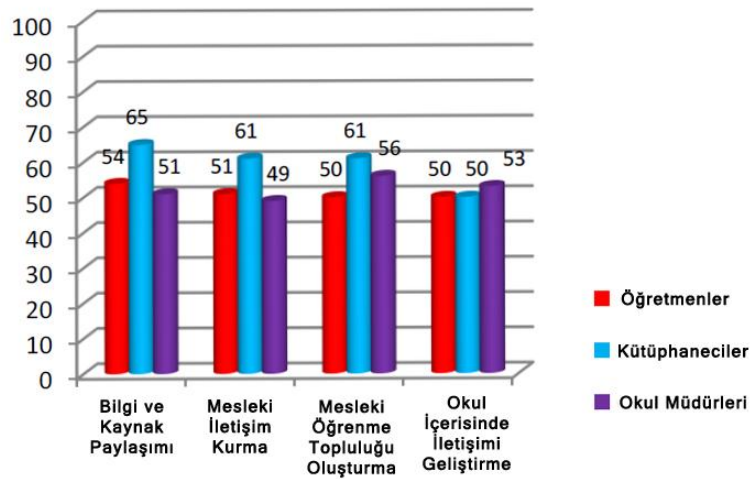
ABD'de 2010 yılında Eğitimde Sosyal Ağlar, Pratikler, Politikalar ve Gerçekler ile ilgili yapılan araştırmada, e-posta aracılığı ile anket gönderilen 82900 eğitimcinin 1284'ü (601 öğretmen, 381 okul müdürü ve 262 kütüphaneci) ankete cevap vermiştir. Ankete göre en çok kullanılan ve üye olunan sosyal ağlara ilişkin veriler Şekil 2'de verilmiştir (Schmucki ve Meel, 2010).

Şekil 2. Eğitimcilerin Sosyal Ağlara Üye Olma Oranları

Aynı anketin sonuçlarına göre okul müdürlerinin, öğretmenlerin ve okul kütüphanecilerinin farklı oranlarda ve aynı anda birden fazla farklı sosyal ağlara ve bunlardan da büyük oranda Facebook'a üye oldukları görülmektedir. Araştırmaya göre eğitimcilerin büyük bir oranda Facebook'a üye oldukları da görülmektedir. Bu durum, sosyal ağların eğitimciler arasında etkin bir şekilde kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca Şekil 1'de verilen sosyal ağlar eğitimciler arasında ki en popüler sosyal ağlar olarak da araştırmada yer almıştır.

Sosyal ağların eğitimciler arasında eğitimde kullanılma amacına ilişkin veriler de Şekil 3' de verilmiştir (Schmucki ve Meel, 2010).

Şekil 3. Eğitimcilerin Sosyal Ağları Eğitimde Kullanma Amaçları

Araştırmada öğretmenler ve okul kütüphanecilerinin, sosyal ağları en çok eğitimcilerle bilgi ve kaynak paylaşımı için, okul müdürlerinin ise daha çok mesleki öğrenme topluluğu oluşturmak amacıyla kullandıkları belirtilmiştir (Schmucki ve Meel, 2010).

Heather Rogers, Haverback Towson Üniversitesinde, “324 Okuma Yöntemleri Grubunun Bayanları” adıyla oluşturduğu Facebook grubunu öğretmen adayları ile okuma dersinde buluşmak için kullanmıştır (Haverback, 2009:34; akt. Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010:3) Bu grup ödevlerin tartışıldığı, soruların sorulduğu, görüşlerin eleştirildiği, bilgilerin gönderildiği ve görüşlerin desteklendiği bir platform olarak işlev görmüştür. Ayrıca araştırmacı, öğrencilerin okumasını desteklemek için kitap kulüplerinin kurulmasını, kitap tartışmalarının yapılmasını ve okumaların paylaşılması için sosyal paylaşım sitelerinin kullanımını önermiştir.

Ajjan ve Harsthone (2008:79) tarafından yapılan bir araştırmada, sosyal ağ sitelerinin öğrenmeyi geliştirdiği, okul-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasında iletişim ve etkileşi sağladığını, öğrencilerin derslere dair kaygılarını azaltıp memnuniyetlerini artırdığını, öğrencilerin yazma ve okuma becerilerini geliştirdiğini ve derslere entegre edilebilecek kullanımı kolay olan araçlar olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca çalışmada eğitimcilerin büyük bir bölümünün bu araçları öğretim esnasında kullanmadıklarını ve kullanmayı da planladıklarını, bir kısmının ise kullanmadığını fakat ileride kullanabileceklerini, çok az bir kısmının ise kullandığını ifade etmişlerdir.

Selwyn (2007), 909 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada sosyal ağlardan biri olan Facebook’un kullanım amaçlarını, lisans eğitimine etkisini ve öğrencilerin Facebook profillerindeki duvar aktivitelerini inceleyerek dersleri ve eğitimleri hakkındaki görüşlerini araştırmıştır. Araştırmada Facebook’un özellikle öğrencilerin akademik çalışmalarında, öğretici personele ve akademik sohbetlerdeki ilişkilerde içine düştükleri rol karmaşasının üstesinden gelmelerine yardımcı olduğunu ileri sürmüştür.

Munoz ve Towner (2009) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin dersleriyle ilgili konulara ilişkin uygun resimlerin, videoların, mesajların, derslere ait ödevlerin ve uygulamaların Facebook sosyal ağında eğitim amaçlı kullanılabilceğini belirtmişlerdir. Ayrıca,

öğretmenlerin Facebook ortamında web sitelerine ait adresleri ve videoları, Google belgelerini (Google Docs)'de Facebook'a entegre ederek öğrencilerin sunularını, ödevlerini ve diğer ürünlerini paylaşabileceğini belirtmişlerdir.

Yuen ve Yuen (2008) lisans öğrencileri ile yaptıkları bir çalışmada, karma öğrenme ile yürütülen bir dersi sosyal paylaşım sitesi ortamında tasarlayarak öğretim sürecinin bir bölümünü buradan yürütmüşlerdir. Sosyal paylaşım sitesi ortamında ders için açılan alan dışarıya kapalı tutulmuş ve sadece o dersi alan sınıfın öğrencileri katılmıştır. Her öğrenci kendi profil alanını oluşturmuş ve bu profil alanlarında kişisel tanıtımları, eposta adresleri, kişisel web site adresleri, şehir, ilgi alanı, mesajlaşma adresleri gibi bilgiler yer almış, ayrıca her öğrenci kendi kişisel bloklarını, videolarını, fotoğraflarını, müziklerini, derse ilişkin medyalarını paylaşmıştır. Ders programı, akademik takvim, derse ilişkin linkler, görev ve ödevler öğretici tarafından sosyal paylaşım sitesi ortamına atılmıştır. Her hafta ortamdaki forumda derse ilişkin tartışmalar yürütülmüş, fikir ve düşünceler paylaşılmış, ayrıca öğrenciler kendi aralarında çeşitli gruplar kurarak çeşitli sınıf etkinlikleri yürütmüştür. Dönem sonunda öğrencilere verilen bir anketle sürece ilişkin görüşleri alınmış ve öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, sosyal paylaşım sitesindeki derse ilişkin konuları tartıştıkları süreçte iletişimlerinin kolaylaştığını, işbirlikli öğrenmelere fırsat bulduklarını, kendilerini bir topluluğa ait hissettiklerini, mesleki gelişimlerine katkıda bulduklarını ifade etmişlerdir. Çalışma sonunda öğrencilerin bu ortamlara ilişkin olumlu tutum sergiledikleri, bu ortamlarda kendilerini rahat hissettikleri, ortama ilişkin etkinliklerini kolaylık kontrol edebildikleri ve dijital medya paylaşımı, ortak görüş ve fikir çerçevesinde soru sorma, derse ilişkin kaynak paylaşma, çalışma grupları oluşturma ve sınıf arkadaşları ile iletişim kurma amaçlı kullanımların olduğu ortaya çıkmıştır (Akt. Mazman, 2009:31).

Gençlerin sosyal ağların eğitsel açıdan kullanımını inceleyen diğer bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin eğitim, araştırma ve arkadaşlarıyla iletişimde ve paylaşımında genellikle çevrimiçi yolları kullandıkları belirtilmiş, sosyal ağlar ve internet ile ilgili farkındalıkları, kullanım şekilleri ve tatmin düzeyleri üstünde durulmuştur (Maran, 2009).

ECAR (The EDUCAUSE Center for Applied Research)'ın lisans öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmasında da, sosyal ağların gençlerin yaşamındaki önemi, öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerini akademik yaşamlarında kullanımları, okudukları okulun bu konudaki desteği ve öğretim elemanlarının eğitimde sosyal ağları ne ne şekilde ve ne kadar kullandığı ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Bu amaçla 98 eğitim kurumunda kayıtlı 27.317 lisans öğrencisinden nitel ve nicel veri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda sosyal ağları, öğrencilerin iletişim, sosyalleşme ve diğer insanlarla etkileşim kurabilme açısından önemli bulduklarını; genelde mobil teknolojileri ve görsel ortamları tercih ettiklerini; Web 2.0 araçlarından olan sosyal ağlarda kendilerini farklı yollarla ve yaratıcı bir şekilde ifade edebilmede kullandıklarını ortaya koymuşlardır (Salaway ve Nelson, 2008).

Brown (2008)'un yürüttüğü bir çalışmada öğrencilerin Facebook ortamını, okul temelli kitapları alıp vermek, kulüpler, grup ödevleri, uygulamalar ve dersler için kullandıklarından bahsetmiştir. Araştırmacı öğrencilerin diğer öğretmenleri kendilerine arkadaş olarak ekleyebileceğini, çalışma konularına ait gruplar oluşturarak veri toplayabileceklerini ve tartışma başlatabileceklerini belirterek tarih, edebiyat derslerinde, kültürel rehberlerin hazırlanmasında ve programlama uygulamalarında da sosyal paylaşım sitelerinin kullanılabilirliğinden bahsetmiştir (Akt. Gülbahar, Kalelioglu ve Madran, 2010:4)

Lockyer ve Patterson (2008: 531) bilişim teknolojilerinin eğitimde kullanılması ile ilgili yaptıkları çalışmada, yüksek lisans öğrencileri ile dersi bir sosyal paylaşım sitesi üzerinde yapmışlardır. Süreçte öğrenciler oluşturdukları platform üzerinde tartışmış, bu platforma resimler eklemiş ve eklenen resimleri de yorumlamışlardır. Araştırma sonucunda elde edilen bilgilere göre, öğrencilerin, sosyal paylaşım sitelerinin kullanımı esnasındaki sosyal etkileşim düzeyinin oldukça yüksek olduğunu saptamışlardır. Sosyal ağları ilk kez kullanan kişilerin ise bu siteleri kullanarak teknoloji kullanımını öğrendiklerini de belirtmişlerdir.

Martin (2009) tarafından yapılan diğer bir çalışmada, sosyal ağların kullanımı ile akademik başarı arasındaki ilişki incelenmiştir. 1127 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada, öğrencilerin sosyal ağları kullanmalarının ders başarıları üzerine olumlu ya

da olumsuz bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin sosyal ağ kullanım nedenleri ile ilgili bulgulara da yer verilerek, öğrencilerin en fazla sosyal ve eğlence amaçlı, en az mesleki amaçlı sosyal ağları kullandıkları; Facebook'un en fazla, LinkedIn'in ise en az kullanılan sosyal ağlar olduğunu belirtmiştir.

Sosyal ağların eğitsel amaçlı kullanımına yönelik ülkemizde de az da olsa bazı çalışmalar yapılmıştır. Ancak araştırmalar genelde kuramsal ve tarama düzeyinde kalmıştır.

Mazman ve Usluel (2009) yaptıkları çalışmada, sosyal ağ sitelerinin eğitsel amaçlı kullanılmasına yönelik bir model önerisi geliştirmişlerdir. Geliştirilen modelde temel yapı olarak sosyal faktörler, kullanım kolaylığı, algılanan yarar ve yenilikçilik; bu yapıların belirleyicileri olarak ise imaj, öznel norm, kolaylaştırıcı faktörler ve topluluk kimliğini kullanmışlardır.

Uçak ve Çakmak (2010) tarafından, Web 2.0 araçları ve sosyal ağların nasıl ve ne amaçla kullanıldıkları araştırılmıştır. Araştırmaya katılan 232 lisans öğrencisinden anket yoluyla veri toplanmış ve elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin %91,4'ünün Web 2.0 araçlarından yararlandığı; bunlardan %82'sinin bir yıldan fazla süredir bir sosyal ağa üye olduğu; sosyal ağlarla tanışma ve üye olmada çeşitli faktörlerin etkili olduğu ve bu ağların en fazla güncel gelişmeleri izlemek amacıyla tercih edildiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu Web 2.0 araçlarının ve sosyal ağların eğitimde kullanılmasını, hocaları ve arkadaşları ile iletişim ortamı yaratılması açısından önemli bulmuşlardır. Araştırma sonucunda öğrencilerin Web 2.0 araçlarını ve sosyal ağları mesleklerinde nasıl uygulayacakları konusunda kısmen bilgi sahibi oldukları ve büyük çoğunluğunun konuyla ilgili eğitim ihtiyacı duyduğu sonucuna varılmıştır.

Çavdar, Yiğit ve Alev (2010)'in yürüttükleri bir çalışmada, öğretmen adaylarında sosyal ağ sitelerine yönelik farkındalık oluşturma amaçlanmıştır. 108 öğretmen adayı ile yürütülen çalışmada, öğretmen adayları ders boyunca çeşitli sosyal ağ ortamlarına yönlendirilmiş, bu sürecin sonunda da öğretmen adaylarının dersle ilgili kazanımlarının neler olduğu açık uçlu bir soru ile öğrenilmiştir. Nitel araştırma yaklaşımının kullanıldığı çalışmada öğretmen adaylarının bu ortamları öğretimde iletişim, işbirliği ve

kaynak/materyal paylaşımı şeklinde etkili bir şekilde kullanabildikleri ve öğretmen adaylarının bu ortamların kalıcı öğrenmeyi sağlamada birçok getirisi olduğu konusunda hemfikir olduklarını tespit etmişlerdir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının bu ortamları eğitsel amaçlı kullanabileceklerine yönelik bir farkındalık oluştuğunu belirtmişlerdir.

Keleş ve Demirel (2011), sosyal ağlardan Facebook'un eğitsel kullanımına yönelik lisans öğrencileri ile örnek bir uygulama gerçekleştirerek bu uygulama sürecini öğrencilerin birbirleriyle, öğretim elemanı ile ve dersin içeriğiyle etkileşimleri bakımından incelemişlerdir. Araştırmaya 44 lisans öğrencisi katılmış ve çalışmanın uygulama kısmı 2010-2011 eğitim öğretim yılı güz dönemi, Fizik-I dersinde gerçekleştirilmiştir. Bu ders kapsamında gerçekleştirilen ödev paylaşımları için, "Bilgisayar Destekli Fizik" adlı Facebook grubu kurulmuş, öğrenciler altı hafta boyunca bu grupta ders ödevlerini paylaşmış ve birbirlerinin ödevlerine yorumlar yapmışlardır. Ayrıca öğretim elemanı da gruba katılarak, öğrenci ödevleri hakkında yorumlarda bulunmuştur. Araştırma sonucunda Facebook grubu öğrencileri arasında, yardımlaşmanın ve paylaşımın gerçekleştiği ve kurulan grup sayesinde, bazı öğrencilerin arkadaşları ile olan iletişiminin arttığı sonucuna varılmıştır.

Kalafat ve Göktaş (2011), Facebook üzerinden sosyal ağların yükseköğretimde kullanılmasına yönelik yürüttükleri bir araştırmada Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Aydın Doğan Meslek Yüksek Okulu Bilgisayar Teknolojileri Bölümü 2. sınıfında öğrenim gören 35 öğrencinin oluşturulan Facebook grubuna üye olmaları ve hazırlık sınıfında öğrenim gören 40 öğrencinin ise Facebook profil sayfasını eklemeleri istenmiştir. Açık uçlu anket uygulanan çalışmada, yükseköğretimde öğrenme – öğretme süreçlerinde Facebook' un profil sayfalarının ve Facebook gruplarının kullanımının etkililiğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre ankete katılan öğrencilerin bir kısmının daha önceden benzer Facebook gruplarına katıldıkları ve benzer profil sayfalarını ekledikleri görülmüştür. Öğrencilerin tamamına yakınının, Facebook'un eğitim amaçlı kullanımının yararlı olduğunu düşündükleri gözlemlenmiştir.

2.6 SOSYAL AĞ BAĞIMLILIĞI

Sosyal ağ siteleri, her geçen gün biraz daha yaşamımıza girerek hayatımızı etkileyen ve hatta yönlendiren bir araç haline gelmiştir. Yaşamımızın bazı yönlerden kolaylaşmasını sağlayan sosyal ağlardan Facebook'un kullanımının bağımlılık düzeyine ulaşması ise, bir takım sorunlar da beraberinde getirmiştir.

Mısır'da Gamal İbrahim isimli bir babanın yeni doğan kızına, devrimde oynadığı büyük role ithafta bulunarak Facebook adını koymas (TheGuardian, 2011), İsrail'de de Liorand Vardit Adler'in çocuklarına Facebook'un "Like" seçeneğini isim olarak vermesi (Mack, 2011) gibi bazı gerçeklerle karşılaşmamız mümkündür. Bu durumlardan farklı olarak bazı vahim olaylar da meydana gelmiştir.

Örneğin, Tayvan'da Claire Lin isimli kadın, intiharını canlı olarak Facebook üzerinden yayınlamayı tercih etmiştir. Genç kız her tarafı kapatarak mangal kömürünün dumanıyla intihar ederken "Şu an odaya dumanlar doluyor. Ölüyorum ama Facebook'tan kopamıyorum" şeklinde ileti yazarak son anlarını geçirmiştir (Huang, 2012).

Amerika Birleşik Devletleri'nde Taylor Sauer isimli üniversite öğrencisi ise ailesinin yanına giderken, bu 4 saatlik yolda, her 90 saniyeyi Facebook'a bir mesaj yazarak geçirmiştir. Taylor Sauer'in son mesajı ise "Araba kullanırken Facebook'ta mesaj yazmak tehlikelidir. Ha ha ha!" olmuş ve genç kız 130 kilometre hızla kamyonun altına girerek can vermiştir (Dailymail, 2012).

Sırbistan'da Facebook'taki bir iletisine 20 dakika boyunca kimse "like" göndermediği için genç bir kız bileklerini keserek intihar girişiminde bulunmuştur. Hastaneye kaldırılan genç kız, doktorların müdahalesi sonucu kurtarılmıştır. Bu olaydan sonra Sırbistan'ın Novi Sad kentinde sosyal paylaşım sitesi Facebook'un "like" (beğen) butonuna bağımlı olanlar için rehabilitasyon kliniği açılmıştır (Ntvmsnbc, 2010).

Yaşanan bu olaylar Facebook bağımlılığının ulaştığı noktaları göstermektedir. Bu olaylar sosyal ağ girdabında yaşananların bağımlılık noktasına geldiğinin kanıtlarıdır.

İnternet başında saatlerce oturarak bildirim paylaşmak, "sosyalleşme" olarak gösterilmektedir. Bu kişiler, bildirim yaptıkça sosyalleşeceklerini düşünmelerine karşın "asosyal" konuma gelmekte ve kişilerin bu etkinlikleri, beynin sosyalleşme ile ilgili ayırdığı süreden alındığı için gerçek sosyal ilişkilerden kaçınmaya başlamaktadırlar. Akrabalarını aramayan, selam vermeyen bir bağımlının her sabah arkadaş listesindekilere "merhaba" demesi, onlarla sohbet edip onların sorunlarını çözmeye çalışması ciddi bir çelişki yaratmaktadır (Radikal, 2012).

Sosyal ağ kullanımının revaçta olduğunu düşünmeden önce insan davranışını ele almak gerekmektedir. İnsan, doğası gereği diğer insanlarla iletişim ve etkileşim kurmak istemektedir. Sosyal ağlar ile birlikte, insanlarla bir arada olma şekli değişmeye başlamıştır. Bu durum, kendine güven ve benlik algısı ile ilgili pozitif veya negatif etki yaratabilmektedir. Sosyal ağlar ile insanlar kabul edilme, aidiyetlik, dikkat çekme ve takdir edilmeyi arar olmuşlardır (Yılmazlı, 2012).

Sosyal ağlar insanların uzun süredir görmediği arkadaşları ile tekrar buluşma yeri ve mesafe ne olursa olsun onlara ulaşabileceğimiz bir alandır. Yeni arkadaşlar edinmek, bilgi alışverişi yapmak, sevgili edinmek, cinsel deneyimler yaşamak, oyun oynamak gibi hedeflerle sosyal ağlara üye olunabilmektedir. Günümüzde artık dünyanın neresinde olursa olsun, kişilerin bir araya gelebildiği sanal ortamlarda ilişkilerin samimiyet derecesi değişik bir durum almıştır. Gerçek hayatta arkadaşlık, komşuluk ilişkileri birkaç hafta veya birkaç ayda meydana gelebilirken, sanal ortamda bu süreç daha kısa ve daha kolay hale gelmiştir.

Sosyal ağlarda geçirilen zamanla birlikte birey ailesine, ilişkilerine, arkadaşlarına daha az zaman harcamaya başlamıştır. Sanal ortam üzerinde birey çok fazla ilişki kuruyormuş gibi gözükse de aslında kişiyi yalnızlığa iten sürecin başlangıcı meydana gelmektedir. Sosyal ağlarda kişi daha rahat hareket etse de bir samimiyetsizlik mevcuttur. İlişkilerin önemli bir parçası olan beden dili ve tepkiler eksiktir. Sosyal ağlarda olayları yorumlayışımız, fikirlerimiz ve kendimizle ilgili çok şey yazabiliriz. Ama duygu ve davranışlarımız da bizim bir parçamızdır. Bunların olmadığı bir ortamda gerçek bir yakınlıktan söz etmek oldukça zordur. Eşimize, ailemize ayıracağımız zamanı burada geçirdikçe bu yakınlıktan mahrum kaldığımız gibi, sorunlarda meydana gelmeye

başlamaktadır. Aile, arkadaşlar bu durumdan şikâyet etmeye başlamaktadır. Bu şikâyetler bağımlı kişi tarafından çarpıtılarak “Ben burda mutluyum”, “Burası bana iyi geliyor, stresimi azaltıyor.” şeklinde inkâr edilmektedir. Bu şekilde sorun gittikçe büyümeye başlamaktadır.

Bağımlı olan kişinin çevresi bu durumun çözümsüzlüğe gidiyor oluşu nedeniyle rahatsızlık duyarken, bağımlı olan kişi için durumun farkına varmak farklı sorunların ortaya çıkması ile başlamaktadır. Bağımlı kişi sosyal ağlarda tanıştığı insanlarla ilişkilerini gerçek yaşantısına taşımaya başladığında ve sonrasında fiziksel ve duygusal anlamda zararlara uğramaya başladığında yardım almaya yönelmektedir. Sosyal ağlarda geçirdiği zamanın sonucu oluşan zaman, ilişki kayıpları, işlerini ihmal etmeden dolayı oluşan finansal güçlüklerle de kişi gittikçe zorlanmaya başlamaktadır. Doğal olarak sıklıkla internette bulunulması nedeniyle zamanı algılamada sorunlar oluşmaktadır. Örneğin; Kişi gelecek bir mesajı beklemek adına gece kalkıp sosyal ağına girebilir. Her an bir mesaj gelebileceği düşüncesi ile bilgisayarın başından ayrılamaz, saatin kaç olduğu fark edemeyebilir. Bir yandan da hızlı bir şekilde gelişen samimiyet sonrasında oluşan rahat konuşmalar, mesajlar, sınırların kaybı günlük yaşama adapte olmayı zorlaştırır. Yaşantıda günler içinde gelişen ilişki süreci internette yarım saatte oluşabilmektedir.

Sosyal ağ bağımlılığı en çok ilişkiler ve evlilikler üzerinde tahribat yaratmakta, bunun sonucunda boşanmalar artabilmektedir. İnternete koyulan resimlerin başkaları tarafından kullanılması, sizin adınıza yazılan yazılar kişide kontrolün kaybına ve güven duygusunun zedelenmesine neden olabilmektedir (Erol, 2011).

Sosyal ağ kullanıcılarının büyük bir bölümü Facebook kullanıcısıdır (Wikipedia, 2012). Ancak bu, tüm Facebook kullanıcılarının birer bağımlı olduğunu göstermemektedir. Bağımlı olmayanların çoğunluğu, zamanlarının büyük bir bölümünü farklı web sitelerinde, yani sosyal olmayan web sitelerinde gezinerek ve ya e-postalarını kontrol ederek geçirmektedir. Facebook bağımlısı olanlar ise, zamanlarının büyük bir bölümünü Facebook kullanarak geçirmektedir. Bağımlıların Facebook’a yönelme sebepleri genelde arkadaş edinme veya duygusal destek arama gibi sosyal ihtiyaçlardır.

Facebook bağımlılığı ile baş etmek oldukça zor görünmektedir. Çünkü bağımlılar, çevrimiçi etkileşimleri ve iletişimleri ile bir beraberlik, bir gruba ait olma hissi geliştirmeye yatkındırlar. Bu aidiyet hissi gerçekleştiğinde kullanıcılar, bağımlılıktan kurtulmaya çalışmak ve Facebook'tan ayrılmak, ait olduğunu hissettiği gruba ve kişilere sırtını dönmek gibi algılanmaktadır.

2.6.1 İlgili Araştırmalar

Sosyal ağ bağımlılığı kavramı henüz yeni gündeme gelmeye başladığından dolayı, günümüzde az da olsa çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar genelde, sosyal ağlar içerisinde en çok kullanıcısı olan Facebook konusundadır.

İsveç'te bulunan Gothernburg Üniversitesi'nden bazı araştırmacılar, 1000 öğrenci üzerinde gerçekleştirdikleri Facebook anketinde katılımcıların %85'inin Facebook'a her gün en az bir kez girdiğini ortaya çıkarmıştır. Ankete göre katılımcıların yarısı siteye bağlanmadıkları zaman sosyal anlamda bir şeylerden geri kaldıklarını hissettiklerini söylemişlerdir. (Denti ve diğerleri, 2012).

Oxygen Media ve Lightspeed Araştırma Merkezi'nin, sosyal medya kullanıcısı 18-34 yaş arası kızlar üzerinde yaptığı araştırma da çarpıcı sonuçlara ulaşılmıştır. Yüzde 34'ü sabahları uyandıklarında tuvalete gitmeden önce Facebook'a girdiklerini itiraf ederken, yüzde 39'u kendilerini Facebook bağımlısı olarak tanımlamışlardır. Yüzde 49'u erkek arkadaşının hesabını hackleyerek kontrol etmeyi normal bir davranış olarak görmüştür (Abhijit, 2011).

Chicago Booth School of Business Üniversitesinin, Twitter ya da Facebook gibi bir sosyal ağ üyeliği bulunan yaşları 18 ile 85 arasında değişen deneklerle yaptıkları bir araştırmada sigara ve alkol bağımlılığından önce Sosyal Ağ bağımlılığının geldiği görülmüştür. Araştırmada insanların istekleri sorulduğunda, sosyal ağlarda olma arzusunun uyku ve dinlenme arzularından önce geldiğine dikkat çeken uzmanlar toplumsal bir felakete işaret ederek sosyal ağ bağımlılığının sigara ve alkolden daha fazla zararlı bir bağımlılık olduğunu dile getirmişlerdir (The Telegraph, 2012).

İskocya'da Edinburgh Napier Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmanın sonucunda Facebook'ta aktif olan kişilerde "Facebook'a Dayalı Stres" gözlemlendiği bildirilmiştir.

Araştırmaya katılanların üçte biri gelen arkadaşlık tekliflerine olumsuz cevap vermenin kendilerini strese soktuğunu söylemişlerdir. Araştırma, Facebook'ta diğerlerine göre daha fazla “arkadaşa” sahip olanların bu stresi hissettiklerini belirtmektedir. Çalışmaya katılanların %12'si Facebook'un kendilerinde endişeye sebebiyet verdiğini, %32'sinin de gelen arkadaşlık önerilerini reddetmenin kendilerinde suçluluk ve huzursuzluk yarattığını bildirmiştir. Araştırma ile ilgili öne çıkan bir diğer nokta da ankete katılanların büyük bir çoğunluğunun diğer insanlar ile temas halinde olabilmek için Facebook'ta olduklarını belirtmeleridir. Arkadaşlık talebi gelmesinden memnun olmayanların oranı %10, gelen arkadaşlık taleplerine geç cevap verenlerin oranı ise %63'dür (McFall, 2011).

Norveçli uzman Cecilie Schou Andreassen, araştırmaları sonucunda sosyal paylaşım sitesi Facebook'a bağımlılığın kriterlerini ortaya koymuştur. Depresyon ve insan ilişkilerinde yaşanabilecek sorunlara yol açacağını açıklayan Andreassen Bergen Üniversitesi'nde 423 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmasına göre, Facebook bağımlılığı, alkol veya uyuşturucu maddedeki gibi herhangi bir kimyasal içermemesine rağmen benzer etkilerle ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Andreassen, bağımlılığın 6 temel aşamasını şu şekilde açıklamıştır (Mashable, 2012):

- Zamanın büyük bölümünü Facebook'u düşünerek ve onun üzerine planlar yaparak geçirmek.
- Siteyi sorunlardan uzaklaşmak için kullanmaya başlamak.
- Sitede zaman geçirme isteğinin sosyal hayatı etkileyecek kadar artması.
- Siteyi kullanmadığında huzursuzluk hissini artması.
- Site kullanımının iş veya eğitimi engelleyecek boyuta gelmesi.
- Site kullanımını azaltmaya çalışıp başarısız olmak.

İnternet bağımlılığının bir alt dalı olan Facebook bağımlılığının gençlerde daha çok görüldüğünü belirten araştırmacı, gergin ve sosyal hayatında güvensiz insanların Facebook bağımlılığına daha yatkın olduğunu da belirtmiştir. Bunun sebebi ise bu kişilerin yüz yüze iletişim yerine Facebook üzerinden iletişim kurmayı tercih etmesidir (Mashable, 2012).

Yapılan bu çalışmalarda, Facebook kullanımının, zamanla artarak aşırı Facebook kullanımına dönüştüğü görülmektedir. Yeni iletişim teknolojilerinden Facebook'u genç bireylerin daha çok kullandığı ve ülkemiz nüfusunun büyük bir bölümünün de gençlerden oluştuğu dikkate alınrsa, aşırı Facebook kullanımının dünyada görülen örnekleri gibi ülkemizde de gün geçtikçe zararlı sonuçlara yol açabileceği söylenebilir.

Bu bölümde gerekli literatür taranmış ve ilgili araştırmalar verilmiştir. İlk olarak İnternet'in tanımı, daha sonra İnternetin Türkiye ve dünya üzerindeki tarihsel gelişimi açıklanmaya çalışılmıştır. Daha sonra bağımlılık kavramı ele alınmıştır. Bağımlılık kavramının açıklanmasıyla birlikte, internet bağımlılığı kavramı ve internet bağımlılığı ile ilgili araştırmalar açıklanmıştır. Bu kavramların açıklanmasıyla birlikte konunun temelini oluşturan Sosyal Ağ kavramı açıklanmıştır. Sosyal ağ kavramı ile sosyal ağlar arasında en çok kullanılmakta olan Facebook kavramı açıklanmaya çalışılmıştır. Açıklanan bu kavramlardan sonra kullanılan ölçeklere dayanak olarak Sosyal Ağların Eğitsel Amaçlı kullanımı ve Sosyal Ağ Bağımlılığı kavramları İlgili araştırmaları ile ele alınmıştır.

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının Facebook bağımlılıkları, Facebook’u kullanım amaçları ve Facebook’un eğitsel amaçlı olarak kullanılmasına yönelik öğretmen adaylarının görüşlerinin saptanması amaçlanmıştır. Bu yönüyle araştırma betimsel bir çalışmadır ve belirlenen konunun özelliğine, araştırmanın amacına, evren ve örnekleme uygun olan tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Tarama modeli, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin belirlendiği, genellikle diğer araştırmalara göre daha büyük örneklemelerin kullanıldığı modeldir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010). Ayrıca araştırma da öğretmen adaylarının görüşlerinin, demografik özelliklerine göre değişip değişmediği de incelenmiştir. Bu yönüyle araştırma ilişkisel tarama modeli olarak da adlandırılabilir.

3.2 EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini 2011-2012 ve 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören 4689 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde; BÖTE, Fen ve Teknoloji Öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, Eğitim Bilimlerinden PDR, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği ve Zihin Engelliler Öğretmenliği bölümlerinde birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda okumakta olan gönüllü öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmaya 1687 öğrenci katılmış ve ölçek sorularına cevap vermiştir. Daha sonra ölçeklere verilen cevaplar incelendiğinde 193 öğrencinin ölçeğe vermiş oldukları cevaplar elenmiştir. Bunun nedeni öğretmen adaylarının ölçek maddelerini sağlıklı,

düzgün bir şekilde dolduramamalarıdır. Araştırmada, kalan 1494 öğrencinin ölçek sonuçları kullanılmıştır.

3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada üç hazır ölçek kullanılmıştır. Ölçeklerden, Facebook Bağımlılığı ölçeği Türkçe'ye uyarlanmış; Facebook Kullanım Amacı ve Facebook'un Eğitsel Kullanımı ölçeği hazır olarak alınmıştır. Yapılan ölçek ile öğretmen adaylarının demografik özellikleri de belirlenmiştir. Bu kısım da öncelikle çalışma kapsamında kullanılan ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması sürecine daha sonra ise araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik bilgilerine yer verilmiştir.

3.3.1 Facebook Bağımlılığı Ölçeği

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook Bağımlılıklarının belirlemek amacıyla İnternet Bağımlılığı Merkezi ve Netaddiction.com adlı internet sitesinin kurucusu olan Dr. Kimberly Young tarafından 1998 yılında geliştirilen İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Bu araştırma kapsamında Young tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılığı Ölçeğinde yer alan maddeler temel alınarak “İnternet” sözcüğü yerine “Facebook” sözcüğü yazılarak kullanılmıştır. Bu ifade değişikliği nedeniyle araştırma kapsamında kullanılan ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi ile, güvenilirliği ise iç tutarlık Cronbach α ve test-tekrar test güvenilirlik katsayıları ile incelenmiştir.

Bu araştırmada uyarlanan ölçek, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 1494 öğretmen adayına uygulanmıştır. Testin orijinal formu 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, “0 Hiçbir Zaman”, “1 Nadiren”, “2 Arasına”, “3 Sıklıkla”, “4 Çoğu zaman” ve “5 Her zaman” şeklinde 6'lı likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir.

Facebook Bağımlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması sürecinde öncelikle ölçeği geliştiren Dr. Kimberly Young ile elektronik posta yoluyla iletişim kurulmuş ve ölçeğin uyarlanabileceğine ilişkin gerekli izin alınmıştır. İlk aşamada ölçeğin İngilizce formu, iyi düzeyde İngilizce bilen 2 uzman tarafından Türkçeye çevrilmiş ve Türkçe formlar geri tercüme edilerek Türkçe ve İngilizce formlar arasındaki tutarlılık incelenmiştir.

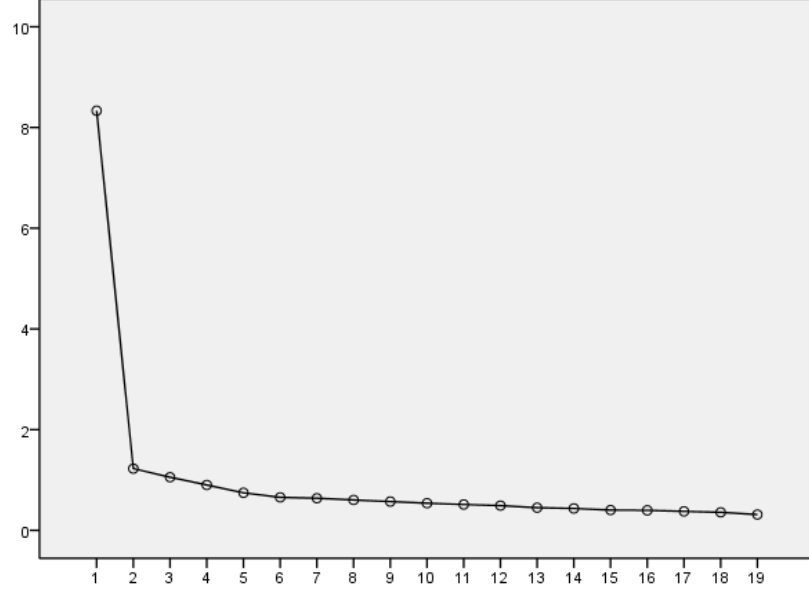
Daha sonra Türkçe form anlam ve gramer açısından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve denemelik Türkçe form elde edilmiştir. Ardından denemelik Türkçe form, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanlarından toplam 4 alan uzmanı tarafından incelenerek görüşleri doğrultusunda bazı değişiklikler yapılmıştır. Facebook Bağımlılığı ölçeğinin geçerlik çalışması olarak yapı geçerliği incelenmiştir. Yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Facebook Bağımlılığı ölçeğinin güvenirliği iç tutarlık Cronbach α ve test-tekrar test yöntemleriyle incelenmiştir. Geçerlik ve güvenirlik analizleri için SPSS 19.0 ve LISREL 8.54 programları kullanılmıştır.

3.3.1.1 Açımlayıcı Faktör Analizi

İlk olarak ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda testte yer alacak maddelerin belirlenmesinde, maddelerin oluşturacağı faktörlerin öz değerlerinin 1, maddelerin faktörlerde sahip oldukları yük değerlerinin en az .30, maddelerin tek bir faktörde yer alması ve iki faktörde yer alan faktörler arasında ise en az .10 fark olmasına dikkat edilmiştir (Büyüköztürk, 2011). Bu ölçütlere uygun olmayan maddelerin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Açımlayıcı faktör analizinden elde edilen faktör ortak varyansı ve faktör yük değeri raporlaştırılmıştır. Faktör analizinden sonra ölçeğin iç tutarlık katsayısına bakılmıştır. Araştırmada tüm analizler SPSS paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiş ve çözümlenelerde anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Ölçeğin yapı geçerliliği için öncelikle ölçekten elde edilen veriler ile açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu analizin yapılabilmesi için öncelikle örneklemin yeterliliğini test eden Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testine bakılmıştır. KMO değeri .96 olarak bulunmuştur. Bu değer .70'den büyük olması nedeniyle bu veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceği sonucuna varılmıştır. İkinci olarak Bartlett Sphericity testine bakılarak ($\chi^2= 13303.05$, $p=,000$) elde edilen verilerin anlamlı farklılık gösterdiği ve faktör analizi yapmaya uygun olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda 1. Maddenin iki alt boyuttaki faktör yükleri arasındaki fark .040 olduğundan bu madde atılarak tekrar faktör analizi yapılmıştır.

İkinci faktör analizinde KMO değeri .96 olarak bulunmuştur. Bu değerin .70'den büyük olması nedeniyle bu veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceği sonucuna varılmıştır. İkinci olarak Bartlett Sphericity testine bakılarak ($\chi^2= 12764.09$, $p=,000$) elde edilen verilerin anlamlı farklılık gösterdiği ve faktör analizi yapmaya uygun olduğu tespit edilmiştir. Geçerlilik çalışmaları sonucunda ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu bulunmuştur (Şekil 4).

Şekil 4. Scree Plot Grafikü Faktör Yapısı Şekli

Özdeğeri 1 olarak alınan faktör analizi sonucunda ölçekteki faktör Scree Plot grafiğinde de görüldüğü gibi bir tanedir. Faktör analizi sonucunda Facebook Bağımlılığı ölçeği tek faktörlü bir yapıdan oluşmuştur.

Tablo 2. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

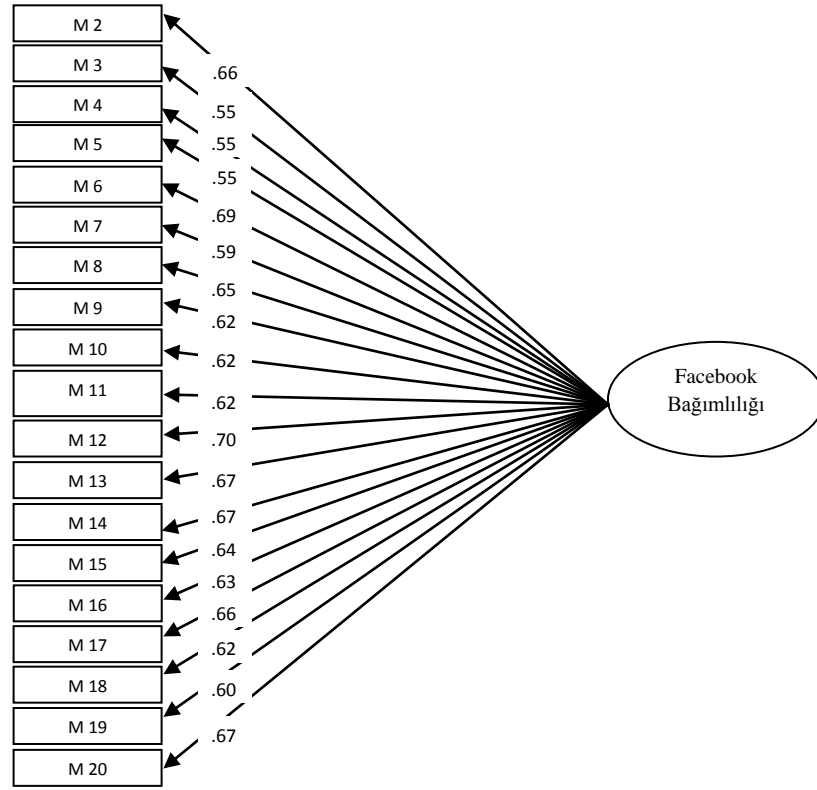
Madde	Ortak Faktör Varyans	Faktör Yük Değeri
m2	0,61	0,65
m3	0,50	0,58
m4	0,38	0,57
m5	0,54	0,58
m6	0,66	0,73
m7	0,46	0,62
m8	0,69	0,71
m9	0,53	0,65
m10	0,47	0,65
m11	0,53	0,64
m12	0,56	0,71
m13	0,52	0,68
m14	0,59	0,69
m15	0,64	0,68
m16	0,56	0,67
m17	0,61	0,71
m18	0,67	0,68
m19	0,52	0,65
m20	0,60	0,71

Öz Değer (Top.= 8.33)
Açıklanan Varyans % Toplam= 43.86

Tablo 2. incelendiğinde, Facebook Bağımlılığı ölçeği tek faktörlü bir yapıdan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 19 maddenin faktördeki yük değerleri 0,57-0,73 arasında değişmektedir. Ölçekte yer alan faktör toplam varyansın %43,86'sını açıklamaktadır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin toplam 19 maddeden ve tek faktörden oluştuğu bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin öğretmen adaylarının Facebook Bağımlılıklarını iyi bir şekilde açıkladığını göstermektedir.

3.3.1.2 Doğrulayıcı Faktör Analizi

İkinci olarak ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla LISREL 8.54 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi (confirmatory factor analysis) uygulanmıştır. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizini incelemek için Ki-kare (χ^2), Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA), Normed Fit Index (NFI), Comparative Fit Index (CFI), Standardized RMR (SRMR), Goodness of Fit Index (GFI) ve Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) uyum indeksleri kullanılmıştır. Bu uyum indekslerinde genelde olduğu gibi NFI, CFI, GFI ve AGFI > 0.90, RMSEA ve SRMR \leq 0.05 ölçüt olarak alınmıştır (Hu ve Bentler, 1999). Orijinal formda 20 madde olarak uyarlanan ölçek için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, 1. madde uyum indekslerini bozduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Modele ilişkin faktör yükleri Şekil 5’te gösterilmiştir.

Şekil 5. Facebook Bağımlılığı Ölçeği’ne İlişkin Path Diagramı ve Faktör Yükleri

Şekil 5’ de görüldüğü gibi faktör yükleri Facebook Bağımlılığı için .55 ile .77 arasında değişmektedir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizinde Ki-kare=767.26, sd= 143.02 ($p < 0.01$), RMSEA=0.054, NFI=0.98, CFI=.99, SRMR=0.035, ve IFI= .99 AGFI=0.93

olarak bulunmuştur. Bu uyum indeksi değerleri modelin uyumlu olduğunu göstermektedir.

3.3.1.3 İç Tutarlık Katsayısı

Facebook Bağımlılığı ölçeğinin 19 maddelik toplam iç tutarlık katsayısı .93 Cronbach α olarak bulunmuştur. Bulunan bu değer Facebook Bağımlılığı ölçeğinin güvenilirlik düzeyi için kabul edilebilir bir değer olarak görülmektedir.

3.3.1.4 Test - Tekrar Test Güvenirliği

Test-tekrar güvenilirlik çalışması için Facebook Bağımlılığı Ölçeği'nin Türkçe formu Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 1494 üniversite öğrencisine 3 hafta arayla iki kez uygulanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik düzeyini belirlemek için her iki uygulamadan elde edilen veriler arasındaki korelasyon hesaplanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayıları Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Facebook Bağımlılığı Ölçeği Test-Tekrar Test Güvenirlik Katsayıları

Madde		X	Ss	r
Facebook'ta daha fazla zaman geçirme için ne sıklıkla okulla ilgili çalışmalarını ihmal edersin?	İlk uygulama	1.07	1.08	0.92
	İkinci uygulama	1.24	0.99	
Facebook'ta zaman geçirmeyi, arkadaşınla zaman geçirmeye ne sıklıkla tercih edersin?	İlk uygulama	1.04	1.31	0.94
	İkinci uygulama	1.19	1.14	
Facebook kullanıcılarıyla ne sıklıkla yeni ilişkiler kurarsın?	İlk uygulama	1.37	1.06	0.93
	İkinci uygulama	1.47	0.92	
İnsanlar Facebook'ta geçirdiğin zaman miktarı konusunda ne sıklıkla şikâyet ederler	İlk uygulama	1.55	1.41	0.94
	İkinci uygulama	1.67	1.23	
Facebook'ta geçirdiğin zaman yüzünden notların ya da okul çalışmalarının ne sıklıkla sekteye uğrar?	İlk uygulama	0.74	1.07	0.90
	İkinci uygulama	1.02	0.95	
Yapman gereken başka bir şey varken Facebook'u ne sıklıkla kontrol edersin?	İlk uygulama	1.61	1.15	0.95
	İkinci uygulama	1.66	1.02	
Facebook yüzünden üretkenliğin ne sıklıkla sekteye uğrar?	İlk uygulama	0.98	0.95	0.94
	İkinci uygulama	1.11	0.93	
İnsanlar Facebook'ta ne yaptığını sorduklarında ne sıklıkla kendini savunur ya da gizlemeye çalışırsın?	İlk uygulama	1.23	1.41	0.95
	İkinci uygulama	1.45	1.20	

Yaşamındaki olumsuz düşüncelerden kurtulmak için Facebook'ta gezinmeyi ne sıklıkla tercih edersin?	İlk uygulama	1.69	1.40	0.94
	İkinci uygulama	1.73	1.21	
Facebook'a gireceğin zaman kendini ne sıklıkla çok fazla istekli bulunursun?	İlk uygulama	1.60	1.11	0.94
	İkinci uygulama	1.62	1.02	
Hayatın Facebook olmadan sıkıcı, boş ve zevksiz olacağını ne sıklıkla düşünürsün?	İlk uygulama	0.91	1.04	0.92
	İkinci uygulama	1.07	1.02	
Facebook'ta gezinirken rahatsız edilersen ne sıklıkla ani tepkiler gösterir, bağırır ya da sinirlenirsin?	İlk uygulama	0.94	1.17	0.91
	İkinci uygulama	1.17	1.16	
Gece geç saatte Facebook'ta gezindiğin için ne sıklıkla uykusuz kalırsın?	İlk uygulama	1.08	1.23	0.95
	İkinci uygulama	1.22	1.15	
Kendini ne sıklıkla Facebook'ta gezinirken hayal edersin?	İlk uygulama	0.68	1.10	0.93
	İkinci uygulama	0.96	1.04	
Facebook'ta gezinirken kendini ne sıklıkla "birkaç dakika daha" derken bulursun?	İlk uygulama	1.17	1.25	0.96
	İkinci uygulama	1.20	1.15	
Kendini ne sıklıkla Facebook'ta harcadığın zamanı azaltmaya çalışırken bulur ve başarısız olursun?	İlk uygulama	1.01	1.10	0.95
	İkinci uygulama	1.19	1.04	
Kendini ne sıklıkla Facebook'ta ne kadar süre gezindiğini saklamaya çalışırken bulursun?	İlk uygulama	0.81	0.95	0.85
	İkinci uygulama	1.13	0.90	
Facebook'ta zaman geçirmeyi, arkadaşlarıyla dışarı çıkmaya ne sıklıkla tercih edersin?	İlk uygulama	0.70	1.25	0.92
	İkinci uygulama	1.02	1.11	
Facebook'ta gezinmediğinde kendini ne sıklıkla depresif, moralsiz ya da gergin hissedersin?	İlk uygulama	0.71	1.09	0.90
	İkinci uygulama	1.02	0.94	

Tablo 3' te görüldüğü üzere ölçeğin madde ayırt ediciliği düzeyini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda madde-test korelasyonlarının 0.85 ile 0.96 arasında değiştiği görülmektedir. Bu durum maddelerin kararlı ölçümler verdiği yönünde yorumlanabilir.

İç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirlik çalışmaları sonucunda her iki güvenilirlik açısından ölçeğin yüksek puanlara sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik puanlarından elde edilen bulgular doğrultusunda Facebook Bağımlılığı

Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanıma hazır olduğu söylenebilir.

3.3.2 Facebook Kullanım Amacı Ölçeği

Araştırma kapsamında hazır olarak kullanılan Facebook Kullanım Amacı Ölçeği Mazman (2009) tarafından Yüksek Lisans Tezi kapsamında geliştirilmiştir. Mazman (2009)'a göre Facebook'u Kullanım Amaçları “sosyal ilişkiler”, “çalışmalara ilişkin kullanım” ve “günlük etkinlikler” olarak 3 faktör altında ele alınmıştır. Facebook kullanım amacını belirlemeye yönelik bu 3 faktör altında 11 maddeli bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipindedir. Araştırma kapsamında geliştirilen ölçeğin geçerliliğinin belirlenmesinde uzman görüşü yöntemi, güvenilirliğinin belirlenmesinde ise madde toplam korelasyonları ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı yöntemi kullanılmıştır. Geçerlilik için alanında uzman 7 kişinin görüşüne başvurulmuş, ölçme aracındaki soruların ölçme amacına uygun olup olmadığı ve ifadelerin anlaşılabilirliği ile ilgili alınan dönütler doğrultusunda ölçeklere son şekilleri verilmiştir.

Facebook Kullanım Amacı Ölçeğinin güvenilirlik analizi sonuçlarına göre ölçekteki 11 maddenin Cronbach Alfa ile hesaplanan iç tutarlık katsayısı .86 olarak bulunmuştur. Üç alt faktörü bulunan ölçeğin faktörlere ilişkin iç tutarlık katsayıları, sosyal ilişkiler (.79), çalışmalara ilişkin (.80) ve günlük etkinlikler (.86) şeklindedir.

3.3.3 Facebook Eğitsel Kullanım Ölçeği

Araştırma kapsamında hazır olarak kullanılan Facebook Eğitsel Kullanım Ölçeği Mazman (2009) tarafından Yüksek Lisans Tezi kapsamında geliştirilmiştir. Mazman (2009)'a göre Facebook Eğitsel Kullanımı, “iletişim”, “işbirliği” ve “kaynak ve materyal paylaşımı” olarak 3 faktör altında ele alınmıştır. Facebook kullanım amacını belirlemeye yönelik bu 3 faktör altında 11 maddeli bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçekteki sorular 10'lu likert tipinde olup yanıtlar 1=“Hiç katılmıyorum” ve 10=“Tamamen katılıyorum”u ifade edecek şekilde hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında geliştirilen ölçeğin geçerliliğinin belirlenmesinde uzman görüşü yöntemi, güvenilirliğinin belirlenmesinde ise madde toplam korelasyonları ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı yöntemi kullanılmıştır. Geçerlilik için alanında uzman 7 kişinin görüşüne başvurulmuş, ölçme

aracındaki soruların ölçme amacına uygun olup olmadığı ve ifadelerin anlaşılabilirliği ile ilgili alınan dönütler doğrultusunda ölçeklere son şekilleri verilmiştir.

Facebook Eğitsel Kullanım Ölçeğinin güvenilirlik analizi sonuçlarına göre ölçekteki 11 maddenin Cronbach Alfa ile hesaplanan iç tutarlık katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Üç alt faktörü bulunan ölçeğin faktörlere ilişkin iç tutarlık katsayıları, iletişim (.85), işbirliği (.88) ve kaynak ve materyal paylaşımı (.86) şeklindedir.

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI

Facebook Bağımlılığı ölçeği, Facebook Kullanım Amacı ölçeği ve Facebook'un Eğitsel Kullanımı ölçeği, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 1494 öğretmen adayına uygulanmıştır. Ölçekler araştırmacı tarafından ve öğretim elemanlarından izin alınarak, derslerde araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmen adaylarına uygulanmış ve doldurulduktan sonra araştırmacı tarafından toplanarak veri seti oluşturulmuştur.

3.5 VERİLERİN ANALİZİ

Facebook Bağımlılığı ölçeği, Facebook Kullanım Amacı ölçeği ve Facebook'un Eğitsel Kullanımı ölçeği ile toplanan veriler analiz için SPSS 19.0 (Statistical Package For Social Sciences) paket programına aktarılmış ve veriler analiz edilmiştir. Verilerin analizi aşamasında;

1. Öğretmen adaylarının demografik özelliklerini incelemek için frekans ve yüzde değerleri alınmıştır.
2. Öğretmen adaylarının ölçek maddelerine verdikleri cevapları incelemek için frekans ve yüzde değerleri alınmıştır.
3. Faktörler Bazında Öğretmen Adaylarının Facebook Bağımlılığı, Facebook Kullanım Amacı ve Facebook'un Eğitsel Kullanımı düzeylerine ilişkin cinsiyet değişkeni açısından iki ortalama farkın önemlilik testi (Independent Samples T-test) kullanılmıştır.

4. Faktörler Bazında Öğretmen Adaylarının Facebook Bağımlılığı, Facebook Kullanım Amacı ve Facebook'un Eğitsel Kullanımı düzeylerine ilişkin bölüm ve sınıf değişkeni açısından tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA sonucunda çıkan anlamlı farklar LSD Post Hoc testi ile incelenmiştir.
5. Faktörler Bazında Öğretmen Adaylarının Facebook Bağımlılığı, Facebook Kullanım Amacı ve Facebook'un Eğitsel Kullanımı arasındaki ilişkinin düzeyini ve yönünü ölçmek amacıyla basit korelasyon (Simple Correlation: Pearson Correlation) tekniği kullanılmıştır.

Verilerin analizinde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Bu bölümde ilk olarak Öğretmen adaylarının cinsiyet, bölüm ve sınıf açısından demografik özellikleri verilmiştir. Daha sonra Facebook Bağımlılığı ölçeğinin Türkçe uyarlanması süreci ele alınmıştır. Uyarlama sürecinde Facebook Bağımlılığı ölçeğinin geçerlik çalışması içinyapı geçerliği incelenmiştir. Yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Facebook Bağımlılığı ölçeğinin güvenilirliği iç tutarlık Cronbach α ve test-tekrar test yöntemleriyle incelenmiştir. Facebook Bağımlılığı ölçeği ile ilgili yapılan analizler sonrasında, hazır olarak alınan Facebook Kullanım Amacı ölçeği ve Facebook Eğitsel Kullanım ölçeği ile ilgili geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; araştırmanın problem ve alt problemlerine yönelik ulaşılan bulgular ve yorumları yer almaktadır.

4.1 ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm ve öğrenim gördükleri sınıf bilgileri yer almaktadır. Araştırmada öğrencilerin demografik özelliklerinin analiz edilmesinde yüzde (%) ve frekans (f) hesaplanılarak bulgular ortaya konulmuştur. Frekans değeri, her cevaba karşılık gelen öğrenci sayısını; yüzdelik değer ise frekans değerinin toplam öğrenci sayısına oranını ifade etmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Frekans(f)	Yüzde(%)
Kız	877	58,7
Erkek	617	41,3
Toplam	1494	100

Tablo 4’de katılımcıların cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde, %58,7’inin (f=877) kız, 41,3’sinin (f=617) erkek katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. Genel olarak katılımcıların çoğunluğunu cinsiyet olarak kızların oluşturduğu söylenebilir.

Tablo 5. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Dağılımları

Bölüm	Frekans(f)	Yüzde(%)
Bilgisayar ve Öğretim Tekn. Öğret.	604	40,4
Sınıf Öğretmenliği	151	10,1
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	77	5,2
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Ö.	113	7,6
Fen ve Teknoloji Öğretmenliği	109	7,3
Okul Öncesi Öğretmenliği	100	6,7
Matematik Öğretmenliği	154	10,3
Zihin Engelliler Öğretmenliği	85	5,7
Türkçe Öğretmenliği	101	6,8
Toplam	1494	100,0

Tablo 5’de katılımcıların öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımları incelendiğinde, %40,4’ünün (f=604) Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, %10,1’inin (f=151) Sınıf Öğretmenliği, %5,2’sinin (f=77) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, %7,6’sının (f=113) Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Öğretmenliği, % 5,3’ünün (f=67) Fen ve Teknoloji Öğretmenliği, % 7,3’ünün (f=109) Okul Öncesi Öğretmenliği, % 10,3’ünün (f=154) Matematik Öğretmenliği, % 5,7’sinin (f=85) Zihin Engelliler Öğretmenliği ve % 6,8’inin (f=101) Türkçe Öğretmenliği okuduğu görülmektedir. Genel olarak katılımcıların çoğunluğunun Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği bölümü öğrencilerinden oluştuğu söylenebilir.

Tablo 6. Katılımcıların Üniversitede Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Dağılımları

Sınıf	Frekans(f)	Yüzde(%)
1. Sınıf	497	33,3
2. Sınıf	305	20,4
3. Sınıf	336	22,5
4. Sınıf	356	23,8
Toplam	1494	100

Tablo 6’da katılımcıların üniversitede okudukları sınıfa göre dağılımları incelendiğinde, %33,3’ünün (f=497) birinci sınıf, %20,4’ünün (f=305) ikinci sınıf, %22,5’inin (f=336) üçüncü sınıf ve %23,8’inin (f=356) dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Genel olarak katılımcıların çoğunluğunun öğrenim hayatının ilk yılında olan öğrencilerden oluştuğu söylenebilir.

4.2 ÖĞRETMEN ADAYLARININ FACEBOOK BAĞIMLILIKLARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Öğretmen adaylarının Facebook bağımlılıklarının ölçüldüğü anket maddelerine vermiş oldukları cevaplara ilişkin frekans ve yüzdelik değerler aşağıda tablolar halinde verilmiştir. Frekans değeri her cevaba karşılık gelen öğrenci sayısını, yüzdelik değer ise frekans değerinin toplam öğrenci sayısına oranını vermektedir.

Tablo 7. “Kendini ne sıklıkla Facebook’ta harcamayı planladığın süreden daha fazla internette gezinirken bulursun?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	95	6,4
Nadiren	207	13,9
Arasıra	432	28,9
Sıklıkla	430	28,8
Çoğu zaman	225	15,1
Her zaman	105	7,0
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Kendini ne sıklıkla Facebook’ta harcamayı planladığın süreden daha fazla internette gezinirken bulursun?” maddesine %6,4 (f=95) hiçbir zaman, %13,9 (f=207) nadiren, %28,9 (f=432) arasıra, %28,8 (f=430) sıklıkla, %15,1 (f=225) çoğu zaman, %7,0 (f=105) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 8. “Facebook’ta daha fazla zaman geçirme için ne sıklıkla okulla ilgili çalışmalarını ihmal edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	250	16,7
Nadiren	350	23,4
Arasıra	437	29,3
Sıklıkla	302	20,2
Çoğu zaman	122	8,2
Her zaman	33	2,2
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’ta daha fazla zaman geçirme için ne sıklıkla okulla ilgili çalışmalarını ihmal edersin?” maddesine %16,7 (f=250) hiçbir zaman, %23,4 (f=350) nadiren, %29,3 (f=437) arasıra, %20,2 (f=302) sıklıkla, %8,2 (f=122) çoğu zaman, %2,2 (f=33) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 9. “Facebook’ta zaman geçirmeyi, arkadaşınla zaman geçirmeye ne sıklıkla tercih edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	334	22,4
Nadiren	348	23,3
Arasıra	413	27,6
Sıklıkla	272	18,2
Çoğu zaman	85	5,7
Her zaman	42	2,8
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’ta zaman geçirmeyi, arkadaşınla zaman geçirmeye ne sıklıkla tercih edersin?” maddesine %22,4 (f=334) hiçbir zaman, %23,3 (f=348) nadiren, %27,6 (f=413) arasıra, %18,2 (f=272) sıklıkla, %5,7 (f=85) çoğu zaman, %2,8 (f=42) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 10. “Facebook kullanıcılarıyla ne sıklıkla yeni ilişkiler kurarsın?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	173	11,6
Nadiren	396	26,5
Arasıra	443	29,7
Sıklıkla	348	23,3
Çoğu zaman	94	6,3
Her zaman	40	2,7
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook kullanıcılarıyla ne sıklıkla yeni ilişkiler kurarsın?” maddesine %11,6 (f=173) hiçbir zaman, %26,5 (f=396) nadiren, %29,7 (f=443) arasıra, %23,3 (f=348) sıklıkla, %6,3 (f=94) çoğu zaman, %2,7 (f=40) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 11. “İnsanlar Facebook’ta geçirdiğin zaman miktarı konusunda ne sıklıkla şikayet ederler?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	298	19,9
Nadiren	370	24,8
Arasıra	344	23,0
Sıklıkla	262	17,5
Çoğu zaman	155	10,4
Her zaman	65	4,4
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “İnsanlar Facebook’ta geçirdiğin zaman miktarı konusunda ne sıklıkla şikayet ederler?” maddesine %19,9 (f=298) hiçbir zaman, %24,8 (f=370) nadiren, %23,0 (f=344) arasıra, %17,5 (f=262) sıklıkla, %10,4 (f=155) çoğu zaman, %4,4 (f=65) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 12. “Facebook’ta geçirdiğin zaman yüzünden notların ya da okul çalışmaların ne sıklıkla sekteye uğrar?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	401	26,8
Nadiren	423	28,3
Arasıra	375	25,1
Sıklıkla	192	12,9
Çoğu zaman	85	5,7
Her zaman	18	1,2
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’ta geçirdiğin zaman yüzünden notların ya da okul çalışmaların ne sıklıkla sekteye uğrar?” maddesine %26,8 (f=401) hiçbir zaman, %28,3 (f=423) nadiren, %25,1 (f=375) arasıra, %12,9 (f=192) sıklıkla, %5,7 (f=85) çoğu zaman, %1,2 (f=18) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 13. “Yapman gereken başka bir şey varken Facebook’u ne sıklıkla kontrol edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	168	11,2
Nadiren	353	23,6
Arasıra	430	28,8
Sıklıkla	345	23,1
Çoğu zaman	136	9,1
Her zaman	62	4,1
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Yapman gereken başka bir şey varken Facebook’u ne sıklıkla kontrol edersin?” maddesine %11,2 (f=168) hiçbir zaman, %23,6 (f=353) nadiren, %28,8 (f=430) arasıra, %23,1 (f=345) sıklıkla, %9,1 (f=136) çoğu zaman, %4,1 (f=62) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 14. “Facebook yüzünden üretkenliğin ne sıklıkla sekteye uğrar?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	295	19,7
Nadiren	411	27,5
Arasıra	470	31,5
Sıklıkla	189	12,7
Çoğu zaman	101	6,8
Her zaman	28	1,9
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook yüzünden üretkenliğin ne sıklıkla sekteye uğrar?” maddesine %19,7 (f=295) hiçbir zaman, %27,5 (f=411) nadiren, %31,5 (f=470) arasıra, %12,7 (f=189) sıklıkla, %6,8 (f=101) çoğu zaman, %1,9 (f=28) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 15. “İnsanlar Facebook’ta ne yaptığını sorduklarında ne sıklıkla kendini savunur ya da gizlemeye çalışırsın?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	343	23,0
Nadiren	421	28,2
Arasıra	404	27,0
Sıklıkla	207	13,9
Çoğu zaman	87	5,8
Her zaman	32	2,1
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “İnsanlar Facebook’ta ne yaptığını sorduklarında ne sıklıkla kendini savunur ya da gizlemeye çalışırsın?” maddesine %23,0 (f=343) hiçbir zaman, %28,2 (f=421) nadiren, %27,0 (f=404) arasıra, %13,9 (f=207) sıklıkla, %5,8 (f=87) çoğu zaman, %2,1 (f=32) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 16. “Yaşamındaki olumsuz düşüncelerden kurtulmak için Facebook’ta gezinmeyi ne sıklıkla tercih edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	157	10,5
Nadiren	290	19,4
Arasıra	469	31,4
Sıklıkla	369	24,7
Çoğu zaman	162	10,8
Her zaman	47	3,1
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Yaşamındaki olumsuz düşüncelerden kurtulmak için Facebook’ta gezinmeyi ne sıklıkla tercih edersin?” maddesine %10,5 (f=157) hiçbir zaman, %19,4 (f=290) nadiren, %31,4 (f=469) arasıra, %24,7 (f=369) sıklıkla, %10,8 (f=162) çoğu zaman, %3,1 (f=47) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 17. “Facebook’a girecekken kendini ne sıklıkla çok fazla istekli bulunursun?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	109	7,3
Nadiren	285	19,1
Arasıra	516	34,5
Sıklıkla	368	24,6
Çoğu zaman	154	10,3
Her zaman	62	4,1
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’a girecekken kendini ne sıklıkla çok fazla istekli bulunursun?” maddesine %7,3 (f=109) hiçbir zaman, %19,1 (f=285) nadiren, %34,5 (f=516) arasıra, %24,6 (f=368) sıklıkla, %10,3 (f=154) çoğu zaman, %4,1 (f=62) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 18. “Hayatın Facebook olmadan sıkıcı, boş ve zevksiz olacağını ne sıklıkla düşünürsün?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	297	19,9
Nadiren	363	24,3
Arasıra	349	23,4
Sıklıkla	356	23,8
Çoğu zaman	89	6,0
Her zaman	40	2,7
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Hayatın Facebook olmadan sıkıcı, boş ve zevksiz olacağını ne sıklıkla düşünürsün?” maddesine %19,9 (f=297) hiçbir zaman, %24,3 (f=363) nadiren, %23,4 (f=349) arasıra, %23,8 (f=356) sıklıkla, %6,0 (f=89) çoğu zaman, %2,7 (f=40) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 19. “Facebook’ta gezinirken rahatsız edilirsene ne sıklıkla ani tepkiler gösterir, bağırır ya da sinirlenirsin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	336	22,5
Nadiren	420	28,1
Arasıra	385	25,8
Sıklıkla	207	13,9
Çoğu zaman	115	7,7
Her zaman	31	2,1
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’ta gezinirken rahatsız edilersen ne sıklıkla ani tepkiler gösterir, bağırır ya da sinirlenirsin?” maddesine %22,5 (f=336) hiçbir zaman, %28,1 (f=420) nadiren, %25,8 (f=385) arasıra, %13,9 (f=207) sıklıkla, %7,7 (f=115) çoğu zaman, %2,1 (f=31) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 20. “Gece geç saatte Facebook’ta gezindiğin için ne sıklıkla uykusuz kalırsın?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	275	18,4
Nadiren	308	20,6
Arasıra	395	26,4
Sıklıkla	312	20,9
Çoğu zaman	168	11,2
Her zaman	36	2,4
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Gece geç saatte Facebook’ta gezindiğin için ne sıklıkla uykusuz kalırsın?” maddesine %18,4 (f=275) hiçbir zaman, %20,6 (f=308) nadiren, %26,4 (f=395) arasıra, %20,9 (f=312) sıklıkla, %11,2 (f=168) çoğu zaman, %2,4 (f=36) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 21. “Kendini ne sıklıkla Facebook’ta gezinirken hayal edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	461	30,9
Nadiren	446	29,9
Arasıra	319	21,4
Sıklıkla	164	11,0
Çoğu zaman	81	5,4
Her zaman	23	1,5
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Kendini ne sıklıkla Facebook’ta gezinirken hayal edersin?” maddesine %30,9 (f=461) hiçbir zaman, %29,9 (f=446) nadiren, %21,4 (f=319) arasıra, %11,0 (f=164) sıklıkla, %5,4 (f=81) çoğu zaman, %1,5 (f=23) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 22. “Facebook’ta gezinirken kendini ne sıklıkla “birkaç dakika daha” derken bulursun?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	207	13,9
Nadiren	366	24,5
Arasıra	378	25,3
Sıklıkla	306	20,5
Çoğu zaman	183	12,2
Her zaman	54	3,6
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’ta gezinirken kendini ne sıklıkla “birkaç dakika daha” derken bulursun?” maddesine %13,9 (f=207) hiçbir zaman, %24,5 (f=366) nadiren, %25,3 (f=378) arasıra, %20,5 (f=306) sıklıkla, %12,2 (f=183) çoğu zaman, %3,6 (f=54) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 23. “Kendini ne sıklıkla Facebook’ta harcadığın zamanı azaltmaya çalışırken bulur ve başarısız olursun?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	318	21,3
Nadiren	410	27,4
Arasıra	393	26,3
Sıklıkla	243	16,3
Çoğu zaman	96	6,4
Her zaman	34	2,3
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Kendini ne sıklıkla Facebook’ta ne kadar süre gezindiğini saklamaya çalışırken bulursun?” maddesine %21,3 (f=318) hiçbir zaman, %27,4 (f=410) nadiren, %26,3 (f=393) arasına, %16,3 (f=243) sıklıkla, %6,4 (f=96) çoğu zaman, %2,3 (f=34) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 24. “Kendini ne sıklıkla Facebook’ta ne kadar süre gezindiğini saklamaya çalışırken bulursun?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	394	26,4
Nadiren	407	27,2
Arasına	379	25,4
Sıklıkla	223	14,9
Çoğu zaman	64	4,3
Her zaman	27	1,8
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’ta zaman geçirmeyi, arkadaşlarıyla dışarı çıkmaya ne sıklıkla tercih edersin?” maddesine %26,4 (f=394) hiçbir zaman, %27,2 (f=407) nadiren, %25,4 (f=379) arasına, %14,9 (f=223) sıklıkla, %4,3 (f=64) çoğu zaman, %1,8 (f=27) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 25. “Facebook’ta zaman geçirmeyi, arkadaşlarıyla dışarı çıkmaya ne sıklıkla tercih edersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	368	24,6
Nadiren	341	22,8
Arasına	408	27,3
Sıklıkla	252	16,9
Çoğu zaman	87	5,8
Her zaman	38	2,5
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’ta gezinmediğinde kendini ne sıklıkla depresif, moralsiz ya da gergin hissedersin? ” maddesine %24,6 (f=368) hiçbir zaman, %22,8 (f=341) nadiren, %27,3 (f=408) arasına, %16,9 (f=252) sıklıkla, %5,8 (f=87) çoğu zaman, %2,5 (f=38) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 26. “Facebook’ta gezinmediğinde kendini ne sıklıkla depresif, moralsiz ya da gergin hissedersin?” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir Zaman	389	26,0
Nadiren	500	33,5
Arasıra	317	21,2
Sıklıkla	182	12,2
Çoğu zaman	64	4,3
Her zaman	42	2,8
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’ta gezinmediğinde kendini ne sıklıkla depresif, moralsiz ya da gergin hissedersin? ” maddesine %26,0 (f=389) hiçbir zaman, %33,5 (f=500) nadiren, %21,2 (f=317) arasına, %12,2 (f=182) sıklıkla, %4,3 (f=64) çoğu zaman, %2,8 (f=42) her zaman cevabını vermişlerdir.

4.3 ÖĞRETMEN ADAYLARININ FACEBOOK KULLANIM AMAÇLARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Öğretmen adaylarının Facebook kullanım amaçlarının ölçüldüğü anket maddelerine vermiş oldukları cevaplara ilişkin frekans ve yüzdelik değerler aşağıda tablolar halinde verilmiştir. Frekans değeri her cevaba karşılık gelen öğrenci sayısını, yüzdelik değer ise frekans değerinin toplam öğrenci sayısına oranını vermektedir.

Tablo 27. “Facebook’u eski arkadaşlarımı bulmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	122	8,2
Nadiren	254	17,0
Bazen	523	35,0
Çoğunlukla	482	32,3
Her zaman	113	7,6
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u eski arkadaşlarımı bulmak için kullanıyorum.” maddesine %8,2 (f=122) hiçbir zaman, %17,0 (f=254) nadiren, %35,0 (f=523) bazen, %32,3 (f=482) çoğunlukla, %7,6 (f=113) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 28. “Facebook’u yeni arkadaşlıklar kurmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	521	34,9
Nadiren	396	26,5
Bazen	379	25,4
Çoğunlukla	162	10,8
Her zaman	36	2,4
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u yeni arkadaşlıklar kurmak için kullanıyorum.” maddesine %34,9 (f=521) hiçbir zaman, %26,5 (f=396) nadiren, %25,4 (f=379) bazen, %10,8 (f=162) çoğunlukla, %2,4 (f=36) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 29. “Facebook’u arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	76	5,1
Nadiren	147	9,8
Bazen	326	21,8
Çoğunlukla	624	41,8
Her zaman	321	21,5
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanıyorum” maddesine %5,1 (f=76) hiçbir zaman, %9,8 (f=147) nadiren, %21,8 (f=326) bazen, %41,8 (f=624) çoğunlukla, %21,5 (f=321) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 30. “Facebook’u arkadaşlarımla çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımında bulunmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	72	4,8
Nadiren	157	10,5
Bazen	440	29,5
Çoğunlukla	600	40,2
Her zaman	225	15,1
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanıyorum.” maddesine %4,8 (f=72) hiçbir zaman, %10,5 (f=157) nadiren, %29,5 (f=440) bazen, %40,2 (f=600) çoğunlukla, %15,1 (f=225) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 31. “Facebook’u benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	269	18,0
Nadiren	374	25,0
Bazen	408	27,3
Çoğunlukla	342	22,9
Her zaman	101	6,8
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanıyorum.” maddesine %18,0 (f=269) hiçbir zaman, %25,0 (f=374) nadiren, %27,3 (f=408) bazen, %22,9 (f=342) çoğunlukla, %6,8 (f=101) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 32. “Facebook’u okulumla (sınıf, üniversite, bölüm,) ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	91	6,1
Nadiren	187	12,5
Bazen	350	23,4
Çoğunlukla	571	38,2
Her zaman	295	19,7
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u okulumla (sınıf, üniversite, bölüm,) ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek için kullanıyorum.” maddesine %6,1 (f=91) hiçbir zaman, %12,5 (f=187) nadiren, %23,4 (f=350) bazen, %38,2 (f=571) çoğunlukla, %19,7 (f=295) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 33. “Facebook’u okul ve okul arkadaşlarımla ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	79	5,3
Nadiren	193	12,9
Bazen	375	25,1
Çoğunlukla	590	39,5
Her zaman	205	17,2
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u okul ve okul arkadaşlarımla ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanıyorum.” maddesine %5,3 (f=79) hiçbir zaman, %12,9 (f=193) nadiren, %25,1 (f=375) bazen, %39,5 (f=590) çoğunlukla, %17,2 (f=205) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 34. “Facebook’u sınıf arkadaşlarımla ödev ve proje çalışmalarımı paylaşmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	160	10,7
Nadiren	248	16,6
Bazen	443	29,7
Çoğunlukla	454	30,4
Her zaman	189	12,7
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u sınıf arkadaşlarımla ödev ve proje çalışmalarımı paylaşmak için kullanıyorum.” maddesine %10,7 (f=160) hiçbir zaman, %16,6 (f=248) nadiren, %29,7 (f=443) bazen, %30,4 (f=454) çoğunlukla, %12,7 (f=189) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 35. “Facebook’u akademik (derslerimle ilgili) çalışmalarına destek olması için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	235	15,7
Nadiren	292	19,5
Bazen	475	31,8
Çoğunlukla	359	24,0
Her zaman	133	8,9
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u akademik (derslerimle ilgili) çalışmalarına destek olması için kullanıyorum.” maddesine %15,7 (f=235) hiçbir zaman, %19,5 (f=292) nadiren, %31,8 (f=475) bazen, %24,0 (f=359) çoğunlukla, %8,9 (f=133) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 36. “Facebook’u günlük yaşamla ilgili gelişmelerden haberdar olmak için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	126	8,4
Nadiren	262	17,5
Bazen	392	26,2
Çoğunlukla	507	33,9
Her zaman	207	13,9
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u günlük yaşamla ilgili gelişmelerden haberdar olmak için kullanıyorum.” maddesine %8,4 (f=126) hiçbir zaman, %17,5 (f=262) nadiren, %26,2 (f=392) bazen, %33,9 (f=507) çoğunlukla, %13,9 (f=207) her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 37. “Facebook’u gündemdeki yenilikleri takip etmek için kullanıyorum.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hiçbir zaman	111	7,4
Nadiren	227	15,2
Bazen	402	26,9
Çoğunlukla	535	35,8
Her zaman	219	14,7
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Facebook’u gündemdeki yenilikleri takip etmek için kullanıyorum.” maddesine %7,4 (f=111) hiçbir zaman, %15,2 (f=227) nadiren, %26,9 (f=402) bazen, %35,8 (f=535) çoğunlukla, %14,7 (f=219) her zaman cevabını vermişlerdir.

4.4 ÖĞRETMEN ADAYLARININ FACEBOOK’U EĞİTSEL KULLANIMLARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Öğretmen adaylarının Facebook’u eğitsel kullanımının ölçüldüğü anket maddelerine vermiş oldukları cevaplara ilişkin frekans ve yüzdelik değerler aşağıda tablolar halinde verilmiştir. Frekans değeri her cevaba karşılık gelen öğrenci sayısını, yüzdelik değer ise frekans değerinin toplam öğrenci sayısına oranını vermektedir.

Tablo 38. “Sınıf arkadaşları arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	71	4,8
2	45	3,0
3	80	5,4
4	96	6,4
5	188	12,6
6	123	8,2
7	215	14,4
8	242	16,2
9	130	8,7
10	304	20,3
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Sınıf arkadaşları arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.” maddesine %4,8 (f=71) bir, %3,0 (f=45) iki, %5,4 (f=80) üç, %6,4 (f=96) dört, %12,6 (f=188) beş, %8,2 (f=123) altı, %14,4 (f=215) yedi, %16,2 (f=242) sekiz, %8,7 (f=130) dokuz, %20,3 (f=304) on cevabını vermişlerdir.

Tablo 39. “Öğretmen-öğrenci arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	101	6,8
2	86	5,8
3	115	7,7
4	141	9,4
5	239	16,0
6	146	9,8
7	192	12,9
8	213	14,3
9	95	6,4
10	166	11,1
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Öğretmen-öğrenci arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.” maddesine %6,8 (f=101) bir, %5,8 (f=86) iki, %7,7 (f=115) üç, %9,4 (f=141) dört, %16,0 (f=239) beş, %9,8 (f=146) altı, %12,9 (f=192) yedi, %14,3 (f=213) sekiz, %6,4 (f=95) dokuz, %11,1 (f=166) on cevabını vermişlerdir.

Tablo 40. “Sınıf içi tartışmaların yürütülmesi.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	131	8,8
2	79	5,3
3	104	7,0
4	127	8,5
5	222	14,9
6	176	11,8
7	173	11,6
8	200	13,4
9	122	8,2
10	160	10,7
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Sınıf içi tartışmaların yürütülmesi.” maddesine %8,8 (f=131) bir, %5,3 (f=79) iki, %7,0 (f=104) üç, %8,5 (f=127) dört, %14,9 (f=222) beş, %11,8 (f=176) altı, %11,6 (f=173) yedi, %13,4 (f=200) sekiz, %8,2 (f=122) dokuz, %10,7 (f=160) on cevabını vermişlerdir.

Tablo 41. “Ders materyallerinin ve kaynaklarının iletilmesi.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	64	4,3
2	48	3,2
3	68	4,6
4	95	6,4
5	156	10,4
6	150	10,0
7	211	14,1
8	260	17,4
9	171	11,4
10	271	18,1
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Ders materyallerinin ve kaynaklarının iletilmesi.” maddesine %4,3 (f=64) bir, %3,2 (f=48) iki, %4,6 (f=68) üç, %6,4 (f=95) dört, %10,4 (f=156) beş, %10,0 (f=150) altı, %14,1 (f=211) yedi, %17,4 (f=260) sekiz, %11,4 (f=171) dokuz, %18,1 (f=271) on cevabını vermişlerdir.

Tablo 42. “Okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılması.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	43	2,9
2	25	1,7
3	55	3,7
4	56	3,7
5	93	6,2
6	98	6,6
7	159	10,6
8	215	14,4
9	269	18,0
10	481	32,2
Toplam	1257	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılması.” maddesine %2,9 (f=43) bir, %1,7 (f=25) iki, %3,7 (f=55) üç, %3,7 (f=56) dört, %6,2 (f=93) beş, %6,6 (f=98) altı, %10,6 (f=159) yedi, %14,4 (f=215) sekiz, %18,0 (f=269) dokuz, %32,2 (f=481) on cevabını vermişlerdir.

Tablo 43. “Ödevlerin ya da ders ile ilgili görevlerin verilmesi.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	78	5,2
2	45	3,0
3	85	5,7
4	91	6,1
5	159	10,6
6	161	10,8
7	148	9,9
8	245	16,4
9	170	11,4
10	312	20,9
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Ödevlerin ya da ders ile ilgili görevlerin verilmesi.” maddesine %5,2 (f=78) bir, %3,0 (f=45) iki, %5,7 (f=85) üç, %6,1 (f=91) dört, %10,6 (f=159) beş, %10,8 (f=161) altı, %9,9 (f=148) yedi, %16,4 (f=245) sekiz, %11,4 (f=170) dokuz, %20,9 (f=312) on cevabını vermişlerdir.

Tablo 44. “Ortak ilgi ve gereksinimler doğrultusunda akademik gruplar (topluluklar) oluşturulması.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	74	5,0
2	58	3,9
3	86	5,8
4	94	6,3
5	160	10,7
6	167	11,2
7	201	13,5
8	244	16,3
9	166	11,1
10	244	16,3
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Ortak ilgi ve gereksinimler doğrultusunda akademik gruplar (topluluklar) oluşturulması.” maddesine %5,0 (f=74) bir, %3,9 (f=58) iki, %5,8 (f=86) üç, %6,3 (f=94) dört, %10,7 (f=160) beş, %11,2 (f=167) altı, %13,5 (f=201) yedi, %16,3 (f=244) sekiz, %11,1 (f=166) dokuz, %16,3 (f=244) on cevabını vermişlerdir.

Tablo 45. “Derslerle ya da diğer eğitsel çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımında bulunulması.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	52	3,5
2	38	2,5
3	60	4,0
4	88	5,9
5	156	10,4
6	147	9,8
7	202	13,5
8	262	17,5
9	214	14,3
10	275	18,4
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Derslerle ya da diğer eğitsel çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımında bulunulması.” maddesine %3,5 (f=52) bir, %2,5 (f=38) iki, %4,0 (f=60) üç, %5,9 (f=88) dört, %10,4 (f=156) beş, %9,8 (f=147) altı, %13,5 (f=202) yedi, %17,5 (f=262) sekiz, %14,3 (f=214) dokuz, %18,4 (f=275) on cevabını vermişlerdir.

Tablo 46. “Grup çalışmalarının yürütülmesi.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	70	4,7
2	34	2,3
3	90	6,0
4	94	6,3
5	140	9,4
6	142	9,5
7	221	14,8
8	262	17,5
9	188	12,6
10	253	16,9
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Grup çalışmalarının yürütülmesi.” maddesine %4,7 (f=70) bir, %2,3 (f=34) iki, %6,0 (f=90) üç, %6,3 (f=94) dört, %9,4 (f=140) beş, %9,5 (f=142) altı, %14,8 (f=221) yedi, %17,5 (f=262) sekiz, %12,6 (f=188) dokuz, %16,9 (f=253) on cevabını vermişlerdir.

Tablo 47. “Öğrenme için zengin kaynak ve materyale erişim.” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	112	7,5
2	64	4,3
3	118	7,9
4	97	6,5
5	194	13,0
6	151	10,1
7	191	12,8
8	204	13,7
9	159	10,6
10	204	13,7
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Öğrenme için zengin kaynak ve materyale erişim.” maddesine %7,5 (f=112) bir, %4,3 (f=64) iki, %7,9 (f=118) üç, %6,5 (f=97) dört, %13,0 (f=194) beş, %10,1 (f=151) altı, %12,8 (f=191) yedi, %13,7 (f=204) sekiz, %10,6 (f=159) dokuz, %13,7 (f=204) on cevabını vermişlerdir.

Tablo 48. “Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteğinin sağlanması (video, animasyon, ses...)” maddesine ilişkin frekans ve yüzde değerleri

	Frekans(f)	Yüzde(%)
1	69	4,6
2	42	2,8
3	76	5,1
4	86	5,8
5	173	11,6
6	161	10,8
7	185	12,4
8	241	16,1
9	181	12,1
10	280	18,7
Toplam	1494	100

Araştırmaya katılan öğretmen adayları “Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteğinin sağlanması (video, animasyon, ses...)” maddesine %4,6 (f=69) bir, %2,8 (f=42) iki, %5,1 (f=76) üç, %5,8 (f=86) dört, %11,6 (f=173) beş, %10,8 (f=161) altı, %12,4 (f=185) yedi, %16,1 (f=241) sekiz, %12,1 (f=181) dokuz, %18,7 (f=280) on cevabını vermişlerdir.

4.5 FACEBOOK BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, öğretmen adaylarının Facebook Bağımlılığı Ölçeğine ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar değerlendirilerek faktörler bazında cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenleri açısından herhangi bir anlamlı farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Cinsiyet değişkeni için iki ortalama farkın önemlilik testi (t-test), bölüm ve sınıf değişkenleri için tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri tablo halinde

verilmiştir. Elde edilen bulgular $P < .05$ yani %5 düzeyinde hata payı göz ardı edilerek % 95 güvenilir sonuçlar olarak değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2011).

4.5.1 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Bağımlılık Düzeyleri (t-test)

Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook Bağımlılık düzeylerini belirlemek amacıyla iki ortalama farkın önemlilik testi (t-test) değerleri Tablo 49 'da verilmiştir.

Tablo 49. Öğretmen Adaylarının Facebook Bağımlılığı Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu

Faktör	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Facebook Bağımlılığı	Kız	877	34,17	16,11	1492	-5,153	,000
	Erkek	617	38,66	17,08			

Tablo 49. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook bağımlılık düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık olduğu ($t = -5,153$, $p < .05$) görülmektedir. Araştırmaya katılan erkek öğretmen adaylarının Facebook bağımlılık düzeyleri ($\bar{x} = 38,66$) kız öğretmen adaylarının Facebook bağımlılık düzeylerinden ($\bar{x} = 34,17$) anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Bu duruma göre erkek öğretmen adayları, kız öğretmen adaylarına göre Facebook'a daha bağımlı oldukları görülmektedir.

4.5.2 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Bağımlılık Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook Bağımlılık düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 50 ve Tablo 51 'de verilmiştir.

Tablo 50. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Bağımlılıklarına İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Bölüm	N	\bar{x}	SS
Facebook Bağımlılığı	B.Ö.T.E(1)	604	37,62	15,51
	Sınıf Öğr.(2)	151	34,48	15,83
	Sosyal Bilgiler Öğr.(3)	77	25,97	20,27
	PDR (4)	113	24,90	18,24
	Fen ve Tekn. Öğr.(5)	109	39,64	17,27
	Okul Öncesi Öğr.(6)	100	33,55	15,88
	Matematik Öğr.(9)	154	43,13	14,61
	Zihin Engelliler Öğr.(10)	85	30,51	17,29
	Türkçe Öğr.(11)	101	41,27	9,85
	Toplam	1494	36,02	16,66

Tablo 51. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Bağımlılığı Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
Facebook Bağımlılığı	38793,40	8	4849,17	19,15	,000	1-3, 1-4, 1-10, 2-3, 2-4, 5-3, 5-4, 5-10, 6-4, 9-1, 9-2, 9-3, 9-4, 9-6, 11-2,11-3,11-4,11-6,11-10
Gruplararası	38793,40	8	4849,17	19,15	,000	
Gruplarıçi	375924,68	1485	253,14			
Toplam	414718,08	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook bağımlılıklarının bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(8, 1485)} = 19,15$) Facebook bağımlılıkları bölüm değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamlı farklılık bulunan faktör olan Facebook bağımlılığı açısından bölüm değişkenine göre hangi bölümde fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda;

- Facebook bağımlılıkları açısından Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 37,62$), sosyal bilgiler ($\bar{x} = 25,97$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x} = 24,90$) ve zihin engelliler ($\bar{x} = 26,52$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen

adaylarından Facebook bağımlılıkları açısından Facebook' a daha fazla bağımlı oldukları bulunmuştur.

- Facebook bağımlılıkları açısından sınıf öğretmenliği ($\bar{x}=34,48$) bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler ($\bar{x}=25,97$) ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğretmenliği ($\bar{x}=25,97$) bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook bağımlılıkları açısından Facebook' a daha fazla bağımlı oldukları bulunmuştur.
- Facebook bağımlılıkları açısından fen ve teknoloji öğretmenliği ($\bar{x}=39,64$) bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler ($\bar{x}=25,97$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=24,90$) ve zihin engelliler ($\bar{x}=30,51$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook bağımlılıkları açısından Facebook' a daha fazla bağımlı oldukları bulunmuştur.
- Facebook bağımlılıkları açısından okul öncesi öğretmenliği ($\bar{x}=33,55$) bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=24,90$), öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook bağımlılıkları açısından Facebook' a daha fazla bağımlı oldukları bulunmuştur.
- Facebook bağımlılıkları açısından matematik öğretmenliği ($\bar{x}=43,13$) bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği ($\bar{x}=37,62$), sınıf öğretmenliği ($\bar{x}=34,48$), sosyal bilgiler ($\bar{x}=25,97$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=24,90$) ve okul öncesi ($\bar{x}=33,55$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook bağımlılıkları açısından Facebook' a daha fazla bağımlı oldukları bulunmuştur.
- Facebook bağımlılıkları açısından Türkçe öğretmenliği ($\bar{x}=41,22$) bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sınıf öğretmenliği ($\bar{x}=34,48$), sosyal bilgiler ($\bar{x}=25,97$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=24,90$), okul öncesi ($\bar{x}=33,55$) ve zihin engelliler ($\bar{x}=30,51$) öğretmenliği bölümünde öğrenim

gören öğretmen adaylarından Facebook bağımlılıkları açısından Facebook' a daha fazla bağımlı oldukları bulunmuştur

4.5.3 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Bağımlılık Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook Bağımlılık düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 52 ve Tablo 53 'de verilmiştir.

Tablo 52. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Bağımlılıklarına İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Sınıf	N	\bar{x}	SS
Facebook Bağımlılığı	1	497	35,99	14,93
	2	305	38,28	16,30
	3	336	38,93	17,12
	4	356	31,37	17,83
	Toplam		1494	36,02

Tablo 53. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Bağımlılığı Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
Facebook Bağımlılığı						
Gruplararası	12086,53	3	4028,84	14,90	,000	1-4, 2-4, 3-4
Gruplarıçi	402631,54	1490	270,22			
Toplam	414718,08	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook bağımlılıklarının sınıflara göre değişimi incelendiğinde ($F_{(3, 1490)} = 14.90$) Facebook bağımlılıkları sınıf değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamli farklılık bulunan faktör olan Facebook bağımlılığı açısından sınıf değişkenine göre hangi sınıfta fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda Facebook bağımlılıkları açısından;

- Birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=35,99$), dördüncü ($\bar{x}=31,37$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından,
- İkinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=38,28$), dördüncü ($\bar{x}=31,37$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından,
- Üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=38,93$), dördüncü ($\bar{x}=31,37$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından, Facebook bağımlılıkları açısından Facebook' a daha fazla bağımlı oldukları bulunmuştur.

4.6 FACEBOOK KULLANIM AMACI ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacı Ölçeğine ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar değerlendirilerek sosyal ilişkiler, çalışmalara ilişkin ve günlük etkinlikler faktörleri bazında cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenleri açısından herhangi bir anlamli farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Cinsiyet değişkeni için iki ortalama farkın önemlilik testi (t-test), bölüm ve sınıf değişkenleri için tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri tablo halinde verilmiştir. Elde edilen bulgular $P < .05$ yani %5 düzeyinde hata payı göz ardı edilerek % 95 güvenilir sonuçlar olarak değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2011).

4.6.1 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test)

Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne ilişkin düzeylerini belirlemek amacıyla iki ortalama farkın önemlilik testi (t-test) değerleri Tablo 54 'de verilmiştir.

Tablo 54. Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu

Faktör	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Sosyal İlişkiler	Kız	877	21,83	5,27	1492	-4,004	,000
	Erkek	617	22,89	4,70			

Tablo 54. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler faktörüne ilişkin düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık olduğu ($t = -4,004$, $p < .05$) görülmektedir. Araştırmaya katılan erkek öğretmen adaylarının Sosyal ilişkiler faktörüne ilişkin düzeyleri ($\bar{x} = 21,83$) kız öğretmen adaylarının düzeylerinden ($\bar{x} = 22,89$) anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Bu duruma göre erkek öğretmen adayları, kız öğretmen adaylarına göre Facebook'u sosyal ilişkiler açısından daha fazla kullandıkları belirlenmiştir.

4.6.2 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne ilişkin düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 55 ve Tablo 56'da verilmiştir.

Tablo 55. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Bölüm	N	\bar{x}	SS
Sosyal İlişkiler	B.Ö.T.E(1)	604	23,07	4,25
	Sınıf Öğr.(2)	151	22,80	5,00
	Sosyal Bilgiler Öğr.(3)	77	21,28	5,96
	PDR (4)	113	19,72	6,36
	Fen ve Tekn. Öğr.(5)	109	23,09	4,18
	Okul Öncesi Öğr.(6)	100	23,67	3,85
	Matematik Öğr.(9)	154	21,19	5,72
	Zihin Engelliler Öğr.(10)	85	21,47	5,94
	Türkçe Öğr.(11)	101	20,29	5,52
	Toplam		1494	22,27

Tablo 56. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
Sosyal İlişkiler	Gruplararası	2137,46	8	267,18	10,92	,000	1-4, 1-9, 1-11, 2-4, 2-11, 5-4, 5-11, 6-4, 6-9, 6-11
	Gruplarıçi	36309,75	1485	24,45			
	Toplam	38447,21	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook’u Sosyal İlişkiler amacıyla kullanımlarının bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(8, 1485)} = 10,92$) Sosyal İlişkiler faktörü bölüm değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamlı farklılık bulunan faktörlerden sosyal ilişkiler açısından bölüm değişkenine göre hangi bölümde fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda;

- Facebook’un sosyal ilişkiler açısından kullanımında Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 23,07$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x} = 19,72$), matematik ($\bar{x} = 21,19$) ve Türkçe ($\bar{x} = 20,29$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook’u, sosyal ilişkiler açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook’un sosyal ilişkiler açısından kullanımında sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 22,80$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x} = 19,72$) ve Türkçe ($\bar{x} = 20,29$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook’u, sosyal ilişkiler açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook’un sosyal ilişkiler açısından kullanımında Fen ve Teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 23,09$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x} = 19,72$) ve Türkçe ($\bar{x} = 20,29$)

öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, sosyal ilişkiler açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

- Facebook'un sosyal ilişkiler açısından kullanımında okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=23,09$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=19,72$), matematik ($\bar{x}=21,19$) ve Türkçe ($\bar{x}=20,29$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, sosyal ilişkiler açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.6.3 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne ilişkin düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 57 ve Tablo 58'da verilmiştir.

Tablo 57. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Sınıf	N	\bar{x}	SS
	1	497	22,15	4,86
	2	305	20,94	5,58
Sosyal İlişkiler	3	336	23,11	4,22
	4	356	22,77	5,40
	Toplam	1494	22,27	5,07

Tablo 58. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
Sosyal İlişkiler	871,87	3	290,62	11,52	,000	1-2, 3-1, 3-2, 4-2
Gruplararası						
Gruplarıçi	37575,33	1490	25,21			
Toplam	38447,21	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook’u Sosyal İlişkiler amacıyla kullanımlarının bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(3, 1490)} = 11,52$) Sosyal İlişkiler faktörü sınıf değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamlı farklılık bulunan faktör olan sosyal ilişkiler açısından sınıf değişkenine göre hangi sınıfta fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda sosyal ilişkiler açısından;

- Birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 22,15$), ikinci ($\bar{x} = 20,94$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından,
- Üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 23,11$), birinci ($\bar{x} = 22,15$) ve ikinci ($\bar{x} = 20,94$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından,
- Üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 22,77$), dördüncü ($\bar{x} = 20,94$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından, Facebook’u, sosyal ilişkiler açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.6.4 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test)

Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin kullanımı Faktörüne yönelik düzeylerini belirlemek amacıyla iki ortalama farkın önemlilik testi (t-test) değerleri Tablo 59 ‘da verilmiştir.

Tablo 59. Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Kullanımı Faktörüne Yönelik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu

Faktör	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Çalışmalara İlişkin	Kız	877	6,02	2,23	1492	-1,185	,236
	Erkek	617	6,16	2,02			

Tablo 59. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin kullanımı faktörüne ilişkin düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık olmadığı ($t = -1,185$, $p > .05$) görülmektedir.

4.6.5 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalar İlişkin Kullanımı Faktörüne Yönelik Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin kullanımı Faktörüne yönelik düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 60 ve Tablo 61'da verilmiştir.

Tablo 60. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Kullanımı Faktörüne Yönelik Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Bölüm	N	\bar{x}	SS
Çalışmalara İlişkin	B.Ö.T.E(1)	604	6,38	2,03
	Sınıf Öğr.(2)	151	6,29	2,02
	Sosyal Bilgiler Öğr.(3)	77	5,55	2,28
	PDR (4)	113	5,40	2,24
	Fen ve Tekn. Öğr.(5)	109	6,34	2,04
	Okul Öncesi Öğr.(6)	100	6,45	1,82
	Matematik Öğr.(9)	154	5,70	2,06
	Zihin Engelliler Öğr.(10)	85	5,95	2,48
	Türkçe Öğr.(11)	101	5,16	2,52
	Toplam	1494	6,08	2,15

Tablo 61. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Kullanımı Faktörüne Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
Çalışmalara İlişkin	264,11	8	33,01	7,36	,000	1-3, 1-4, 1-9, 1-11, 2-4, 2-11, 5-4, 5-11, 6-4, 6-11
	6660,08	1485	4,48			
Toplam	6924,20	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook'u Çalışmalara ilişkin kullanımı amacıyla bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(8, 1485)} = 7,36$) Çalışmalara ilişkin kullanımı faktörü bölüm değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamli farklilik bulunan faktörlerden çalışmalara ilişkin kullanımı açısından bölüm değişkenine göre hangi bölümde fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda;

- Facebook'un çalışmalara ilişkin kullanımı açısından Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=6,38$), sosyal bilgiler ($\bar{x}=5,55$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=5,40$), Matematik ($\bar{x}=5,70$) ve Türkçe ($\bar{x}=5,16$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, çalışmalara ilişkin kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook'un çalışmalara ilişkin kullanımı açısından sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=6,29$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=5,40$), ve Türkçe ($\bar{x}=5,16$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, çalışmalara ilişkin kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook'un çalışmalara ilişkin kullanımı açısından fen ve teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=6,34$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=5,40$), ve Türkçe ($\bar{x}=5,16$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, çalışmalara ilişkin kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook'un çalışmalara ilişkin kullanımı açısından okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=6,45$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=5,40$), ve Türkçe ($\bar{x}=5,16$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, çalışmalara ilişkin kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.6.6 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Sosyal İlişkiler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin kullanımı Faktörüne yönelik düzeylerini belirlemek amacıyla tek

yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 62 ve Tablo 63'da verilmiştir.

Tablo 62. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Kullanımlarına Yönelik Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Sınıf	N	\bar{x}	SS
Çalışmalara İlişkin	1	497	5,80	2,16
	2	305	5,69	2,24
	3	336	6,69	1,79
	4	356	6,22	2,23
	Toplam	1494	6,08	2,15

Tablo 63. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Çalışmalara İlişkin Kullanımına Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
Çalışmalara İlişkin Gruplararası	217,11	3	72,37	16,07	,000	3-1, 3-2, 3-4, 4-1, 4-2
Gruplarıçi	6707,09	1490	4,50			
Toplam	6924,20	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook'u Çalışmalara ilişkin kullanımı amacıyla bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(3, 1490)} = 16,07$) Çalışmalara ilişkin kullanımı faktörü sınıf değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamlı farklılık bulunan faktör olan çalışmalara ilişkin kullanımı açısından sınıf değişkenine göre hangi sınıfta fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda çalışmalara ilişkin kullanımı açısından;

- Üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=6,69$), birinci ($\bar{x}=5,80$), ikinci ($\bar{x}=5,69$) ve dördüncü ($\bar{x}=6,22$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından,
- Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=6,22$), birinci ($\bar{x}=6,69$) ve ikinci ($\bar{x}=5,69$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından, Facebook'u, çalışmalara ilişkin kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.6.7 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test)

Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler kullanımı Faktörüne yönelik düzeylerini belirlemek amacıyla iki ortalama farkın önemlilik testi (t-test) değerleri Tablo 64 'de verilmiştir.

Tablo 64. Öğretmen Adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu

Faktör	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Günlük Etkinlikler	Kız	6,56	6,02	2,23	1492	-1,214	,225
	Erkek	6,70	6,16	2,00			

Tablo 64. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler faktörüne ilişkin düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık olmadığı ($t= -1,214$, $p>.05$) görülmektedir.

4.6.8 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne ilişkin düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 65 ve Tablo 66'da verilmiştir.

Tablo 65. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Bölüm	N	\bar{x}	SS
Günlük Etkinlikler	B.Ö.T.E(1)	604	6,95	1,92
	Sınıf Öğr.(2)	151	6,66	1,95
	Sosyal Bilgiler Öğr.(3)	77	6,27	2,37
	PDR (4)	113	5,90	2,53
	Fen ve Tekn. Öğr.(5)	109	6,52	2,19
	Okul Öncesi Öğr.(6)	100	6,71	1,88
	Matematik Öğr.(9)	154	6,41	2,20
	Zihin Engelliler Öğr.(10)	85	6,55	2,50
	Türkçe Öğr.(11)	101	6,07	2,44
	Toplam	1494	6,62	2,14

Tablo 66. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
Günlük Etkinlikler Gruplararası	171,78	8	21,47	4,77	,000	1-4, 1-11
Gruplarıçi	6685,05	1485	4,50			
Toplam	6856,83	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook'u Günlük etkinlikler için kullanımı amacıyla bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(8, 1485)} = 4,77$) Günlük etkinlikler için kullanımı faktörü bölüm değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamlı farklılık bulunan faktörlerden günlük etkinlikler açısından bölüm değişkenine göre hangi bölümde fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda;

- Facebook'un günlük etkinlikler için kullanımı açısından Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 6,95$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x} = 5,90$) ve Türkçe ($\bar{x} = 6,07$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u,

günlük etkinlikler amacıyla kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.6.9 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne yönelik düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 67 ve Tablo 68’de verilmiştir.

Tablo 67. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Sınıf	N	\bar{x}	SS
Günlük Etkinlikler	1	497	6,65	2,13
	2	305	6,38	2,31
	3	336	6,82	1,94
	4	356	6,59	2,15
	Toplam	1494	6,62	2,14

Tablo 68. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Kullanım Amacına ait Günlük Etkinlikler Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
Günlük Etkinlikler	32,86	3	10,95	2,39	,067	
Gruplararası						
Gruplarıçi	6823,97	1490	4,58			
Toplam	6856,83	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook’u Günlük Etkinlikler amacıyla kullanımının bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(3, 1490)} = 2,39$) Günlük Etkinlikler faktörü sınıf değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p > .05$) göstermemektedir.

4.7 FACEBOOK EĞİTSEL KULLANIMI ÖLÇEĞİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımı Ölçeğine ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar değerlendirilerek iletişim, işbirliği ve kaynak ve materyal paylaşımı faktörleri bazında cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenleri açısından herhangi bir anlamlı farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Cinsiyet değişkeni için iki ortalama farkın önemlilik testi (t-test), bölüm ve sınıf değişkenleri için tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri tablo halinde verilmiştir. Elde edilen bulgular $P < .05$ yani %5 düzeyinde hata payı göz ardı edilerek % 95 güvenilir sonuçlar olarak değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2011).

4.7.1 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test)

Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne ilişkin düzeylerini belirlemek amacıyla iki ortalama farkın önemlilik testi (t-test) değerleri Tablo 69 'da verilmiştir.

Tablo 69. Öğretmen Adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu

Faktör	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
İletişim	Kız	877	40,06	12,70	1492	,302	,762
	Erkek	617	39,87	11,57			

Tablo 69. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim faktörüne ilişkin düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık olmadığı ($t = ,302, p > .05$) görülmektedir.

4.7.2 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne ilişkin düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 70 ve Tablo 71 'de verilmiştir.

Tablo 70. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Bölüm	N	\bar{x}	SS
İletişim	B.Ö.T.E(1)	604	41,51	10,29
	Sınıf Öğr.(2)	151	40,70	11,50
	Sosyal Bilgiler Öğr.(3)	77	40,00	15,06
	PDR (4)	113	34,92	13,75
	Fen ve Tekn. Öğr.(5)	109	43,87	10,41
	Okul Öncesi Öğr.(6)	100	41,33	10,73
	Matematik Öğr.(9)	154	36,79	13,44
	Zihin Engelliler Öğr.(10)	85	38,87	14,45
	Türkçe Öğr.(11)	101	35,66	15,37
	Toplam	1494	39,98	12,24

Tablo 71. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
İletişim Gruplararası	97750,03	8	1221,87	8,472	,000	1-4, 1-9, 1-11, 2-4, 2-11, 5-4, 5-9, 5-11, 6-4, 6-11
Gruplarıçi	2141670,61	1485	144,21			
Toplam	223942,64	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook’u İletişim amacıyla kullanımının bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(8, 1485)} = 8,472$) İletişim faktörü bölüm değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamlı farklılık bulunan faktörlerden iletişim açısından bölüm değişkenine göre hangi bölümde fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda;

- Facebook’un iletişim amacıyla kullanımı açısından Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 41,51$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x} = 34,92$), matematik ($\bar{x} = 36,79$) ve Türkçe ($\bar{x} = 35,66$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören

öğretmen adaylarından Facebook'u, iletişim amacıyla kullandıkları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

- Facebook'un iletişim amacıyla kullanımı açısından sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=40,70$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=34,92$) ve Türkçe ($\bar{x}=35,66$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, iletişim amacıyla kullandıkları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook'un iletişim amacıyla kullanımı açısından fen ve teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=43,87$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=34,92$), matematik ($\bar{x}=36,79$) ve Türkçe ($\bar{x}=35,66$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, iletişim amacıyla kullandıkları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook'un iletişim amacıyla kullanımı açısından okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=41,33$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=34,92$) ve Türkçe ($\bar{x}=35,66$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, iletişim amacıyla kullandıkları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.7.3 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne yönelik düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 72 ve Tablo 73'de verilmiştir.

Tablo 72. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Sınıf	N	\bar{x}	SS
İletişim	1	497	39,40	12,06
	2	305	37,23	13,67
	3	336	42,19	10,01
	4	356	41,06	12,64
	Toplam	1494	39,98	12,24

Tablo 73. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
İletişim Gruplararası	4512,76	3	1504,25	10,21	,000	3-1, 3-2, 4-2
Gruplarıçi	219429,87	1490	147,268			
Toplam	223942,64	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook’u İletişim amacıyla kullanımının bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(3, 1490)} = 10,21$) İletişim faktörü sınıf değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamlı farklılık bulunan faktör olan iletişim amacıyla kullanımı açısından sınıf değişkenine göre hangi sınıfta fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda iletişim amacıyla kullanımı açısından;

- Üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 42,19$), birinci ($\bar{x} = 39,40$) ve ikinci ($\bar{x} = 37,23$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından,
- Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 41,06$), ikinci ($\bar{x} = 37,23$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından, Facebook’u, iletişim amacıyla kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.7.4 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test)

Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne ilişkin düzeylerini belirlemek amacıyla iki ortalama farkın önemlilik testi (t-test) değerleri Tablo 74 'de verilmiştir.

Tablo 74. Öğretmen Adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu

Faktör	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
İşbirliği	Kız	877	20,70	7,12	1492	1,403	,161
	Erkek	617	20,20	6,34			

Tablo 74. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği faktörüne ilişkin düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık olmadığı (t= 1,403, p>.05) görülmektedir.

4.7.5 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne ilişkin düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 75 ve Tablo 76'da verilmiştir.

Tablo 75. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Bölüm	N	\bar{x}	SS	
İşbirliği	B.Ö.T.E(1)	604	21,57	5,82	
	Sınıf Öğr.(2)	151	20,43	6,49	
	Sosyal Bilgiler Öğr.(3)	77	19,92	8,36	
	PDR (4)	113	17,88	7,72	
	Fen ve Tekn. Öğr.(5)	109	21,92	6,27	
	Okul Öncesi Öğr.(6)	100	21,37	5,10	
	Matematik Öğr.(9)	154	18,54	7,10	
	Zihin Engelliler Öğr.(10)	85	19,96	8,31	
	Türkçe Öğr.(11)	101	18,54	8,58	
	Toplam		1494	20,50	6,81

Tablo 76. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
İşbirliği	Gruplararası	2799,27	8	349,91	7,807	,000	1-4, 1-9, 1-11, 5-4, 5-9, 5-11, 6-4, 6-9
	Gruplariçi	66554,22	1485	44,81			
	Toplam	69353,49	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook’u İşbirliği amacıyla kullanımının bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(8, 1485)} = 7,807$) İşbirliği faktörü bölüm değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamlı farklılık bulunan faktörlerden işbirliği açısından bölüm değişkenine göre hangi bölümde fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda;

- Facebook’un işbirliği amacıyla kullanımı açısından Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 21,57$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x} = 17,88$), matematik ($\bar{x} = 18,54$) ve Türkçe ($\bar{x} = 18,54$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook’u, iletişim amacıyla kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook’un işbirliği amacıyla kullanımı açısından fen ve teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 21,92$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x} = 17,88$), matematik ($\bar{x} = 18,54$) ve Türkçe ($\bar{x} = 18,54$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook’u, iletişim amacıyla kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook’un işbirliği amacıyla kullanımı açısından okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x} = 21,37$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x} = 17,88$) ve Türkçe ($\bar{x} = 18,54$) öğretmenliği

bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook’u, işbirliği amacıyla kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.7.6 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne yönelik düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 77 ve Tablo 78’de verilmiştir.

Tablo 77. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Sınıf	N	\bar{x}	SS
İşbirliği	1	497	20,18	6,92
	2	305	18,92	7,59
	3	336	21,86	5,49
	4	356	21,00	6,79
	Toplam	1494	20,50	6,81

Tablo 78. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait İşbirliği Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
İşbirliği Gruplararası	1530,82	3	510,27	11,21	,000	3-1, 3-2, 4-2
Gruplarıçi	67822,67	1490	45,51			
Toplam	69353,49	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook’u İşbirliği amacıyla kullanımının bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(3, 1490)} = 11,21$) İşbirliği faktörü sınıf değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamli farklılık bulunan faktör olan işbirliği amacıyla kullanımı açısından sınıf değişkenine göre hangi sınıfta fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda işbirliği amacıyla kullanımı açısından;

- Üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=21,86$), birinci ($\bar{x}=20,18$) ve ikinci ($\bar{x}=18,92$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından,
- Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=21,00$), ikinci ($\bar{x}=18,92$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından, Facebook'u, işbirliği amacıyla kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.7.7 Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Düzeyleri (t-test)

Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne ilişkin düzeylerini belirlemek amacıyla iki ortalama farkın önemlilik testi (t-test) değerleri Tablo 79 'da verilmiştir.

Tablo 79. Öğretmen Adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Düzeylerinin Cinsiyete Göre Değişimi Tablosu

Faktörler	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
Kaynak ve Materyal Paylaşımı	Kız	877	12,94	5,21	1492	1,492	,301
	Erkek	617	13,21	4,53			

Tablo 79. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı faktörüne ilişkin düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık olmadığı ($t= 1,492, p>.05$) görülmektedir.

4.7.8 Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının bölüm değişkeni açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne ilişkin düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 80 ve Tablo 81'de verilmiştir.

Tablo 80. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Bölüm	N	\bar{x}	SS
Kaynak ve Materyal Paylaşımı	B.Ö.T.E(1)	604	13,84	4,43
	Sınıf Öğr.(2)	151	12,94	4,71
	Sosyal Bilgiler Öğr.(3)	77	11,70	6,01
	PDR (4)	113	11,69	5,35
	Fen ve Tekn. Öğr.(5)	109	14,51	4,23
	Okul Öncesi Öğr.(6)	100	14,07	4,24
	Matematik Öğr.(9)	154	11,79	4,98
	Zihin Engelliler Öğr.(10)	85	11,97	5,79
	Türkçe Öğr.(11)	101	11,32	5,71
	Toplam	1494	13,05	4,94

Tablo 81. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
Kaynak ve Materyal Paylaşımı	1708,48	8	213,56	9,115	,000	1-3, 1-4, 1-9, 1-10, 1-11, 5-3, 5-4, 5-9, 5-10, 5-11, 6-3, 6-4, 6-9, 6-11
Gruplararası	34792,79	1485	23,42			
Gruplarıçi						
Toplam	36501,27	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook’u Kaynak ve Materyal Paylaşımı amacıyla kullanımının bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(8, 1485)} = 9,115$) Kaynak ve Materyal Paylaşımı faktörü bölüm değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamlı farklılık bulunan faktörlerden kaynak ve materyal paylaşımı açısından bölüm değişkenine göre hangi bölümde fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda;

- Facebook'un kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı açısından Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=13,84$), sosyal bilgiler ($\bar{x}=11,70$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=11,69$), matematik ($\bar{x}=11,79$), zihin engelliler ($\bar{x}=11,97$) ve Türkçe ($\bar{x}=11,32$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook'un kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı açısından fen ve teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=14,51$), sosyal bilgiler ($\bar{x}=11,70$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=11,69$), matematik ($\bar{x}=11,79$), zihin engelliler ($\bar{x}=11,97$) ve Türkçe ($\bar{x}=11,32$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.
- Facebook'un kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı açısından okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=14,07$), sosyal bilgiler ($\bar{x}=11,70$), psikolojik danışmanlık ve rehberlik ($\bar{x}=11,69$), matematik ($\bar{x}=11,79$) ve Türkçe ($\bar{x}=11,32$) öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından Facebook'u, kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.7.9 Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkeni Açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait İletişim Faktörüne İlişkin Düzeyleri (ANOVA)

Öğretmen adaylarının sınıf değişkeni açısından Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne yönelik düzeylerini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) değerleri Tablo 82 ve Tablo 83'de verilmiştir.

Tablo 82. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Görüşlerinin Analizi (ANOVA)

Faktör	Sınıf	N	\bar{x}	SS
Kaynak ve Materyal Paylaşımı	1	497	12,46	4,96
	2	305	12,06	5,36
	3	336	14,53	3,90
	4	356	13,33	5,08
	Toplam	1494	13,05	4,94

Tablo 83. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Facebook Eğitsel Kullanımına ait Kaynak ve Materyal Paylaşımı Faktörüne İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Top.	sd	Kareler Orta.	F	p	Farklar
Kaynak ve Materyal Paylaşımı	Gruplararası	1234,42	3	411,47	17,38	,000	3-1, 3-2, 3-4, 4-2
	Gruplarıçi	35266,85	1490	23,66			
	Toplam	36501,27	1493				

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook'u Kaynak ve Materyal Paylaşımı amacıyla kullanımının bölümlere göre değişimi incelendiğinde ($F_{(3, 1490)} = 17,38$) Kaynak ve Materyal Paylaşımı faktörü sınıf değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p < .05$) göstermektedir.

Anlamlı farklılık bulunan faktör olan kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı açısından sınıf değişkenine göre hangi sınıfta fark olduğuna bonferroni çoklu karşılaştırma testi ile bakılmıştır. Test sonucunda kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı açısından;

- Üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=14,53$), birinci ($\bar{x}=12,46$), ikinci ($\bar{x}=12,06$) ve dördüncü ($\bar{x}=13,33$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından,
- Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ($\bar{x}=13,33$), ikinci ($\bar{x}=12,06$) sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından, Facebook'u, işbirliği amacıyla kullanımları açısından daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

4.8 FAKTÖRLER BAZINDA ÖĞRETMEN ADAYLARININ FACEBOOK BAĞIMLILIĞI, FACEBOOK KULLANIM AMACI VE FACEBOOK'UN EĞİTSEL KULLANIMI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DÜZEYİ VE YÖNÜ AÇISINDAN YAPILAN ANALİZLER (SIMPLE CORRELATION: PEARSON CORRELATION)

Bu bölümde, öğretmen adaylarının faktörler bazında Facebook Bağımlılığı, Facebook Kullanım Amacı ve Facebook Eğitsel Kullanımı arasındaki ilişkinin düzeyi ve yönü araştırılmıştır. Faktörler bazında yapılan Basit Korelasyon (Pearson Correlation) katsayıları Tablo 84'de verilmiştir.

Tablo 84. Faktörler bazında Öğretmen Adaylarının Facebook Bağımlılığı, Facebook Kullanım Amacı ve Facebook Eğitsel Kullanımı arasındaki düzeye ilişkin Basit Korelasyon Katsayıları

	Facebook Bağımlılığı	Sosyal İlişkiler	Çalışmalara İlişkin	Günlük Etkinlikler	İletişim	İşbirliği	Kaynak ve Materyal Paylaşımı
Facebook Bağımlılığı	1						
Sosyal İlişkiler	,144**	1					
Çalışmalara İlişkin	,103**	,585**	1				
Günlük Etkinlikler	,129**	,562**	,437**	1			
İletişim	,128**	,500**	,471**	,408**	1		
İşbirliği	,058**	,473**	,450**	,395**	,794**	1	
Kaynak ve Materyal Paylaşımı	,158**	,410**	,424**	,384**	,669**	,704**	1

- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook bağımlılığı ile Facebook’u sosyal ilişkiler amacıyla kullanımları ($r = .144$), çalışmalara ilişkin kullanımları ($r = .103$) ve günlük etkinliklerde kullanımları ($r = .129$) arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ($p < .05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum Facebook’un kullanım amacı ile Facebook bağımlılığı arasındaki ilişkinin düşük düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında Facebook bağımlılığı ile Facebook’u iletişim amaçlı kullanımı ($r = .128$), işbirliği amaçlı kullanımı ($r = .058$), kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı ($r = .193$) arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ($p < .05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum Facebook’un eğitim amaçlı kullanımı ile Facebook bağımlılığı arasındaki ilişkinin düşük düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook'u sosyal ilişkiler amacıyla kullanımı ile Facebook'u çalışmalara ilişkin kullanımları ($r = .585$) ve günlük etkinliklerde kullanımları ($r = .562$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ($p < .05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum Facebook'un sosyal ilişkiler amacıyla kullanılması, çalışmaya ilişkin kullanılması ve günlük etkinliklerde kullanımı arasındaki ilişkinin orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında Facebook'u sosyal ilişkiler amacıyla kullanımı ile Facebook'u iletişim amaçlı kullanımı ($r = .500$), işbirliği amaçlı kullanımı ($r = .473$), kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı ($r = .410$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ($p < .05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile Facebook'un sosyal ilişkiler amacıyla kullanımı arasındaki ilişkinin orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.
- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook'u çalışmalara ilişkin kullanımları ile Facebook'u günlük etkinliklerde kullanımları ($r = .437$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ($p < .05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum Facebook'un çalışmaya ilişkin kullanımı ile günlük etkinliklerde kullanımları arasındaki ilişkinin orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında Facebook'u çalışmalara ilişkin kullanımları ile Facebook'u iletişim amaçlı kullanımı ($r = .471$), işbirliği amaçlı kullanımı ($r = .450$), kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı ($r = .424$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ($p < .05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile Facebook'un çalışmalara ilişkin kullanımı arasındaki ilişkinin orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.
- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook'u günlük etkinliklerde kullanımı ile Facebook'u iletişim amaçlı kullanımı ($r = .408$), işbirliği amaçlı kullanımı ($r = .395$), kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı ($r = .384$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ($p < .05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile Facebook'un günlük etkinliklerde kullanımı arasındaki ilişkinin orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook’u iletişim amaçlı kullanımı ile işbirliği amaçlı kullanımı ($r = .794$) arasındaki ilişkinin pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı ($p < .05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum Facebook’un iletişim amaçlı kullanımı ile Facebook’un işbirliği amacıyla kullanımı arasındaki ilişkinin yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında Facebook’u iletişim amaçlı kullanımı ile kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı ($r = .669$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ($p < .05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum Facebook’un iletişim amaçlı kullanımı ile Facebook’un kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı arasındaki ilişkinin orta düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.
- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook’u işbirliği amaçlı kullanımı ile kaynak ve materyal paylaşımı amaçlı kullanımı ($r = .704$) arasındaki ilişkinin pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı ($p < .05$) ilişki olduğu bulunmuştur. Bu durum Facebook’un işbirliği amaçlı kullanımı ile Facebook’un kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımı arasındaki ilişkinin yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak sonuçlar ve bu sonuçlarla ilgili geliştirilen önerilere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında 22 alt problem gözetilerek yapılan uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi ile aşağıdaki sonuç ve önerilere varılmıştır.

5.1 SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının Facebook bağımlılıkları, Facebook'u Kullanım amaçları ve Facebook'u eğitsel kullanım düzeyleri incelenmiştir. Bu amaçla, Facebook Bağımlılığı, Facebook Kullanım Amacı ve Facebook Eğitsel Kullanımı ölçeği kullanılarak, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın 1. alt probleminde cinsiyet değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Bağımlılık düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre erkek öğretmen adayları kız öğretmen adaylarına göre Facebook'a daha bağımlıdırlar.

Araştırmanın 2. alt probleminde bölüm değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Bağımlılık düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre;

- Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler, PDR ve zihin engelliler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;

- Sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler ve PDR bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Fen ve teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler, PDR ve zihin engelliler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Matematik öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, BÖTE, sınıf, sosyal bilgiler, PDR ve okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sınıf, sosyal bilgiler, PDR, okul öncesi ve zihin engelliler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook' a daha fazla bağımlı oldukları saptanmıştır.

Araştırmanın 3. alt probleminde sınıf değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Bağımlılık düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre; birinci, ikinci ve üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları, dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook'a daha fazla bağımlıdırlar.

Araştırmanın 4. alt probleminde cinsiyet değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait sosyal ilişkiler faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Buna göre, erkek öğretmen adayları, kız öğretmen adaylarına göre Facebook'u sosyal ilişkiler açısından daha fazla kullanmaktadırlar.

Araştırmanın 5. alt probleminde bölüm değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait sosyal ilişkiler faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre;

- BÖTE bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR, matematik ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Fen ve teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR, matematik ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook'u sosyal ilişkiler kurmak açısından daha fazla kullanmaktadırlar.

Araştırmanın 6. alt probleminde sınıf değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait sosyal ilişkiler faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda sınıf değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre; birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre; üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, birinci ve ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre; üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook'u sosyal ilişkiler açısından daha fazla kullanmaktadırlar.

Araştırmanın 7. alt probleminde cinsiyet değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait çalışmalara ilişkin kullanımı faktörüne yönelik düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın 8. alt probleminde bölüm değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait çalışmalara ilişkin kullanımı faktörüne yönelik düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre;

- BÖTE bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler, PDR, matematik ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Fen ve teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook’u çalışmalara ilişkin kullanımları açısından daha fazla tercih ettikleri bulunmuştur.

Araştırmanın 9. alt probleminde sınıf değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait çalışmalara ilişkin kullanımı faktörüne yönelik düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda sınıf değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre; üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, birinci, ikinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre; dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, birinci ve ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook’u çalışmalara ilişkin kullanımları açısından daha fazla tercih ettikleri bulunmuştur.

Araştırmanın 10. alt probleminde cinsiyet değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait günlük etkinlikler faktörüne yönelik düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın 11. alt probleminde bölüm değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait günlük etkinlikler faktörüne yönelik düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre;

- BÖTE bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR, ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook'u çalışmalara ilişkin kullanımları açısından daha fazla tercih ettikleri bulunmuştur.

Araştırmanın 12. alt probleminde sınıf değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Kullanım Amacına ait günlük etkinlikler faktörüne yönelik düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda sınıf değişkeni açısından anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur.

Araştırmanın 13. alt probleminde cinsiyet değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait iletişim faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın 14. alt probleminde bölüm değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait iletişim faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur.

Buna göre;

- BÖTE bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR, matematik ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Fen ve teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR, matematik ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook'u eğitsel olarak iletişim amacıyla daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

Araştırmanın 15. alt probleminde sınıf değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel kullanımına ait iletişim faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda sınıf değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği tespit

edilmiştir. Buna göre; üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, birinci ve ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre; dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook'u iletişim amacıyla kullanımları açısından daha fazla tercih ettikleri bulunmuştur.

Araştırmanın 16. alt probleminde cinsiyet değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait işbirliği faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın 17. alt probleminde bölüm değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait işbirliği faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre;

- BÖTE bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR, matematik ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Fen ve teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR, matematik ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, PDR ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook'u eğitsel olarak işbirliği amacıyla daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

Araştırmanın 18. alt probleminde sınıf değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel kullanımına ait işbirliği faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda sınıf değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre; üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, birinci ve ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre; dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook'u işbirliği amacıyla kullanımları açısından daha fazla tercih ettikleri bulunmuştur.

Araştırmanın 19. alt probleminde cinsiyet değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait kaynak ve materyal paylaşımı faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın 20. alt probleminde bölüm değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel Kullanımına ait kaynak ve materyal paylaşımı faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre;

- BÖTE bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler, PDR, matematik, zihin engelliler ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Fen ve teknoloji öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler, PDR, matematik, zihin engelliler ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre;
- Okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının, sosyal bilgiler, PDR matematik ve Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook'u eğitsel olarak kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla daha fazla kullandıkları bulunmuştur.

Araştırmanın 21. alt probleminde sınıf değişkeni açısından öğretmen adaylarının Facebook Eğitsel kullanımına ait kaynak ve materyal paylaşımı faktörüne ilişkin düzeylerine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucunda sınıf değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre; üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, birinci, ikinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre; dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, ikinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre Facebook'u kaynak ve materyal paylaşımı amacıyla kullanımları açısından daha fazla tercih ettikleri bulunmuştur.

Araştırmanın 22. alt probleminde faktörler bazında öğretmen adaylarının Facebook bağımlılığı, Facebook kullanım amacı ve Facebook'un eğitsel kullanımı arasındaki

ilişkinin düzeyi ve yönü incelenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının;

- Facebook kullanım amacı ile Facebook bağımlılığı arasındaki ilişkinin pozitif yönlü düşük düzeyde,
- Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile Facebook bağımlılığı arasındaki ilişkinin pozitif yönlü düşük düzeyde,
- Facebook'un eğitim amaçlı kullanımı ile Facebook kullanım amacı arasındaki ilişkinin pozitif yönde orta düzeyde olduğu sonucu elde edilmiştir.

5.2 ÖNERİLER

Ülkemiz, özellikle genç ve öğrenci nüfusun yüksekliği, gelişmekte olan bir ülke olması, internet ve sosyal ağların kullanımının giderek yaygınlaşması, işsizlik ve internet kafelerin kontrolsüzce artması nedeniyle bu yeni tanımlanan bağımlılık için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Ülkemiz için henüz yeni olan bu sorunu uzun bir süredir yaşamakta olan uzak doğu ülkelerinde ve ABD'de artık bu durumla ilgili tedavi merkezleri oluşturulmuştur. Gelecekte ülkemiz içinde bu tip tedavi merkezlerinin kurulmasına ihtiyaç duyulup duyulmayacağı henüz belli olmamakla birlikte, gelişen çağa hızlı bir şekilde ayak uyduran Türkiye'de de "internet ve sosyal ağ bağımlılığı" sorununun giderek artmaya başlayabileceği düşünülmektedir. Bu durumun oluşmaması için ebeveynlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Hastalık seviyesine gelmeden önce aileler bu durumla ilgili çocukları için bir kullanım sınırlaması getirebilir ya da çocuklarını başka uğraşlara, yeni hobilere yönlendirebilirler.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarında, Facebook'un gereğinden fazla zamanlarını aldıkları görülmektedir. Bu kapsamda alanında uzman kişiler, sosyal paylaşım sitelerinin verimli bir şekilde kullanılması doğrultusunda öğrencilere çeşitli kurs, seminer vb. etkinlikler düzenleyebilirler.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının çoğunluğunun Facebook'ta çeşitli gruplara üye oldukları görülmektedir. Bu bağlamda üniversitelerde eğitim veren öğretim elemanları derslerine ait bir Facebook grubu oluşturup, derslerini oluşturduğu sosyal

paylaşım sitesi grubu üzerinden yürütebilir. Bu durum hem öğrencilerin Facebook'u eğitim amaçlı kullanmasına, hem de kullanım amaçlarının değişmesini sağlayabilir.

Uzaktan Eğitim veren üniversiteler, uzaktan eğitim sistemlerine Facebook'u dâhil ederek bir örnek çalışma gerçekleştirebilir ve Facebook'un sahip olduğu uygulamalardan yararlanabilirler.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının Facebook bağımlılıkları, Facebook'u kullanım amaçları ve Facebook'un eğitsel açıdan kullanımı incelenmiştir. Bu tip benzer çalışmalar farklı hedef kitlelerle, farklı düzeylerde gerçekleştirilerek ülkemizdeki sosyal ağ bağımlılığı ortaya çıkarılabilecek ve özellikle gelecek nesillerimiz sağlığı açısından bu sorunun giderilmesine yönelik bir takım tedbirler alınabilecektir. Örneğin, her seviye deki eğitim kurumlarında uzmanlar tarafından çeşitli seminerler verilerek bireylerin bu konu hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Abhijit, N. (2011). Facebook Addiction. <http://www.buzzle.com/articles/facebook-addiction.html> adresinden 21.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Ajjan, H. ve Hartshorne, R. (2008). Investigating Faculty Decisions to Adopt Web 2.0 Technologies: Theory and Empirical Tests. *Internet and Higher Education*, 11(2), 71–80.
- Akar, E. (2010). Sanal Toplulukların Bir Türü Olarak Sosyal Ağ Siteleri – Bir Pazarlama İletişimi Kanalı Olarak İşleyişi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 107-122.
- Akgül, M. (1995). İnternet: Olanaklar, Araçlar ve Yönetimi. Ankara: Bilkent Üniversitesi.
- Altay, G. (2010). Sosyal Ağlar ve Sosyalleşme. http://www.gurbetaltay.com/sector_detay.asp?sek=80 adresinden 11.07.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Anagnostopoulos, A.K. ve Ravi-Mahdian, M. (2008). Influence and Correlation in Social Networks. *14th ACM International Conference on Knowledge Discovery and Data Minin*. New York, USA.
- Amichai-Hamburger, Y. ve Vinitzky, G. (2010). Social network use and personality. *Computers in Human Behavior*, 26(6), 1289-1295.
- Balta, O. C. ve Horzum, M. B. (2008). Internet Addiction Test. *Educational Sciences and Practice*, 7(13), 87-102.
- Başaran, F. (2005). İletişim Ağlarının Ekonomisi. Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Beard, K. W.ve Wolf, E. M. (2001). Modification in the Proposed Diagnostic Criteria for Internet Addiction. *CyberPsychology and Behavior*, 4(3), 377-383.
- Block J. J. (2008). Issues for DSM-V: Internet Addiction. *The American Journal of Psychiatry*, 165(3), 306-307.
- Boğa, U. (2011). *Bilişim Suçlarıyla Mücadele Yöntemleri*. Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara.

- Boğaç, E. ve Songür, M. (1999). *Açıklamalı, Bilgisayar ve İnternet Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Hacettepe-TAŞ Yayınevi.
- Boyd, D. M. ve Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230. <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html> adresinden 19.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Brenner, V. (1997). Psychology of Computer Use: XLVII. Parameters of Internet Use, Abuse and Addiction: The first 90 days of the Internet usage survey. *Psychological Reports*, 80, 879-882.
- Burcher, N. (2011). Facebook usage figures by country july. <http://www.nickburcher.com/2011/07/facebook-usage-figures-by-country-july.html> adresinden 01.08.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Buss, A. ve Strauss, N. (2009). *Online Communities Handbook: Building Your Business and Brand On The Web*. USA: New Riders Press.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.B., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Veri Analizi El Kitabı*. (13. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Caplan, S.E. (2002). Problematic Internet Use and Psychosocial Well-Being: Development of a Theory-Based Cognitive–Behavioral Measurement Instrument. *Computers in Human Behavior*, 18(5), 553-576.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A. A. ve Gürcan, A. (2007). The Validity and Reliability of the Problematic Internet Usage Scale. *Educational Science: Theory and Practice*, 7(1), 411-416.
- Chen, S. H. ve Chou, C. (1999). Development of Chinese Internet Addiction Scale in Taiwan. *107th American Psychology Annual Convention*. Boston, USA.
- Chou C. (2001). Internet Heavy Use and Addiction Among Taiwanese College Students: An Online Interview Study. *CyberPsychology and Behavior*, 4(5), 573-585.

- Chou C. ve Hsiao M. C. (2000). Internet Addiction, Usage, Gratification, and Pleasure Experience: the Taiwan College Students' Case. *Computers and Education*, 35, 65–80.
- Chou T.J. ve Ting C.C. (2003). The Role of Flow Experience in Cyber-Game Addiction. *CyberPsychology and Behavior*, 6(6), 663-675.
- Mack, E. (2011). Like, no kidding: Baby named after Facebook 'Like'. http://news.cnet.com/like-no-kidding-baby-named-after-facebook-like/8301-17938_105-20063397-1.html adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Çavdar, O., Yiğit, N. ve Alev, N. (2010). Fen Bilgisi ve Fizik Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağ Sitelerine Yönelik Düşünceleri. *IX. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Çelik, T. ve Karaaslan, E. (2003). İnternet Toplumu Olusum Süreci. *İnternet Konferansı*, <http://inet-tr.org.tr/inetconf9/bildiri/45.doc> adresinden 11.06.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Çetin, E. (2009). Sosyal İletişim Ağları ve Gençlik: Facebook Örneği. *Uluslararası Davraz Kongresi Bildiri Kitabı*, 1094-1105. <http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/bilim/bilim15.pdf> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Çoklar, A. N. (2010). *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Işığında Dönüşümler*. F. Odabaşı (Editör.), *Ailede Dönüşümler*, s. 185-208. Ankara: Nobel Yayın.
- Dailymail, 2012. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2110646/Driving-facebook-safe-Haha-Parents-daughters-text-predicted-fatal-mistake-seeking-change-driving-laws.html> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Davis, R. A. (2001). A Cognitive–Behavioral Model of Pathological Internet Use. *Computer in Human Behaviour*, 77, 187-195.
- Davis, R.A., Flett, G.L. ve Besser, A. (2002). Validation of a New Scale for Measuring Problematic Internet Use: Implications for Pre-Employment Screening. *CyberPsychology and Behavior*, 5(4), 331-345.

- Dede, M.B. (2004). *İnternet*. (1. Baskı) İstanbul: İnsan Yayınları.
- Demirer, Ö. (2010). Geçmiş ve Geleceğiyle Facebook. <http://e-bergi.com/2010/Mart/Gecmisi-ve-Gelecegiyle-Facebook> adresinden 14.08.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Demir, S. (2001). *Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin İnternetin Öğretim Amaçlı Kullanımına İlişkin Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi (Gaziantep Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Gaziantep.
- Denti, L., Barbopoulos, I., Nilsson, I., Holmberg, L., Thulin, M., Wendeblad, M. ve Davidsson, E. (2012). *GRI-rapport, Sweden's largest Facebook study*. Gothenburg Research Institute School of Business, Economics and Law at University of Gothenburg.
- Dikmen, C. (2002). *İnternet bağımlılığının gençler üzerindeki etkisinin aileler yardımı ile çözümlenmesi*. Marmara Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü Bitirme Tezi, İstanbul.
- Duman, A. (1997). İnternet öğrenme ve eğitim üzerine bir deneme. <http://www.dergimiz.biz/internet-ogrenme-ve-egitim-uzerine-bir-deneme.htm> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Ellison, N. B., Steinfield, C. ve Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1. <http://jcmc.indiana.edu/vol12/issue4/ellison.html> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Engelberg, E. ve Sjöberg L. (2004). Internet Use, Social Skills, and Adjustment. *Cyberpsychology and Behavior*, 7(1), 41-47.
- Erin, W. (1999) . Idaho Professors Study Internet Junkies . *Community College Week*, 11(12), 16.
- Erol, Z. (2011). Sosyal Ağ Bağımlılığı. *Yaşam Rehberim* 1(3), 10-11.

- Facebook, (2012). Products. <http://newsroom.fb.com/content/default.aspx?NewsAreaId=19> adresinden 12.06.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Federwisch, A. (1997). Internet Addiction. Illustration by Malcolm Garris/Photodisc. <http://www.nurseweek.com/features/97-8/iadct.html> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Ferdig, R. E. (2007). Editorial: Examining Social Software in Teacher Education. *Journal of Technology and Teacher Education*, 15(1), 5-10.
- Genç, Ö. (2002). Uzaktan Eğitimde Alternatif Öğretim Yaklaşımları. *Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Sergisi: BTIE- 2002, Bildiriler Kitabı*, 1-10. Ankara 2002.
- Goldberg, I. (1996). Internet Addiction Disorder. <http://www.webs.ulpgc.es/aeps/JR/Documentos/ciberadictos.doc> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Gonzales, L. ve Vodicka, D. (2010). Top Ten Internet Resources for Educators. *Leadership*, 32-37.
- Greenfield, D.N. (1999). Psychological Characteristics of Compulsive Internet Use: A Preliminary Analysis. *Cyber Psychology and Behavior*, 2(5), 403-412.
- Griffiths, M. D. (1993). Are Computer Games Bad for Children? *The Psychologist: Bulletin of the British Psychological Society*, 6, 401-407.
- Griffiths, M. D. (1995). Technological Addictions. *Clinical Psychology Forum*, 76, 14-19.
- Griffiths, M. D. (1998). Internet Addiction: Does It Really Exist? In: *Psychology and the Internet: Intrapersonal, Interpersonal and Transpersonal Applications*. 61-75, New York.
- Griffiths, M. D. (1999). Internet Addiction: Fact or Fiction? *The Psychologist*, 12(5), 246-250.

- Griffiths, M. (2000). Internet Addiction-Time to be Taken Seriously. *Addiction Research*, 8(5), 413-418.
- Griffiths, M.D. (1996). Internet Addiction: An issue for Clinical Psychology? *Clinical Psychology Forum*, 97, 32–36.
- Gross, R ve Acquisti A. (2005). Information Revelation and Privacy in Online Social Networks (The Facebook case). <http://www.heinz.cmu.edu/~acquisti/papers/privacy-facebookgross-acquisti.pdf> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. XV. *Türkiye'de İnternet Konferansı, 2-4 Aralık 2010*, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Gülşen, R. (2005). *İnternet ve Toplum*. Ankara: Anı Yayınları.
- Güntüç, S. (2009). *İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bazı Demografik Değişkenler İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.*, Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Van.
- Gürhani, N. (2004). *Toplumun Doğuşu*. <http://kirpi.fisek.com.tr/index.php?metinno=diger/20050315135147.txt> adresinden 03.06.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Gürol, M. ve Sevindik, T. (1999). İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları, *I-net konferansları*, Ankara.
- Güzel, M. (2006). Küreselleşme, İnternet ve Gençlik Kültürü. *Küresel İletişim Dergisi*, 1, 1-16.
- Hamid, S., Chang, S. ve Kurnia, S. (2009). Identifying the use of online social networking in higher education. In Same places, different spaces. *Proceedings ascilite Auckland*, <http://www.ascilite.org.au/conferences/auckland09/procs/hamid-poster.pdf> adresinden 12.06.2012 tarihinde erişilmiştir.

- Hansen, S. (2002). Excessive Internet Usage or Internet Addiction? The Implications of Diagnostic Categories for Student Users. *Journal of Computer Assisted Learning*, 18, 232-236.
- Huang, A. (2012). Claire Lin, Taiwan Woman, Commits Suicide on Facebook Chat. http://www.huffingtonpost.com/2012/03/27/claire-lin-facebook-suicide_n_1381910.html adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- İnan, A. (2000). *İnternet El Kitabı*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- İpek, İ. (2002). Uzaktan Öğretimde Stratejik Planlama ve Öğretim Tasarımı Yaklaşımlarının Uygulanması Sürecindeki Yaklaşımları. *Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Sergisi (BITE) 2002 Bildiriler Kitabı*, Ankara.
- İşbulan, O. (2008). *Uzaktan Eğitim Web Sitesinin Kullanılabilirlik Düzeyi - SAÜ Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- İşman, A. (1998). *Uzaktan Eğitim: Genel Tanımı, Türkiye'deki Gelişimi ve Proje Değerlendirmeleri*. Adapazarı: Değişim Yayınları.
- İşman, A. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (2. Baskı), Ankara: Sempati Yayınları.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. (4. Baskı), Ankara: Pegem Yayınları.
- Johansson, A. ve Götestam, K. G. (2004). Internet Addiction: Characteristics of A Questionnaire and Prevalence in Norwegian Youth (12–18 Years). *Scandinavian Journal of Psychology*, 45, 223–229.
- Joly, K. (2007). Facebook, MySpace, and Co. IHEs ponder whether or not to embrace social networking websites, http://findarticles.com/p/articles/mi_m0LSH/is_4_10/ai_n27208552/ adresinden 30. 05. 2012 tarihinde erişilmiştir.
- Jones, N., Blackey, H., Fitzgibbon, K. ve Chew, E. (2010). Get out of MySpace! *Computers and Education*, 54, 776–782.

- Kalafat, Ö. ve Göktaş, Y. (2011). Sosyal Ağların Yükseköğretimde Kullanımı: Gümüşhane Üniversitesi, Facebook Örneği. *5th International Computer and Instructional Technologies Symposium, 22-24 September 2011*. Fırat University, Elazığ- Turkey.
- Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: the vulnerability of college students. *CyberPsychology and Behavior, 1*(1), 11-17.
- Kanwal, N. ve Archanapreet, A. (2003). Internet Addiction in Students: A Cause of Concern. *CyberPsychology and Behavior, 6*(6), 653-656.
- Keleş, E. ve Demirel, P. (2011). Bir Sosyal Ağ Olarak Facebook'un Formal Eğitimde Kullanımı. *5th International Computer and Instructional Technologies Symposium, 22-24 September 2011*. Fırat University, Elazığ- Turkey
- Kim, K., Ryu, E., Chon, M., Yeun, E., Choi, S., Seo, J. ve Nam, B. (2006). Internet Addiction in Korean Adolescents and Its Relation to Depression and Suicidal Ideation: A Questionnaire Survey. *International Journal of Nursing Studies, 43*(2), 185-92.
- Kim, W., Jeong, O. R. ve Lee, S. W. (2010). On Social Web Sites. *Information Systems, 35*(2), 215-236.
- Kirallo, L. V. (2005). *Internet addiction disorder: a descriptive study of college counselors in four year institutions*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. University of La Verne College of Education and Organizational Leadership, Amerika.
- Kirschner, P. A. ve Karpinski, A.C. (2010). Facebook and Academic Performance. *Computers in Human Behavior, 1-9*.
- Kobak, K. ve Biçer, S. (2008). Facebook Sosyal Paylaşım Sitesinin Kullanım Nedenleri. *8th International Education Technology Conference (pp. 567-571), 6-9 Mayıs 2008*. Eskişehir, Turkey. <http://www.ietc.net/publications/ietc2008.pdf> adresinden 30. 05. 2012 tarihinde erişilmiştir.

- Lenhart, A. ve Madden, M. (2007). *Social Networking Web sites and Teens: An Overview*. Pew Internet and American Life Project Report.
- Leung, L. (2004). Net-Generation Attributes and Seductive Properties of the Internet as Predictors of Online Activities and Internet Addiction. *CyberPsychology and Behavior*, 7(3), 333-348.
- Li, C. (2007). How Consumers Use Social Networks. *For Interactive Marketing Professionals*, 1-11.
- Lin, S. S. J. ve Tsai, C. C. (2002). Sensation Seeking and Internet Dependence of Taiwanese High School Adolescents. *Computers in Human Behavior*, 18, 411-426.
- Lo S. , Wang C. ve Fang, W. (2005). Physical Interpersonal Relationships and Social Anxiety Among Online Game Players. *CyberPsychology and Behavior*, 8(1), 15-20.
- Lockyer, L. ve Patterson, J. (2008). Integrating Social Networking Technologies in Education: A Case Study of a Formal Learning Environment. *Advanced Learning Technologies Conference*, USA.
- Maran, C. M. (2009). Parallel life on social network: a study. *The IUP Journal of Management Research*, 8(29), 7 – 30.
- Martin, C. (2009). Social networking usage and grades among college students: a study to determine the correlation of social media usage and grades. <http://www.unh.edu/news/docs/UNHsocialmedia.pdf> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Mashable, (2012). How to Tell if You're Addicted to Facebook. <http://mashable.com/2012/05/09/facebook-addiction-quiz/> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Mazman, S. G. (2009). *Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Mazman, S. G. ve Usluel, Y. K. (2009). Sosyal Ağların Benimsenmesi Ölçeği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi* 8(15), 137-157.
- McFall, P. (2011). Facebook stress linked to number of 'friends'. <http://www.napier.ac.uk/media/Pages/NewsDetails.aspx?NewsID=187>.
Edinburgh Napier University, Scotland.
- McLoughlin, C. ve Lee, M.J.V. (2007). Social Software and Participatory Learning: Pedagogical Choices with Technology Affordances in the Web2.0 Era. <http://www.ascilite.org.au/conferences/singapore07/procs/mcloughlin.pdf>
adresinden 05.06.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Mesch, G.S. 2001. Social Relationships and Internet Use Among Adolescents in Israel. *Social Science Quarterly*, 82(2), 329-339.
- Mislove, A.M., Gummadi, M., Krishna P., Druschel, P. ve Bhattacharjee, B. (2007). Measurement and Analysis of Online Social Networks. *IMC'07: Proceedings of the 7th ACM SIGCOMM Conference on Internet Measurement, October 24-26, San Diego, California, USA.*
- Morahan-Martin, J. ve Schumacher, P. (2000). Incidence and Correlates of Pathological Internet Use Among College Students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13-29.
- Morgan, M. E., Chareen S. ve Elison-Bowers P. (2010). Image and Video Disclosure of Substance Use on Social Media Websites. *Computers in Human Behavior*, 1-7.
- Muijs, D., West, M. ve Ainscow, M. (2010). Why network? Theoretical perspectives on networking. *School Effectiveness and School Improvement*, 21(1), 5-26.
- Munoz, C. ve Towner, T. (2009). Opening Facebook: How to use Facebook in the college classroom. *Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education International Conference*. Chesapeake, VA: AACE.
- Murray, C. (2008). Schools and Social Networking: Fear or Education? *Synergy Perspectives*, 6(1), 8-12.

- Nichols, L. A. ve Nicki, R. (2004). Development of a Psychometrically Sound Internet Addiction Scale: A Preliminary Step. *Psychology of Addictive Behaviors*, 18(4), 381-384.
- Ntvmsnbc, (2010). Sırbistan'da Facebook bağımlılığı kliniği. <http://www.ntvmsnbc.com/id/25154459> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Kwon, O. ve Wen, Y. (2010). An empirical study of the factors affecting social network service use. *Computers in Human Behavior*, 26(2), 254-263.
- Onat, F. ve Alikılıç, Ö. A. (2008). Sosyal Ağ Sitelerinin Reklam ve Halkla İlişkiler Ortamları Olarak Değerlendirilmesi. *Journal of Yaşar University*, 3(9), 1111-1143.
- Oral, B. (2005). *İnternet ve Toplum*. s. 90-116. Ankara: Anı Yayınları.
- Owen, R. ve Humphrey, P. (2009). The structure of Online Marketing Communication channels. *Journal of Management and Marketing Research*, 1-10.
- Ögel, K. (2001). *İnsan, Yaşam ve Bağımlılık Tartışmalar ve Gerekeçeler*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Özdilek, A.O. (2002). *İnternet ve Hukuk*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Öztürk, Ö., Odabaşoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y. ve Kalyoncu, Ö. A. (2007). İnternet Bağımlılığı: Kliniği ve Tedavisi. *Bağımlılık Dergisi*, 8(1), 36-41.
- Peluchette, J. ve Karl, K. (2010). Examining Students Intended Image on Facebook: What Were They Thinking?!. *Journal of Education for Business*, 85, 30-37.
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A. ve Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(3), 227-238.
- Petrie, H. ve Gunn, D. (1998). Internet Addiction: The Effects of Sex, Age, Depression and Introversion. *The British Psychological Society London Conference 15 December 1998*. Londra.

- Pettenati, M. C. ve Ranieri, M. (2006). Informal learning theories and tools to support knowledge management in distributed CoPs. *Innovative Approaches for Learning and Knowledge Sharing 1*, 345-355.
- Philips, S. (2007). A Brief History of Facebook. <http://www.guardian.co.uk/technology/2007/jul/25/media.newmedia> adresinden 01.06.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Ploderer, B., Howard, S. ve Thomas, P. (2010). Collaboration on social network sites: amateurs, professionals and celebrities. *Computer Supported Cooperative Work, 19*(5), 419–455.
- Preeti, M. (2009). Use of social networking in a linguistically and culturally rich India, *The International Information and Library Review, 41*(3), 129-136.
- Strathdee, R. (2007). School improvement, pre-service teacher education and the construction of social networks in New Zealand and England. *Journal of Education for Teaching, 33*(1), 19-33.
- Radikal, (2012). Sosyal ağlar bağımlılık yapıyor. <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1087223&CategoryID=118> adresinden 01.08.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Rıttakerttu, K., Lintonen, T. ve Rimpela, A. (2004). Internet Addiction? Potentially Problematic Use of the Internet in a Population of 12–18 Year-Old Adolescents. *Addiction Research and Theory, 12*(1), 89-96.
- Salaway, G. ve Nelson, M.R. (2008). The ECAR study of undergraduate students and information technology, 2008. EDUCAUSE: Colorado. <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ers0808/rs/ers0808w.pdf> adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Scherer, K. (1997). College Life Online: Healthy and Unhealthy Internet Use. *Journal of College Student Development, 38*(6), 655-665.
- Schmucki, L. ve Meel, S. K. (2010). Social Networking in Education: Practices, Policies, and Realities. <http://www.mmseducation.com/wordpress/wp->

[content/uploads/2011/09/MMS_PrincipalsandSocialNetworkingReport.pdf](#)

adresinden 06.06. 2012 tarihinde alınmıştır.

Selwyn, N. (2007). Screw Blackboard. Do it on Facebook!: An investigation of students' educational use of Facebook.

<http://www.scribd.com/doc/513958/Facebookseminar-paper-Selwyn>

adresinden 06.06.2012 tarihinde erişilmiştir.

Simkova, B. ve Cincera, J. (2004). Internet Addiction Disorder and Chatting in the Czech Republic. *Cyberpsychology and Behavior*, 7(5), 536-539.

Socialbakers, (2012). Facebook Statistics by Continent.

<http://www.socialbakers.com/countries/continents> adresinden 11.07.2012

tarihinde erişilmiştir.

Song, I., Larose, R., Eastin, M. ve Lin, C.A. (2004). Internet Gratifications and Internet Addiction: On The Uses and Abuses of New Media. *Cyberpsychology and Behavior*, 7(4), 384-394.

Stevenson, M. P. ve Liu, M. (2010). Learning a language with web 2.0: Exploring the use of social networking features of foreign language learning websites. *CALICO Journal*, 27(2), 233–259.

Şahin, C. ve Korkmaz, Ö. (2011). İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 101-115.

<http://www.ide.konya.edu.tr/akefjournal/index.php/dergi/article/download/30/9>

adresinden 01.06.2012 tarihinde erişilmiştir.

Thatcher, A. ve Goolam, S. (2005). Development and psychometric properties of the Problematic Internet Use Questionnaire. *South African Journal of Psychology*, 35(4), 793-809.

The Telegraph, (2012). Facebook and Twitter 'more addictive than tobacco and alcohol'. <http://www.telegraph.co.uk/technology/news/9054243/Facebook-and-Twitter-more-addictive-than-tobacco-and-alcohol.html>

adresinden 07.06.2012 tarihinde erişilmiştir.

- TheGuardian, (2011). It's OK to call your baby 'Facebook'.
<http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2011/feb/21/facebook-baby-egyptian> adresinden 07.06.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Tredinnick, L. (2006). Web 2.0 and business: A pointer to the intranet soft the future. *Business Information Review*, 23(4), 228–234.
- Tsai, C. C. ve Lin, S.S.J. (2003). Internet Addiction of Adolescents In Taiwan: An Interview Study. *Cyberpsychology and Behavior*, 6(6), 649-652.
- Uçak, N. Ö. ve Çakmak, T. (2010). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi öğrencilerinin Web 2.0 araçlarını kullanım özellikleri. *Uluslararası 2. Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, 22-24 Eylül 2010*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara. http://www.bby.hacettepe.edu.tr/e-bulten/dosyalar/file/uçak_çakmak_by2010.pdf adresinden 30.05.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Wikipedi, (2012). Facebook. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook> adresinden 01.08.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Wang, S. S., Moon, S., Kwon, K. H., Evans, C. A. ve Stefanone, M. A. (2010). Face off: Implications of visual cues on initiating friendship on facebook. *Computers in Human Behaviour*, 26(2), 226-234.
- Whang, L.S.M., Lee, S. ve Chang, G., (2003). Internet Over-Users Psychological Profiles: A Behavior Sampling Analysis on Internet Addiction. *Cyberpsychology and Behavior*, 6(2),143-150
- Widyanto, L. ve McMurrin, M. (2004). The Psychometric Properties of the Internet Addiction Test. *CyberPsychology and Behavior*, 7(4), 443-450.
- Wikipedia, (2012). List of social networking websites. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_social_networking_websites adresinden 01.08.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Yang C., Choe B., Baity M., Lee J.H. ve Cho, J.S. (2005). SCL-90-R and 16PF Profiles of Senior High School Students With Excessive Internet Use. *Canadian Journal of Psychiatry*, 50(7), 407-414.

- Yang, S. C., Tung, C. J., (2007). Comparison of Internet Addicts and Non-addicts in Taiwanese High School. *Computers in Human Behavior*, 23, 79-96.
- Yenidünya, A.C. ve Değirmenci, O. (2003). *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Bilişim Suçları*. İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Yılmazlı, İ. (2012). Kullanıcı mı Yoksa Bağımlı mısınız? <http://www.9scribes.com/2012/05/kullanici-mi-yoksa-bagimli-misiniz/> adresinden 02.08.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Yoo, H., Cho, S.C., Yune, S.K., Kim, S.J., Hwang, J.,... ve Lyoo, I.K. (2004). Attention Deficit Hyperactivity Symptoms and Internet Addiction. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 58(5), 487-494.
- Young, K., (1996). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K.S. (1998). *Caught in the Net: How to Recognize the Science of Internet Addiction and a Winning Strategy for Recovery*. New York, NY: John Wiley and Sons, Inc.
- Young, K.S. ve Rodgers R.C. (1998). Internet Addiction and It's Personality Correlates. *69th Annual Meeting of the Eastern Psychological Association*. Boston, MA.
- Young, K. S. (1999). Evaluation and Treatment of Internet Addiction. *Innovations in Clinical Practice: A Source Book*. Creek, V. ve Jackson, T. (Editörler.). s. 19-31. Sarasota, FL: Professional Resource Press.
- Young, K. S. (2007). Cognitive Behavior Therapy with Internet Addicts: Treatment Outcomes and Implications. *CyberPsychology and Behavior*, 10(5), 671-679.
- Zafarmand, N. (2010). *Halkla ilişkiler Alanında Yeni Mecra ve Uygulamaların Yeri ve Önemi: Sosyal Medya ve PR2.0*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

EKLER

EK A: FACEBOOK BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ

Bu ölçekte bireylerin Facebook'a bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik cümleler yer almaktadır. Lütfen bu ifadelerle ilgili olarak size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

Cinsiyet : ()Kız ()Erkek

Bölüm:

Sınıf:

Maddeler	Hiçbir Zaman	Nadiren	Arasına	Sıklıkla	Çoğu zaman	Her zaman
Facebook'ta daha fazla zaman geçirme için ne sıklıkla okulla ilgili çalışmaları ihmal edersin?						
Facebook'ta zaman geçirmeyi, arkadaşınla zaman geçirmeye ne sıklıkla tercih edersin?						
Facebook kullanıcılarıyla ne sıklıkla yeni ilişkiler kurarsın?						
İnsanlar Facebook'ta geçirdiğin zaman miktarı konusunda ne sıklıkla şikâyet ederler						
Facebook'ta geçirdiğin zaman yüzünden notların ya da okul çalışmaların ne sıklıkla sekteye uğrar?						
Yapman gereken başka bir şey varken Facebook'u ne sıklıkla kontrol edersin?						
Facebook yüzünden üretkenliğinin ne sıklıkla sekteye uğrar?						
İnsanlar Facebook'ta ne yaptığını sorduklarında ne sıklıkla kendini savunur ya da gizlemeye çalışırsın?						
Yaşamındaki olumsuz düşüncelerden kurtulmak için Facebook'ta gezinmeyi ne sıklıkla tercih edersin?						
Facebook'a gireceğin zaman kendini ne sıklıkla çok fazla istekli bulursun?						
Hayatın Facebook olmadan sıkıcı, boş ve zevksiz olacağını ne sıklıkla düşünürsün?						
Facebook'ta gezinirken rahatsız edilirsene ne sıklıkla ani tepkiler gösterir, bağırır ya da sinirlenirsin?						
Gece geç saatte Facebook'ta gezindiğin için ne sıklıkla uykusuz kalırsın?						
Kendini ne sıklıkla Facebook'ta gezinirken hayal edersin?						
Facebook'ta gezinirken kendini ne sıklıkla "birkaç dakika daha" derken bulursun?						
Kendini ne sıklıkla Facebook'ta harcadığın zamanı azaltmaya çalışırken bulur ve başarısız olursun?						
Kendini ne sıklıkla Facebook'ta ne kadar süre gezindiğini saklamaya çalışırken bulursun?						

Facebook'ta zaman geçirmeyi, arkadaşlarıyla dışarı çıkmaya ne sıklıkla tercih edersin?						
Facebook'ta gezinmediğinde kendini ne sıklıkla depresif, moralsiz ya da gergin hissedersin?						

EK B: FACEBOOK KULLANIM AMACI ÖLÇEĞİ

Aşağıda Facebook kullanım amacınızı belirlemeye yönelik ifadeler yer almaktadır. Lütfen bu ifadelerle ilgili olarak size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

Maddeler	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Çoğunlukla	Her zaman
Sosyal İlişkiler					
Facebook'u eski arkadaşlarımı bulmak için kullanıyorum.					
Facebook'u yeni arkadaşlıklar kurmak için kullanıyorum.					
Facebook'u arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanıyorum.					
Facebook'u arkadaşlarımla çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımında bulunmak için kullanıyorum.					
Facebook'u benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanıyorum.					
Facebook'u okulumla (sınıf, üniversite, bölüm,) ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek için kullanıyorum.					
Facebook'u okul ve okul arkadaşlarımla ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanıyorum.					
Çalışmalara İlişkin					
Facebook'u sınıf arkadaşlarımla ödev ve proje çalışmalarımı paylaşmak için kullanıyorum.					
Facebook'u akademik (derslerimle ilgili) çalışmalarımın destek olması için kullanıyorum.					
Günlük Etkinlikler					
Facebook'u günlük yaşamla ilgili gelişmelerden haberdar olmak için kullanıyorum.					
Facebook'u gündemdeki yenilikleri takip etmek için kullanıyorum.					

EK C: FACEBOOK EĞİTSEL KULLANIM ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki Facebook'un eğitsel amaçlı kullanımına ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelere katılıp katılmadığınızı belirtiniz. "1- Hiç Katılmıyorum", "10-Tamamen Katılıyorum" anlamına gelmektedir

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
İletişim										
Sınıf arkadaşları arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar.										
Öğretmen-öğrenci arasında iletişim kurulmasına katkı sağlar										
Sınıf içi tartışmaların yürütülmesi.										
Ders materyallerinin ve kaynaklarının iletilmesi										
Okul, sınıf ya da derslerle ilgili duyuruların yapılması										
Ödevlerin ya da ders ile ilgili görevlerin verilmesi.										
İşbirliği										
Ortak ilgi ve gereksinimler doğrultusunda akademik gruplar (topluluklar) oluşturulması										
Derslerle ya da diğer eğitsel çalışmalarla ilgili bilgi paylaşımında bulunulması.										
Grup çalışmalarının yürütülmesi.										
Kaynak ve Materyal Paylaşımı										
Öğrenme için zengin kaynak ve materyale erişim.										
Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteğinin sağlanması (video, animasyon, ses...)										

ÖZGEÇMİŞ

Emre ÇAM 01.11.1988 tarihinde Tokat'ta doğmuştur. İlköğrenimini 2002 yılında Namık Kemal İlköğretim Okulu'nda, orta öğrenimi ise 2005 yılında Tokat Gaziosmanpaşa Lisesi'nde tamamlamıştır. 2005 yılında Girne Amerikan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nü kazanmıştır. Bu bölümde 4 sene eğitim gördükten sonra 2009 yılında mezun olmuştur. 2011 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümün'de yüksek lisansa başlamıştır.